

HVAD HAR DE GANG I?

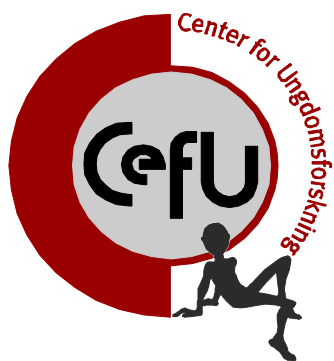
En profilanalyse af Gentoftes unge 2004

Niels-Henrik M. Hansen

CENTER FOR UNGDOMSFORSKNING 2004

HVAD HAR DE GANG I?

**En profilanalyse af
Gentoftes unge 2004**

Indholdsfortegnelse

INDLEDNING	4
BAGGRUND.....	4
RAPPORTENS INDHOLD.....	4
UNDERSØGELSENS DELTAGERE OG METODIK.....	5
<i>Forfattere</i>	6
KAPITEL 1: UNG I GENTOFTE	7
INDLEDNING.....	7
DE PRIVILEGEREDE UNGE.....	7
VURDERINGEN AF GENTOFTE.....	8
HVORDAN HAR DE UNGE DET.....	11
<i>Sundhed</i>	12
PROBLEMFELTER.....	12
<i>Mobning</i>	12
<i>Illegale rusmidler</i>	13
<i>Kriminalitet</i>	13
AFRUNDING.....	14
KAPITEL 2: FRITIDSAKTIVITETER	15
INDLEDNING.....	15
VURDERINGEN AF FRITIDSAKTIVITETERNE I GENTOFTE.....	15
ORGANISEREDE FRITIDSAKTIVITETER.....	17
UORGANISEREDE AKTIVITETER.....	19
BRUG AF TV, RADIO OG COMPUTER.....	21
KAPITEL 3: SOCIALE RELATIONER	25
INDLEDNING.....	25
KONTAKTEN I HVERDAGEN.....	25
FORHOLDET TIL FORÆLDRENE.....	31
<i>Hvad betyder forholdet til forældrene for den unge</i>	36
FORHOLDET TIL VENNERNE.....	37
KÆRESTER.....	41
AFRUNDING.....	44
KAPITEL 4: KRIMINALITET	45
INDLEDNING.....	45
MANGE HAR BEGÅET NOGET KRIMINELT.....	45
OVERFALD OG TRUSLER.....	47
FORHOLDET TIL FORÆLDRE.....	48
KRIMINALITET OG RUSMIDLER.....	49
AFRUNDING.....	50
KAPITEL 5: FYSISK OG PSYKISK VELVÆRE	51
INDLEDNING.....	51
FYSISK VELBEFINDENDE.....	51
<i>Motion, mad og vægt</i>	54
<i>Seksualitet</i>	60
<i>Seksuelle overgreb</i>	61
<i>Seksualundervisningen</i>	62
<i>Vurderingen af seksualundervisningen</i>	63

PSYKISK VELVÆRE	65
<i>Selv mord</i>	69
AFRUNDING	71
KAPITEL 6: RUSMIDLER.....	72
INDLEDNING	72
LEGALE RUSMIDLER – ALKOHOL	72
ALKOHOLVALG	73
FORBRUG OG HYPPIGHED	74
HOLDNINGER TIL ALKOHOL	77
AFRUNDING: LEGALE RUSMIDLER	78
ILLEGALE RUSMIDLER	79
UDVIKLING, HYPPIGHED OG UDBREDELSE	79
AFRUNDING – ILLEGALE RUSMIDLER.....	82
KAPITEL 7: DE UDSATTE UNGE.....	83
INDLEDNING	83
HVEM ER DE UDSATTE UNGE	83
MARGINALISERET MED MÅDE	83
UNG SOM UNGE ER FLEST	84
SKOLEN	85
HVORNÅR ER NOGET MENINGSFULDT?	85
NY I GENTOFTE	87
ET ANDET PERSPEKTIV	87
AFRUNDING	88
KAPITEL 8: KONKLUSION.....	89
INDLEDNING	89
DET OVERORDNEDE BILLEDE	89
PROBLEMFELTER	90
LITTERATURLISTE.....	92
APPENDIKS: UNDERSØGELSENS DATAKILDER	93
DEN STATISTISKE UNDERSØGELSE	93
<i>Datasættets kvalitet</i>	93
<i>Kort om spørgeskemaet som metode</i>	94
INTERVIEWUNDERSØGELSEN	94
<i>Metodiske forhold</i>	94
<i>Fokusgruppeinterviewet</i>	95
<i>Bearbejdning</i>	95

Indledning

Hvad går de unge og laver? Spiller de computer? Går de i byen? Bruger de illegale rusmidler? *Hvad har de gang i?* er det centrale spørgsmål denne rapport stiller til unge i Gentofte Kommune på en række forskellige områder – fra seksualitet til sociale relationer.

Målet med denne rapport er at opstille en statistisk profil af 13-19-årige unges livsvilkår i Gentofte Kommune. Profilen indeholder endvidere også en særskilt beskrivelse af de såkaldt udsatte unge. Profileringen af de udsatte unge bygger på en række særskilte interviews.

Profilen er et resultat af processen omkring formuleringen af Gentofte Kommunes kommende politik på ungdomsområdet. I den forstand vil nogle af afsnittene i rapporten indirekte diskutere nogle af de fem værdier, der af kommunalbestyrelsen er udpeget som centrale elementer i den kommende ungdomspolitik¹.

Ungdomsprofilen går dog videre end dette, og forsøger at give et indblik i de unges tanker, overvejelser og liv på mange planer – nogle meget personlige, andre mere generelle. Dermed åbnes der mulighed for et bredt perspektiv på de unges liv. Et perspektiv, som er spændende, dels pga. Gentofte Kommunes unikke socioøkonomiske vilkår og dels fordi det giver mulighed for at sige noget om, hvordan de unge præges af samfundsudviklingen.

Rapporten forsøger med andre ord at skitsere og beskrive de unges tilværelse med en bred pensel, og præsentere et øjebliksbillede af Gentoftes unge anno 2004.

Baggrund

Denne rapport er et resultat af et samarbejde mellem Gentofte Kommune og Center for Ungdomsforskning. Målet med samarbejdet var at bibringe Gentofte Kommune en beskrivelse af byens unge og deres livsvilkår. Denne klarlægning skal være en del af grundlaget for formuleringen af kommunens kommende ungdomspolitik.

Denne rapport skal derfor på et overordnet plan anvendes som et værktøj i forbindelse med dialogen op til og i udmøntningen af Gentofte Kommunes ungdomspolitik. Derudover er rapporten også rettet mod de unge selv og deres forældre, hvor intentionen er, at den kan medvirke til at skabe dialog om og med de unge og deres forældre.

Endelig er rapporten også rettet mod de fagpersoner, der til hverdag arbejder med de unge.

Rapportens indhold

Resultaterne og analyserne i rapporten bygger 1031 unges besvarelser af et spørgeskema med 95 spørgsmål. Spørgsmål, der hver især dækker forskellige aspekter af de unges liv, og som i denne rapport er opdelt i en række hovedområder:

- Ung i Gentofte. Dette kapitel beskriver på et overordnet plan, hvorledes det opleves at være ung i Gentofte lige nu. Centrale områder i dette kapitel er bl.a. tilfredsheden med at bo netop i Gentofte, samt de unges beskrivelser af deres liv lige nu.
- Fritid. Kapitlet beskriver de unges fritidsaktiviteter; både de organiserede og de uorganiserede fritidsaktiviteter. Derudover vil de unges medieforbrug også blive beskrevet i dette kapitel.

¹ En beskrivelse af værdierne kan findes på www.bugpol.dk.

- Sociale relationer. Heri beskrives de unges sociale kontakter i hverdagen, og når der er problemer og behov for vejledning. Forholdet til venner, kærester og forældre er centrale områder i dette kapitel.
- Kriminalitet. Har den unge været udsat for kriminalitet? Har man selv deltaget kriminelle handlinger, såsom butikstyveri eller overfald af andre? Dette kapitel tager fat i disse spørgsmål.
- Fysisk og psykisk velvære. Dyrker de unge motion? Ryger de? Er de glade og veltilpassede? Det er de centrale spørgsmål i dette kapitel, der belyser henholdsvis de fysiske og psykiske sider af ungdomslivet i Gentofte Kommune.
- Rusmidler. Kapitlet behandler både legale rusmidler (alkohol) og illegale rusmidler (narkotika, herunder også forbruget af cannabis). Endvidere belyses relationen mellem legale og illegale rusmidler. Centrale områder i kapitlet er forbruget – hyppigheden og mængdemæssigt – af alkohol, holdningen til alkohol og udbredelsen af narkotiske stoffer.
- De udsatte unge. I dette kapitel kommer de udsatte unge til orde og får lov til at beskrive, hvad der kendetegner deres liv. Kapitlet bygger på en række fokusgruppeinterview, hvor unge, der af en eller anden årsag, skiller sig ud fra gruppen af ”velfungerende” unge på et enkelt eller flere områder, kommer til orde.

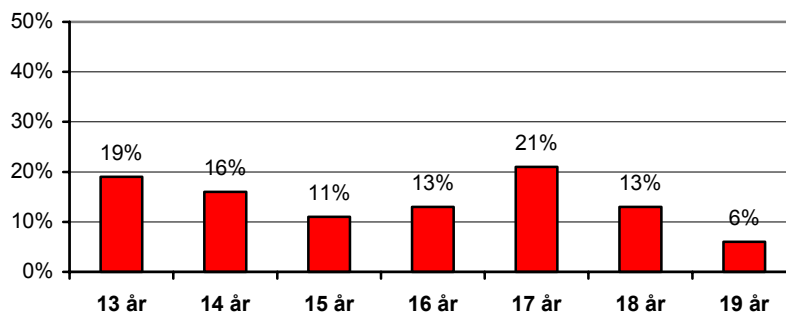
Derudover indeholder rapporten en konklusion samt et appendiks, hvori de anvendte metoder beskrives. Rapportens kapitler kan læses relativt uafhængig af hinanden. Særlig kapitlet ”Ung i Gentofte” beskriver en række områder på tværs af de efterfølgende kapitler, og konklusionen giver et overblikks billede af profilens centrale resultater.

Undersøgelsens deltagere og metodik

Dette afsnit vil kort beskrive undersøgelsens deltagere, og hvilke metoder der er anvendt i undersøgelsen. For yderligere information om undersøgelsens metode henvises der til rapportens appendiks.

Undersøgelsens målgruppe var alle unge fra og med 13 til 19 år i Gentofte Kommune, og som går på en uddannelsesinstitution i kommunen. Ud af Gentofte Kommunes 68.374 borgere d. 1. januar 2003 var 4670 mellem 13 og 19 år. Af disse valgte 1031 at besvare spørgeskemaet. De 1031 besvarelser svarer dermed til 22% af de unge i Gentofte Kommune. Af disse er 54 % piger og 46 % drenge. Figur 1 viser aldersfordelingen blandt besvarelserne.

Figur 1. Aldersfordeling. N=1031.

Udover de unge, der har besvaret spørgeskemaet, indgår der 18 unge i undersøgelsens datamateriale, da de har deltaget i en række fokusgruppeinterviews.

Majoriteten af de unge går enten i folkeskolen (50 %) eller i gymnasiet/HF (46 %) og 96 % bor hjemme hos deres forældre eller én af dem.

Undersøgelsens datamateriale vurderes til at give en solid og fyldestgørende beskrivelse af de unges vilkår og liv. For en uddybende diskussion af dette henvises til metodeappendikset.

Forfattere

Cand.scient.soc. Niels-Henrik M. Hansen har haft det overordnede ansvar for udarbejdelsen af denne rapport. Derudover har cand.mag. Anne Kofod stået for gennemførelsen af fokusgruppeinterviewene og for afsnittet om de udsatte unge.

Martin Molich, B.A., har skrevet afsnittene om kriminalitet og rusmidler.

Professor Birgitte Simonsen, leder af Center for Ungdomsforskning, har givet supervision på rapporten.

Kapitel 1: Ung i Gentofte

Indledning

Hvordan har de unge i Gentofte det? Hvad tænker de på? Og hvad laver de i fritiden? Det er nogle af de spørgsmål denne rapport vil arbejde med, og i dette kapitel vil der blive præsenteret en række perspektiver på, hvordan det generelt er at være ung i Gentofte Kommune. De enkelte perspektiver vil i store træk forsøge at beskrive, hvordan man har det med at bo i kommunen, hvilke ting man savner, og hvordan man selv har det lige nu. Kapitlet vil også sætte fokus på nogle udvalgte problemfelter, for at vise et andet perspektiv af det at være ung i Gentofte.

Kapitlet er opbygget således, at der til at begynde med tages en diskussion af, om Gentofte Kommunes status som en af landets rigeste kommuner giver anledning til at anlægge et særligt blik på de unge. Derefter følger en analyse af de unges vurdering af Gentofte: Er det rart sted at være ung? Er der for få fritidsaktiviteter? Er der noget man savner?

Derefter kommer de unges personlige velbefindende under lup: Hvordan har de det? Trives de? Og sluttelig vil kapitlet se på en række problemfelter: Mobning, illegale rusmidler og kriminalitet. Hensigten er at pege på nogle udvalgte problemområder. Der er ikke tale om en udtømmende eller endelig liste, og målet er at vise en anden side af det at være unge i Gentofte.

De privilegerede unge

Hvad vil det sige at være ung i Gentofte? Umiddelbart springer der særlig ét perspektiv frem, når dette spørgsmål præsenteres. Det er et perspektiv, der tager sit afsæt i, at Gentofte Kommune er en af landets mest velstående kommuner; beliggende nord for København, og hvor en stor del af den danske elite – økonomisk som socialt – har deres bopæl. Der er kort sagt tale om et perspektiv, hvor kommunens unge, i kraft af områdets velstand, ikke mangler penge.

Der er ingen tvivl om, at Gentofte Kommunes borgere afviger fra landsgennemsnittet i økonomisk og uddannelsesmæssigt henseende, og at det da også afspejles i denne undersøgelse. F.eks. er der ikke mindre end 17 % af de unges fædre, der angives til at være enten direktør, chef eller leder på et højt niveau. Tilsvarende er der også mange overlæger, professorer og læger blandt de unges forældre.

Men det perspektiv skal ikke skygge for, at de unge netop er *unge* med de problemer og udfordringer det giver, og at selvom de er unge i en velstående kommune, så oplever de og udsættes for de samme samfundsmæssige tendenser, udviklinger og udfordringer.

De er unge i en tid, hvor der stilles store krav til den enkelte. Krav om selv at kunne tage hånd om ens liv, træffe valg, hvor der ikke er nogen entydige svar, eller hvor der ikke gives nogle garantier for, at der i det hele taget findes et rigtigt valg.

Skal man kort opridse en samtidsdiagnose, så er det netop kendetegnende for de unges tilværelse i dag, at de har langt flere valgmuligheder end tidligere. Dog rummer disse mange muligheder en skjult omkostning: De unge tvinges til at træffe en lang række valg, som automatisk indebærer et fravalg. Fravalget indeholder altid muligheden for et forkert valg, og det i en tid, hvor der ikke længere findes nogen endelig facitliste over de rigtige valg.

Samtidig vokser de unge op i et samfund, der er præget af forandring. Udvikling er et nøgleord, men hvorhen og hvordan er langt fra en given størrelse. Forandringerne sætter også eksisterende normer og livsbaner under pres. Familieformer og samlivsvilkår eroderes sideløbende med dette.

Det er kort sagt ikke udfordringer og muligheder dagens unge mangler, men de er måske også dem, der er bedst til at håndtere dette? Det er et spørgsmål, der implicit er til stede i denne rapport.

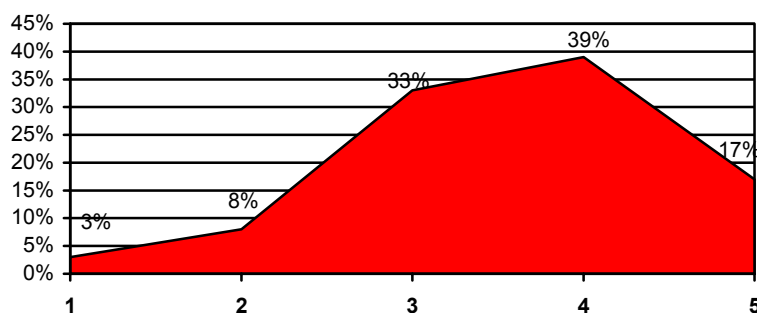
Det er det perspektiv, de unges tilværelse i Gentofte Kommune skal ses og tolkes ud fra. At majoriteten af de unge kommer fra materielt velstående familier indikerer blot, at de traditionelle socioøkonomiske forklaringer mister deres relevans, da stort set alle de unge, populært sagt, kommer fra socialklasse 1.

Kapitlerne er struktureret således, at der indledningsvis ses på de unges vurdering af, hvordan de synes det er at bo i Gentofte Kommune. I dette er der også en vurdering af de faciliteter og muligheder kommunen tilbyder de unge. Derefter vil kapitlet se på de unges velbefindende: Er de glade, stressede eller noget helt tredje?

Vurderingen af Gentofte

Det kan siges ganske kort: Det er meget få, som er direkte utilfredse med at være ung i Gentofte. Hovedparten er ganske tilfreds med deres ungdomsliv i kommunen. Figur 2 viser de unges tilfredshed med at være ung i Gentofte. 56 % er enten meget tilfredse eller tilfredse med at være ung i byen, mens 11 % er utilfredse eller meget utilfredse. Den resterende tredjedel er mere eller mindre neutrale i deres holdning. Måske er det udtryk for, at det er et emne, de egentlig aldrig har overvejet.

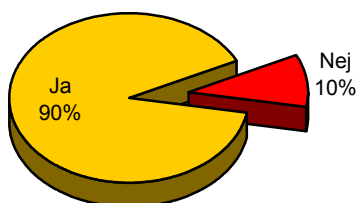
Figur 2. Hvor tilfreds er du med at være ung i Gentofte på en skala fra 1 til 5, hvor 1 er meget utilfreds og 5 meget tilfreds? Alle. N=997.

Der er ikke forskel på drengenes og pigernes tilfredshed med at være ung i Gentofte, men der er en interessant udvikling, hvor tilfredsheden med at være ung i kommunen vokser med de unges alder. Blandt de 13-årige er 9 % meget tilfredse, hvor den tilsvarende andel blandt de 19-årige er vokset til 26 %. Tilsvarende falder antallet i de mellemste kategorier, hvilket i forlængelse af ovenstående diskussion indikerer, at de unge bliver mere bevidste om kommunens styrker og gode sider, desto ældre de bliver.

En af disse styrker kan være *tryghed*. Samlet set føler ni ud ti af undersøgelsens unge, at Gentofte er et trygt sted at leve. Figur 3 viser andelen, der synes, at Gentofte er et trygt sted at leve.

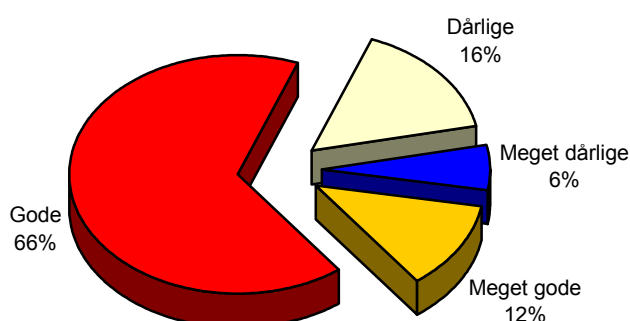
Figur 3. Synes du, at Gentofte er et trygt sted at leve? Fordeling vist for alle. N=997.

Følelsen af tryghed er ikke nogen selvfølge blandt de unge, og især ikke i dagens verden. Adspurgte om de synes, at verden i dag er et trygt sted at leve finder 85 %, at det ikke er tilfældet. Pigerne finder dog verden mere utryk end drengene. Kun 10 % af pigerne finder, at verden er trygt sted at leve, hvor det for drengenes vedkommende drejer sig om 23 %. De unge finder med andre ord tryghed i Gentofte i en ellers utryk verden. I lighed med spørgsmålet om tilfredsheden med at være ung i Gentofte, stiger andelen, der synes, at Gentofte er et trygt sted, med alderen. Det antyder igen, at det er en kvalitet, de lidt ældre unge er mere bevidste om.

Et andet område, hvor de unge er overvejende positive over for forholdene i Gentofte Kommune, er i den generelle vurdering af mulighederne for fritidsaktiviteter. Her finder to tredjedele af de unge, at der er gode muligheder at deltage i forskellige fritidsaktiviteter, mens yderligere 12 % finder, at der er endda særdeles gode muligheder. Omkring en femtedel er til gengæld kritiske over for mulighederne og finder dem dårlige eller meget dårlige. Figur 4 skitserer denne fordeling.

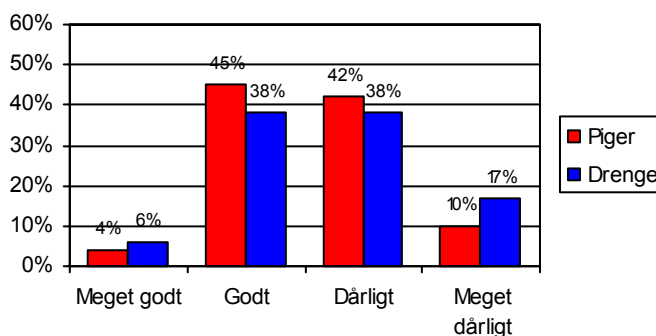
Figur 4. Vurdering af mulighederne for fritidsaktiviteter i Gentofte Kommune. Alle. N=973.

Samlet set en positiv vurdering af mulighederne – også set i lyset af, at man som ung i Gentofte har let adgang til fritidstilbud i såvel det centrale København som i de omgivende kommuner (f.eks. Lyngby-Taarbæk og Gladsaxe). Den positive vurdering går også igen, når der ses på de unges vurdering af udvalget af fritidsaktiviteter. 77 % mener, at udvalget er tilpas, mens 19 % mener, at der er for få tilbud. De resterende 3 % finder udvalget for overvældende.

Når det gælder forholdet mellem danskere og indvandrere i Gentofte Kommune, er de unge delte. Omkring halvdelen synes, at forholdet er godt eller meget godt, og den anden halvdel synes enten, at forholdet er dårligt eller meget dårligt. Figur 5 viser holdningerne til dette spørgsmål.

Figur 5. Vurdering af forholdet mellem danskere og indvandrere i Gentofte. Fordelt på køn. N=971.

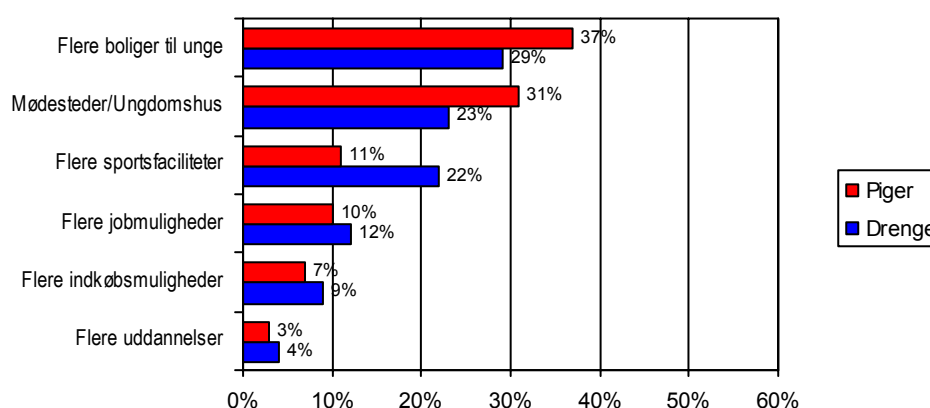

En årsag til det uklare billede kan være, som mange af de unge bemærker, at man simpelthen ikke møder indvandrere i Gentofte. De er tilsyneladende ikke særligt synlige i hverdagsbilledet. Selvom det måske er tilfældet, er de unge i Gentofte på linie med de unge i Holbæk, der i en tilsvarende undersøgelse² har svaret enslydende på det samme spørgsmål.

Man kan også vende det om, og konstatere, at halvdelen – og det er en andel, der vokser med alderen – af de unge i Gentofte synes, at forholdet mellem danskere og indvandrere er problematisk. Men om der er tale om en konkret vurdering af forholdene i Gentofte, eller om det er en mere national diskurs, der afspejles er svært at vurdere.

Vendes blikket mod, hvad de unge i Gentofte savner, hvis de må vælge én ting, så er det primært flere ungdomsboliger, et ungdomshus/mødested og flere sportsfaciliteter. Figur 6 viser de unges ønskeliste fordelt på drenge og piger.

Figur 6. Hvilken ting mangler der mest i Gentofte? Opdelt i pigernes og drengenes ønsker. N=939.

Det udbredte ønske om flere boliger til unge skyldes måske meget konkret, at mange af de unge er i en livsfase, hvor de leger med tanken om at flytte hjemmefra, men dels ikke ønsker at flytte for langt væk, og dels har vanskeligt ved at se, hvordan de skal kunne betale for en bolig på dagens boligmarked – især i Gentofte.

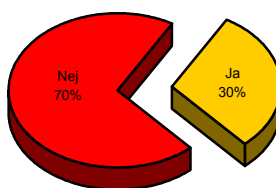
Der er også en pæn andel, der efterlyser mødesteder og/eller et ungdomshus. Ud fra bemærkningerne til spørgeskemaerne virker det særligt som om, at pigerne især efterlyser mødesteder, og det behøver nødvendigvis ikke at være et decideret ungdomshus. Mange savner caféer i Gentofte, hvor de kan mødes med vennerne uden at skulle tage til Lyngby eller København, eller uden at det behøver at foregå privat. En anden ting, der efterlyses i den forbindelse, er flere diskoteker. Specielt de lidt ældre unge markerer, at de savner muligheden for at gå til fester, men at de føler sig for gamle til at gå til de fester, kommunen afholder i forskellige sammenhænge.

Kønsmæssigt er der færre drenge end piger, der ønsker sig boliger og mødesteder. Omvendt er der flere drenge end piger, der ønsker sig flere sportsfaciliteter. En del efterlyser således basketballbaner og faciliteter, hvor man kan træne uden nødvendigvis at være medlem af en forening eller have en træner.

Figur 7 viser slutteligt, om man regner med at bo i Gentofte om ti år – hvilket meget få af de unge regner med at gøre – 70 % mener ikke, at de bor i byen om ti år. Det er umiddelbart meget få, der regner med at bo i Gentofte i fremtiden, men det kan dels skyldes, at mange måske påtænker at tage en længerevarende uddannelse, og derfor forventer at bo i f.eks. København. Og som diskuteret i det foregående, er der måske samtidig mangel på relevante boliger.

² Kilde: Niels-Henrik M. Hansen 2003.

Figur 7. Bor du stadig i Gentofte om 10 år? Vist for alle. N=991.

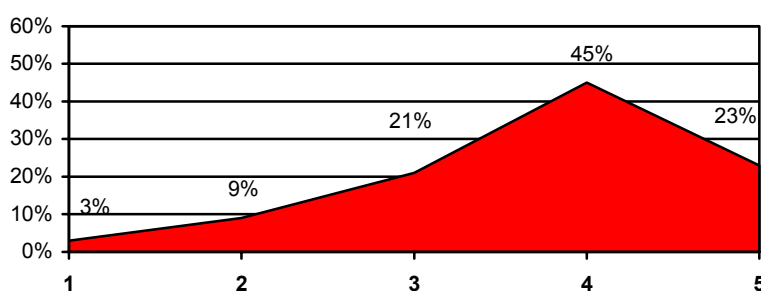

Sammenlignes disse tal med de tilsvarende tal fra Holbæk³, er der igen en overensstemmelse. Det peger på, at de unge (selvfølgelig) regner med at være flyttet hjemmefra om ti år, og måske være i gang med en relevant uddannelse eller i arbejde, og at der er en naturlig trang til at løsrive sig fra forældrene, og det sted, hvor man er vokset op.

Hvordan har de unge det

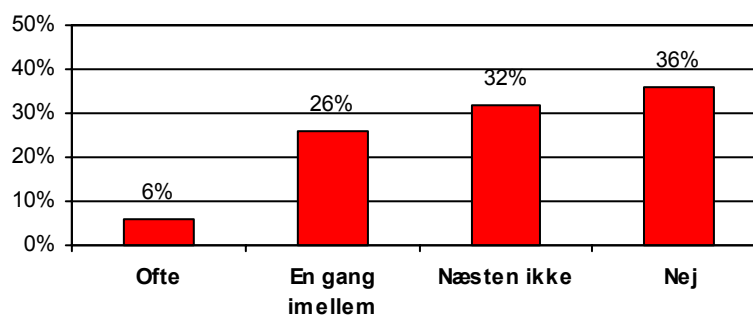
Hvis perspektivet flyttes til, hvordan de unge har det – hvordan de føler deres liv er – viser der sig også et ganske positivt billede. Hovedparten af de unge synes selv, at deres liv enten er godt eller meget godt. Figur 8 viser, hvordan de unge selv vurderer deres liv lige nu. Det er forholdsvis få (12 %), der finder, at deres liv er dårligt eller meget dårligt.

Figur 8. Hvordan synes du, at dit liv er lige på en skala fra 1 til 5, hvor 5 er meget godt og 1 meget dårligt? Vist for alle. N=1021.

Kendetegnende for dem, der angiver, at deres liv er meget dårligt, er bl.a., at de i videre udstrækning er tilbøjelige til at have et mere problemfyldt forhold til forældrene. Samtidig er dem, der synes deres liv er dårligt, oftere ensomme end dem, der synes, deres liv er godt eller meget godt, hvilket peger på, at de oftere er udsat for social marginalisering. Nedenstående Figur 9 viser netop, om de unge har følt sig ensomme de seneste tre måneder.

Figur 9. Har du følt dig ensom de sidste tre måneder? N=1015.

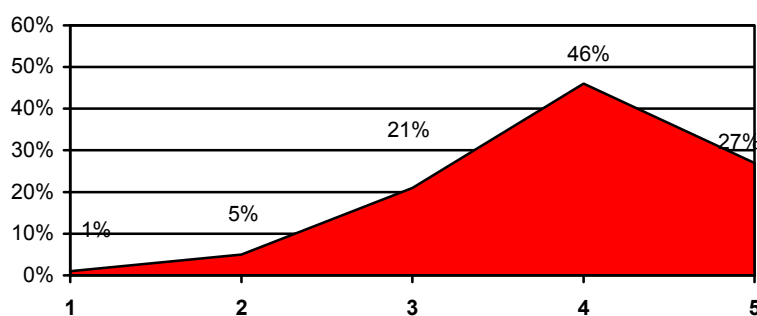
³ Kilde: Niels-Henrik M. Hansen 2003

De unge kan groft set opdeles i tre næsten lige store dele, hvor en tredjedel tit eller lejlighedsvis har følt sig ensomme, mens endnu tredjedel sjældent har følt sig ensomme, og en sidste tredjedel der ikke har følt sig ensomme overhovedet. Men det er få, der ofte føler sig ensomme, hvilket igen peger på, at majoriteten ikke har nævneværdige problemer med ensomhed og social isolation.

Sundhed

Som nedenstående figur viser, er den almene sundhedstilstand, ifølge de unge selv, generelt ganske god. Igen er det meget få (6 %), der finder, at deres sundhedstilstand er direkte dårlig eller meget dårligt. Hovedparten (73 %) føler sig ganske godt tilfreds, når det gælder deres sundhedstilstand.

Figur 10. Hvordan vil du beskrive din almene sundhedstilstand på en skala fra 1 til 5, hvor 5 meget god og 1 meget dårlig? N=1017.

Samlet tegner der sig et positivt billede af de unges tilstand. Majoriteten føler, at deres liv er tilfredsstillende. De føler sig måske nok lejlighedsvis ensomme, men ikke i alarmerende grad, og deres sundhedstilstand giver ikke anledning til den store opmærksomhed og bekymring.

Problemfelter

Her vil der kort blive beskrevet nogle problemfelter – mobning, illegale rusmidler og kriminalitet – blandt de unge i Gentofte Kommune. Der er på ingen måde tale om en udtømmende liste. Hensigten er, at felterne skal medvirke til at give nogle yderligere facetter i beskrivelsen af de unges liv, og supplere det overordnede billede fra det foregående afsnit.

Mobning

Mobning kan være mange ting. Det kan være alt fra mere eller mindre uskyldige drillerier til fysisk chikane og udelukkelse fra sociale fællesskaber. Mobning kan defineres som det, der finder sted, når en person gentagne gange igennem et vist tidsrum oplever negative handlinger fra én eller flere personer (Undervisningsministeriet 1999). Denne definition er strammere end den dagligdags forståelse af mobning, og i det følgende er det væsentligt at erindre, at de unges oplevelser med mobning primært skal forstås ud fra den dagligdags forståelse.

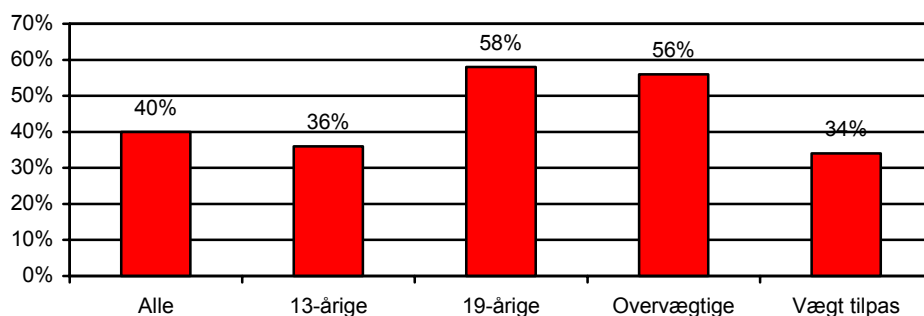
Med dette i mente kan det konstateres, at 40 % af de unge har oplevet en eller anden form for mobning i deres liv. Omvendt har 36 % prøvet at mobbe andre. Med andre ord er mobning et fænomen, en pæn del af de unge har erfaring med.

Hvor stor indflydelse mobning har på den enkelte unge, afhænger af en lang række faktorer: Hvor ofte er vedkommende blevet mobbet? Hvor grov har mobningen været? Har den unge ellers et solidt socialt netværk? Men ses der på relationerne mellem mobning og f.eks. ensomhed og vurdering af liv lige nu, så peger de alle i samme retning.

Dem, der har været udsat for mobning, er generelt mere ensomme, har væsentlig lavere selvtillid, og føler sig betydelig mindre tilfredse med deres liv lige nu. Hvilket indikerer, at selvom der måske anvendes en dagligdags definition af mobning, så har mobningen meget reelle og vidtrækkende (negative) konsekvenser for den unges liv og hverdag.

Figur 11 viser, hvor stor en andel der har været udsat for mobning, fordelt på en række forskellige kategorier. Figuren illustrerer bl.a., at alder har en betydning, og er den unge overvægtig (ifølge egne oplysninger), øger det risikoen for mobning betragteligt.

Figur 11. Andel, som har været udsat for mobning. Hver søjle repræsenterer andelen, der har været udsat for mobning.

Mobning er kort sagt, en del af hverdagen og virkeligheden for ganske mange af de unge i Gentofte. Og noget, som påvirker deres livskvalitet på en lang række områder.

Illegale rusmidler

I spørgsmålet om narkotika er et problem i Gentofte, er de unge delte. En lille majoritet (58 %) svarer nej til dette spørgsmål. Blandt de 19-årige er denne andel dog faldet til 45 %. En del (46 %) af de unge har oplevet at få tilbud om at prøve eller købe stoffer, og lidt over en tredjedel (36 %) har prøvet at tage illegale rusmidler, med hash som den absolut mest udbredte substans. På det område adskiller de unge i Gentofte sig ikke fra resten af landets unge.

Narkotika er forholdsvis udbredt blandt Gentoftes unge. Ses der på udviklingen over alder, så har 36 % som sagt prøvet stoffer, men dette tal dækker over en udvikling, hvor henholdsvis 6 % af de 13-årige og 60 % af de 19-årige har prøvet stoffer. Illegale rusmidler er således noget majoriteten af de lidt ældre unge har haft inde på livet og for en dels vedkommende også prøvet.

Kriminalitet

Det sidste problemfelt er kriminalitet, hvilket mange af de unge i Gentofte har stiftet bekendtskab med. Det skal bemærkes, at der er tale om de unges egne opgivelser og ikke tal fra de officielle statistikker⁴.

Lidt under en tredjedel (29 %) af de unge har hugget noget i en butik – 26 % af pigerne og 34 % af drengene – en andel der stiger fra 19 % blandt de 13-årige til 36 % blandt de 19-årige.

Omkring hver ottende ung (12 %) er blevet overfaldet, og her er drengene også i overtal; 18 % af drengene mod 6 % af pigerne er blevet overfaldet.

Endelig har 12 % også truet andre – 7 % af pigerne og 18 % af drengene.

⁴ De officielle statistikker dækker kun over antallet af sigtelser. Dvs. de tilfælde, hvor kriminaliteten er kommet til politiets kendskab og der er blevet rejst sigtelse.

Umiddelbart virker det som om, der er tale om meget store andele, der enten har stjålet noget i en butik, eller har været udsat for et overfald, men det er lidt uklart, hvad tallene reelt dækker over. Flere noterer f.eks. i forbindelse med butikstyveri, at de var meget unge (8-9 år), og at der var tale om noget slik eller lignende.

Men tallene peger på, at mange har oplevet en situation, hvor de har følt sig truet i væsentlig grad. Måske har de ikke været truet på liv og lemmer, men nok til, at de vil betegne det som et overfald. Ses der specifikt på pigerne, så er en del af disse overfald tilsyneladende knyttet til situationer, hvor pigerne har været udsat for et seksuelt overgreb, som f.eks. blotter, voldtægt mv. Blandt de piger, der har været udsat for et overfald har 49 % været udsat for et seksuelt overgreb, mens den tilsvarende andel blandt de piger, der ikke har været udsat for et overfald er 7 %.

Afrunding

Det overordnede billede, der tegner sig af de unges tilværelse og velvære, er ganske positivt. De fleste har det godt, er glade for at bo i Gentofte Kommune og er i høj grad tilfredse med mulighederne for og antallet af fritidsaktiviteter.

Skematisk kan kapitlet opsummeres på følgende vis:

- Vurderingen af forholdet mellem danskere og indvandrere deler de unge. Mange bemærker, at eventuelle indvandrere ikke er særligt synlige i Gentofte Kommune, og derfor afspejler den beskrevne holdning måske snarere det billede, der formidles igennem medierne.
- De mest efterspurgte ting er primært flere boliger for unge og mødesteder for unge. Disse mødesteder kan f.eks. være caféer eller væresteder, hvor de unge kan opholde sig uden indblanding fra voksne.
- De unge føler for de flestes vedkommende, at deres liv er udmærket lige nu. Meget få føler, at deres liv er direkte dårligt.
- En del oplever fra tid til anden at de føler sig ensomme, men det igen ganske få, der ofte føler sig ensomme.
- Sundhedsmæssigt føler de fleste sig ganske godt tilpas.
- En pæn andel har været udsat for mobning. Mobningen har væsentlige konsekvenser på en række livsområder og ikke mindst for den unges selvværd.
- Narkotika er på mange måder en del af de unges hverdag i Gentofte. Mange er blevet tilbudt stoffer, og mange har også prøvet stoffer, primært hash.
- En del har desuden været udsat for overfald, truet andre og har begået butikstyveri.

I de kommende kapitler vil mange af de elementer, som er blevet berørt i dette kapitel, blive analyseret og beskrevet mere uddybende, og dermed give forskellige perspektiver på, hvordan det er at være ung i Gentofte.

Kapitel 2: Fritidsaktiviteter

Indledning

I dette kapitel vil de unges forbrug af fritidsaktiviteter blive analyseret. Indledningsvis vil der blive set på de unges vurdering af mulighederne for og udvalget af fritidsaktiviteter i Gentofte Kommune. Derefter vil de unges brug af organiserede fritidsaktiviteter blive gennemgået, og endelig vil deres brug af uorganiserede fritidsaktiviteter blive diskuteret. Slutteligt vil de unges computer-, TV- og radioforbrug vil analyseret.

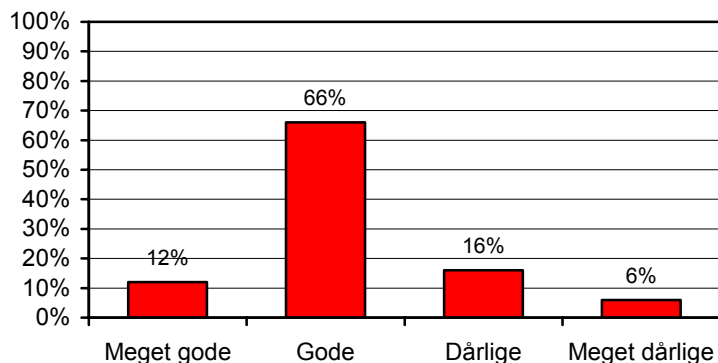
Når der tales om organiserede fritidsaktiviteter, er der tale om aktiviteter, der enten arrangeres af foreninger eller kommunen. Det er i denne kategori, at f.eks. sportsaktiviteter som fodbold eller håndbold er lokaliseret. Kendetegnende for de organiserede fritidsaktiviteter er også, at de har mere fast/formel karakter end de uorganiserede fritidsaktiviteter. De uorganiserede fritidsaktiviteter inkluderer f.eks. lektielæsning, samvær med venner og familien.

Vurderingen af fritidsaktiviteterne i Gentofte

Indledningsvis kan det konstateres, at de unge overordnet set er meget positive i deres vurdering af fritidstilbudene i Gentofte Kommune. Hovedparten finder, at såvel udvalget og mulighederne dækker deres behov.

78 % af de unge mener, at de generelle muligheder for fritidsaktiviteter i Gentofte er gode eller meget gode. Vurderingen af mulighederne er vist i Figur 12.

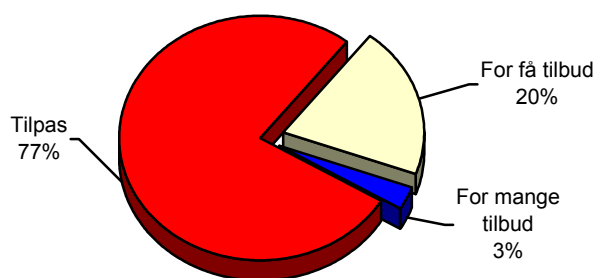
Figur 12. Vurdering af mulighederne for fritidsaktiviteter i Gentofte Kommune. Alle. N= 973.

2/3 af de unge vurderer mulighederne som gode, hvor kun 16 % finder, at de eksisterende tilbud er dårlige. Yderligere 6 % mener, at tilbudene er meget dårlige. Der er ikke forskel på drengenes og pigernes vurdering af dette. Bedømmelsen ændrer sig heller ikke med de unges alder.

Den positive vurdering genfindes også i de unges bedømmelse af udvalget af fritidsaktiviteter i Gentofte. Figur 13 viser denne bedømmelse.

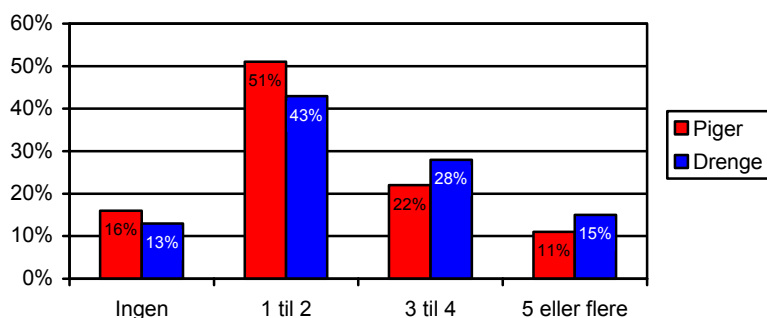
Figur 13. Vurderingen af udvalget af fritidsaktiviteter i Gentofte Kommune. Alle. N=973.

80 % finder, at udvalget er godt. Der er ikke forskel på køn og alder. Ud fra de unges bemærkninger til spørgsmålet kan det tilføjes, at en del af de unge har det indtryk, at der er mange muligheder for fritidsaktiviteter, men at de pga. travlhed med f.eks. skole egentlig ikke har haft tid og mulighed for at sætte sig nærmere ind i de faktiske muligheder. Nogle skriver endvidere, at de har det indtryk, at der er masser af muligheder, men at de godt kunne tænke sig mere information om mulighederne.

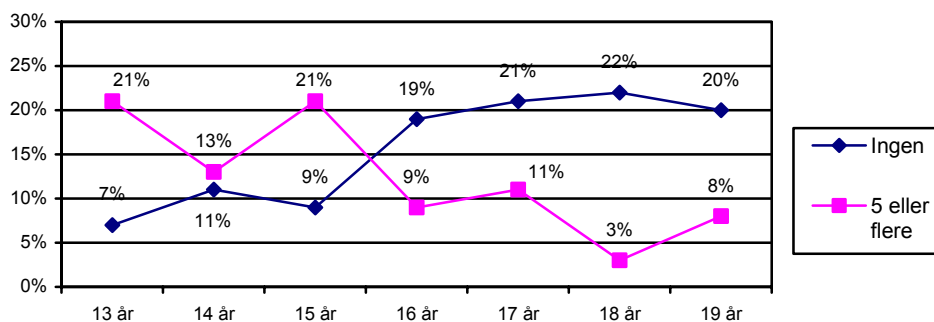
Det eventuelt mangelfulde kendskab til mulighederne, afholder dog ikke de unge fra at være aktive i deres fritid. 15 % af de unge deltager ikke i nogen fritidsaktiviteter i løbet af en typisk uge, mens omtrent halvdelen (48 %) finder tid til 1-2 aktiviteter i løbet af en uge. Drengene går typisk til flere aktiviteter end pigerne. Forskellen er dog ikke voldsom, som nedenstående figur illustrerer.

Figur 14. Antallet af fritidsaktiviteter en typisk uge. Fordelt på køn. N=1000.

Alderen spiller her en rolle. De 13-årige går typisk til flere fritidsaktiviteter end de 19-årige. Frekvensen falder med andre ord en smule. Faldet er dog ikke stort; ændringen er mest udpræget i yderpunkterne, dvs. blandt de unge der enten går til fem eller flere aktiviteter eller slet ikke deltager i nogle fritidsaktiviteter i en typisk uge. Figur 15 prøver at skitsere denne udvikling. Figuren viser andelen, der ugentligt går til fem eller flere fritidsaktiviteter, og så andelen som ikke går til nogen fritidsaktiviteter i løbet af en typisk uge.

Figur 15. Udviklingen i antallet af fritidsaktiviteter fra 13 til 19 år. Alle. N=1000.

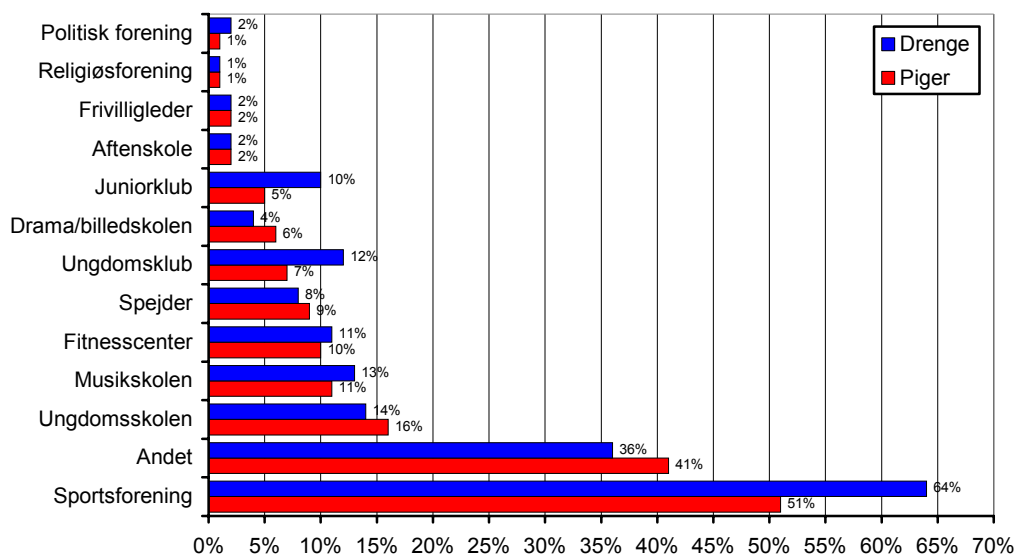

Organiserede fritidsaktiviteter

Med organiserede fritidsaktiviteter er der tale om aktiviteter, der i en eller anden forstand er arrangerede og har en mere eller mindre fast struktur. Der kan f.eks. være tale sportsaktiviteter (i en idrætsforening) eller aktiviteter i ungdomsskolen mv.

Figur 16 viser fordelingen af unge, der deltager i forskellige organiserede fritidsaktiviteter. Figuren er opdelt på køn og rangordnet efter pigernes deltagelse i de forskellige aktiviteter.

Figur 16. Andel, der deltager i forskellige organiserede fritidsaktiviteter. Fordelt på køn. Rangordnet efter pigernes andel. N=979.

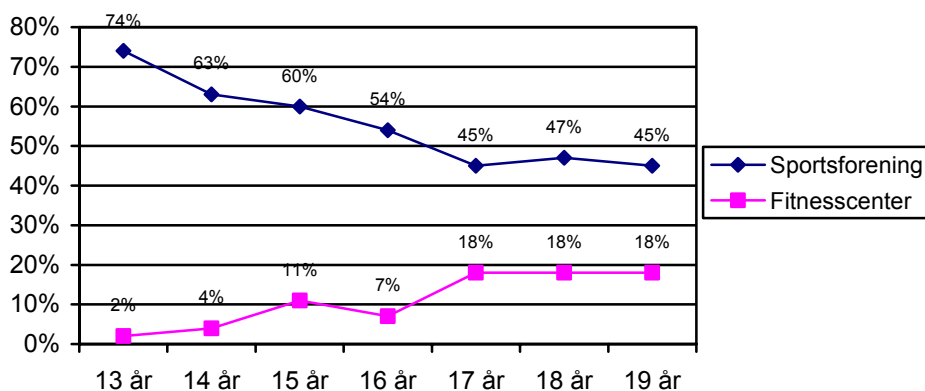
Over halvdelen af de unge – uanset køn – går til sports- og idrætsaktiviteter. Der er flere drenge end piger, der går til sportsaktiviteter. Nummer to på listen er kategorien ”andet”. Kategorien dækker bl.a. over aktiviteter som golf og ridning mv., og kan som sådan siges at være overlappende med ”sportsforenings-kategorien”.

Herefter kommer der forskellige offentlige tilbud, som ungdoms- og musikskolen, der hver især tiltrækker 10 til 15 % af de unge. Cirka hver tiende ung går i fitnesscenter.

Der er meget få, der går på aftenskole eller er medlem af politiske og religiøse foreninger. Drengene benytter sig i højere grad af tilbudene i junior- og ungdomsklubberne, hvor pigerne er flittigere til at bruge ungdomsskolens tilbud.

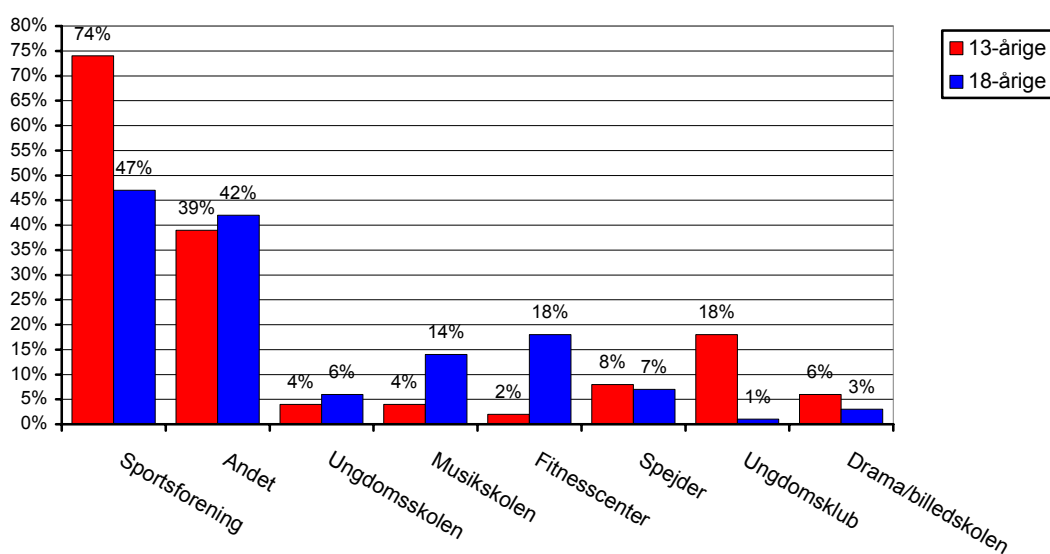
Fordelingen i figuren giver et samlet billede over de unge uanset deres alder. Der er imidlertid forskel på de unges præferencer alt afhængig af, hvorvidt de er 13 eller 19 år. Generelt falder de unges deltagelse i de forskellige organiserede fritidsaktiviteter – som diskuteret tidligere i dette kapitel – og det går særligt ud over de organiserede sports- og idrætsaktiviteter, hvor andelen falder fra 74 % blandt de 13-årige til 47 % blandt de 18-årige. Faldet er næsten ens uanset køn – hos drengene falder andelen fra 80 % til 54 %, hvor den hos pigerne falder fra 69 % til 42 %.

Figur 17. Andelen, der deltager i aktiviteter i henholdsvis en sportsforening og i et fitnesscenter. Alle.

Interessen for fitness stiger med alderen. Blandt de 13-årige piger går 2 % i fitnesscenter. Dette vokser til 20 % blandt de 19-årige piger. Tilsvarende hos drengene stiger andelen fra stort set ingen (1 %) til 17 %. Figur 17 illustrerer udviklingen for andelen af unge, der deltager i sportsaktiviteter eller går i fitnesscenter. Tilsvarende viser nedenstående figur – Figur 18 – forskellen på de 13 og 18-åriges brug af forskellige fritidsaktiviteter.

Figur 18. Udviklingen over alder på udvalgte aktiviteter. Fordelinger vist på 13- og 18-årige. Alle

Flere af de unge bemærker i deres kommentarer, at specielt dem, der er ældre end 15 år savner nogle fritidstilbud. En pige, der går i gymnasiet skriver, at hun synes, at ungdomsskolens aktiviteter er spændende nok, men at aktiviteterne er placeret så tidligt på dagen, at hun ikke kan nå at deltage, hvis hun skal passe sin skole. Også deltagerne i fokusgruppeinterviewene har samme pointe med, at de savner tilbud for de lidt ældre unge – kendetegnende for mange af de unges tanker er, at de ønsker sig nogle aktiviteter, der er så fleksible, at de kan gå til og fra dem, som det passer ind i deres hverdag, hvilket måske er noget af forklaringen på, at interessen for at gå i fitnesscenter er større blandt de ældre unge.

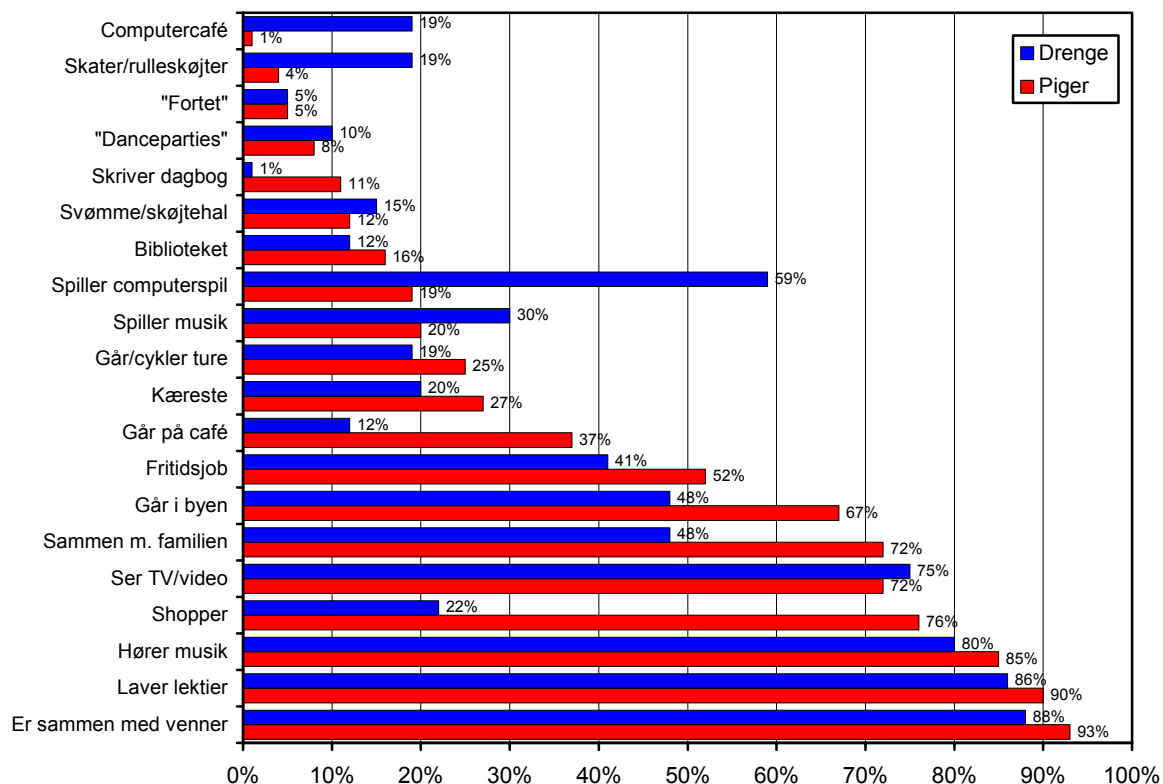
Afslutningsvis kan det konstateres, at de unge set under et, er glade for og tilfredse med mulighederne for og udvalget af organiserede fritidsaktiviteter i kommunen. Andelen af unge, der går til organiserede fritidsaktiviteter, falder med alderen. Der kan dog ikke

konstateres en større utilfredshed med udvalget og mulighederne for fritidsaktiviteter blandt de "ældre" unge.

Uorganiserede aktiviteter

Nedenstående figur viser, fordelt på køn, fordelingen på en række uorganiserede fritidsaktiviteter. De mest "populære" aktiviteter er at være sammen med vennerne, lave lektier og høre musik.

Figur 19. Andel af unge, der benytter sig af diverse uorganiserede tilbud i en typisk uge. Fordelt på køn. Rangordnet efter pigernes præferencer. N=1028.

Der er væsentlige forskelle på drengenes og pigernes aktiviteter. Pigerne bruger mere tid på shopping, hvor flere drenge spiller computerspil og går på computercafé. Der er også flere piger end drenge, der har et fritidsjob og som skriver dagbog.

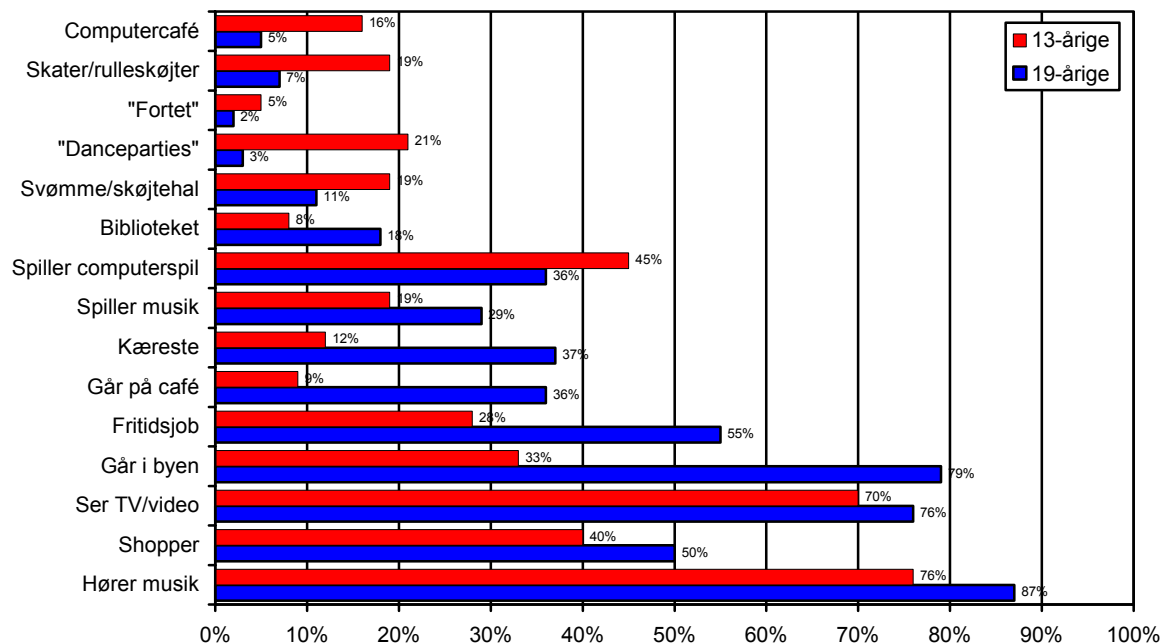
Figur 19 viser et samlet billede af de unges fritid. Der er imidlertid forskel på den 13-årige og den 19-åriges forbrug. Dette er søgt anskueliggjort i nedenstående figur.

Figur 20 viser en sammenligning af de 13 og de 19-åriges forbrug af uorganiserede fritidsaktiviteter. For overskuelighedens skyld er kun områder med væsentlige ændringer medtaget.

Blandt de største ændringer er bl.a. andelen, som passer et fritidsarbejde. Den stiger fra 28 % til 55 %. Samme udvikling kendetegner også områder som byture og samvær med kæresten, hvilket ikke er overraskende.

Derimod falder brugen af computercaféer, skating og kørsel på rulleskøjter og deltagelse i "Danceparties" (hvor der også er aldersbegrænsning på deltagelse) samt ture på Charlottenlund Fort.

Figur 20. Sammenligning af de 13- og 19-åriges uorganiserede fritidsaktiviteter. Kun aktiviteter med væsentlige ændringer er medtaget. Alle.

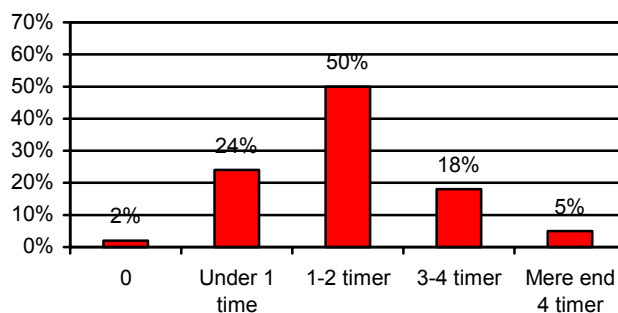

Brug af TV, radio og computer

I dette afsnit vil der blive fokuseret på de unges forbrug af henholdsvis TV, aviser, radio og computer.

Halvdelen af de unge ser i gennemsnit mellem 1-2 timers fjernsyn om dagen. Der er ikke forskel på drengenes og pigernes forbrug – og der kan ikke identificeres nogen forskel på alder.

Figur 21. Hvor meget fjernsyn/video/DVD man ser om dagen. Alle. N=1025.

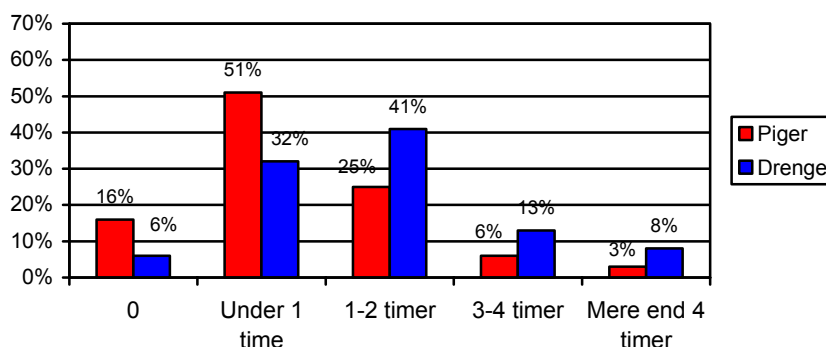

Der er derimod forskel på drengenes og pigernes brug af computer. Drengene bruger i gennemsnit mere tid foran en computer dagligt end pigerne, hvilket er sammenfaldende med tallene i

Figur 20. Figur 22 viser det daglige computerforbrug. Lidt over halvdelen af pigerne bruger en computer under 1 time om dagen, hvor 41 % af drengene bruger en computer mellem 1-2 timer om dagen. Det indikerer, at pigerne hovedsagelig bruger computeren til at lave lektier, hvor drengene bruger den til flere ting, som det også blev afspejlet i analysen af de uorganiserede fritidsaktiviteter (se bl.a.

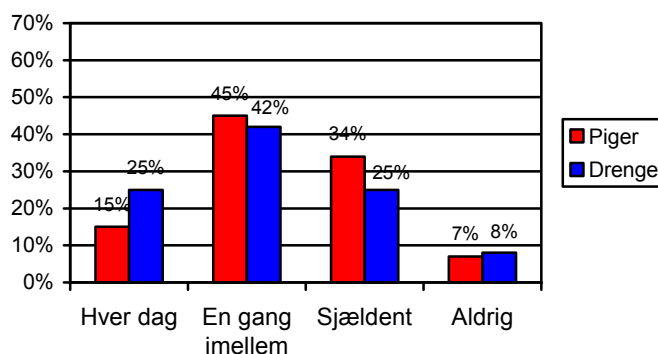
Figur 20). Der er ikke signifikant forskel på alderen i denne forbindelse.

Figur 22. Fordeling på spørgsmålet: "Hvor meget tid bruger du ved en computer om dagen (i din fritid)? Fordelt på køn. N=1018.

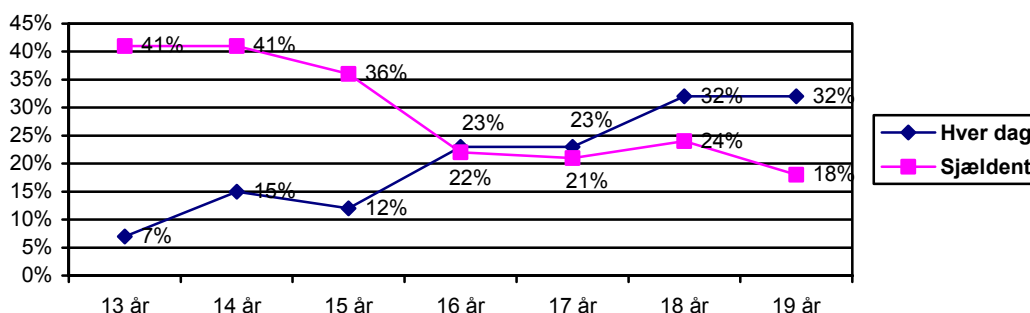
Drengene er også mere flittige med avislæsningen end pigerne. Hver fjerde dreng læser avis hver dag – hvor det samme kun gør sig gældende for ca. hver syvende pige. Figur 23 viser avislæsningen fordelt på drenge og piger.

Figur 23. Avislæsning: Hvor ofte læses der avis. Fordelt på køn. N=1030.

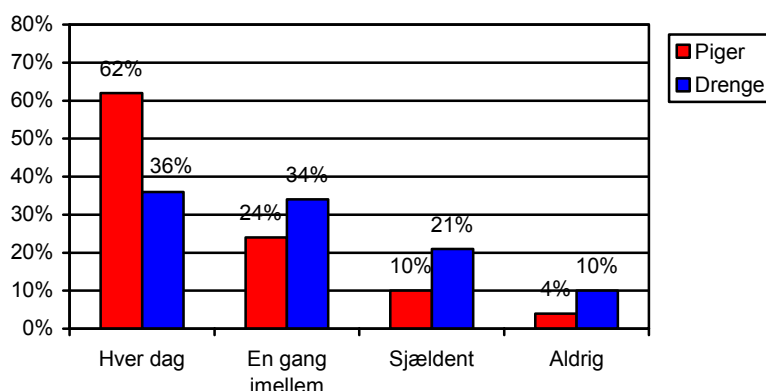
Andelen som læser avis vokser med alderen. Blandt de 13-årige læser 7 % avis hver dag. Dette tal vokser til 32 % i 19 års alderen. Igen er der forskel på drengene og pigerne. Blandt de 13-årige drenge læser 12 % avis hver dag, for pigerne er det 3 %. I 19 års alderen læser henholdsvis 34 % af drengene, og 30 % af pigerne avis dagligt. Figur 24 viser udviklingen for alle i henholdsvis den daglige og den "sjældne" avislæsning.

Figur 24. Udvikling i avislæsningen fordelt på alder. Kun to kategorier er medtaget. Alle. N=1027.

Pigerne er til gengæld mere flittige til at høre radio. 62 % af pigerne hører radio hver dag mod 36 % af drengene. Figur 25 viser radioforbruget fordelt på køn. Der kan ikke konstateres nogen ændringer i radioforbruget over alder.

Figur 25. Radioforbrug: Hvor ofte høres der radio. Fordelt på køn. N=1028.

Afrunding

Overordnet betragtet er de unge ganske tilfredse med udvalget af og mulighederne for fritidsaktiviteter i Gentofte. Mange af de unge bruger tilbudene. Skematisk kan hovedresultaterne i kapitlet opstilles således:

- De yngste er de flittigste brugere af de organiserede tilbud. Andelen, der slet ikke går til nogle organiserede fritidstilbud vokser med alderen. Det skyldes formentligt, at de unge dels bruger mere tid på skolen og dels, at de sociale relationer lokaliseres uden for fritidsaktiviteterne. En del af de unge får også fritidsjob og/eller kæreste.
- Interessen for aktiviteter vokser samtidigt, hvor den unge selv fleksibelt og individuelt kan planlægge, hvor og hvornår den skal finde sted – f.eks. fitness.
- 12 % af de unge finder, at mulighederne for fritidsaktiviteter i Gentofte er meget gode. 66 % finder, at de er gode. Alt i alt en positiv vurdering af tilbudene.
- 77 % mener, at udvalget af fritidsaktiviteter for unge i Gentofte er tilpas.
- Den vigtigste aktivitet for hovedparten af de unge er samværet med vennerne. Samværet med familien fylder mindre i hverdagen.
- Drengene læser i højere grad avis og bruger i gennemsnit mere tid foran en computer end pigerne. Pigerne hører til gengæld mere radio.
- Halvdelen af de unge ser TV 1-2 timer om dagen.

Afslutningsvis kan det konstateres, at unge tilsyneladende mister interessen for en del af de organiserede fritidstilbud desto ældre de bliver. Det er tilsyneladende ikke, fordi de er utilfredse med udvalget. Forklaringen skal bl.a. findes i, at de har sværere ved passe tilbudene ind i en travl hverdag, og samtidig finder, at de er ufleksible i forhold til deres behov.

Kapitel 3: Sociale relationer

Indledning

Netværket af sociale relationer er på mange områder centralt for menneskets velbefindende. Det er igennem relationerne – kontakten med andre – at man definerer og bekræfter sig selv. Og på mange måder er de sociale relationer særligt vigtigt for de unge, idet de befinder sig i en livsfase, hvor de selv skal til tage beslutninger om deres fremtidige liv, og i den forbindelse kan *vælge* at lytte til de forskellige personer, som kan give dem råd og vejledning. I den forstand er sociale relationer vigtige, fordi de medvirker til at forme den unge. Det er herigennem, at den unge opbygger og afprøver sin identitet, og samtidig er velfungerende sociale relationer essentielle for den unges trivsel. Manglen på velfungerende sociale bånd kan efterlade den unge ensom, og selvsagt gøre det vanskeligere at træffe de mange valg, der præger ungdomslivet.

Rent logisk er der nogle centrale kontaktflader for den unge. Dels er der kontakten til forældrene, og så er der relationen til vennerne, både i og uden for uddannelsessystemet, samt for nogle af de unges relation til eventuelle kærester. Særligt forholdet til forældrene er interessant i denne forbindelse. Fra Gentofte Kommunes side er forældrenes rolle i deres børns udvikling og velvære udnævnt som et fokuspunkt i oplægget til den kommende indsats på børne- og ungeområdet.

Fra kommunens side lægges der op til, at forældrenes rolle skal synliggøres, og et af hovedspørgsmålene i dette kapitel vil følgelig være at få belyst, hvilken rolle forældre og familien har for de unge. Der vil dog også være fokus på forholdet til vennerne contra forældrene, hvilken rolle de har for den unge – kan der identificeres forskelle i deres rolle og betydning for de unge? Implicit vil spørgsmålet være, om forældrenes betydning og rolle er sekundær i forhold til vennerne, eller om forholder det sig omvendt – Er forældrene fraværende i de unges hverdag? Og overtager vennerne, i kraft af dette, noget eller helt forældrenes placering i de unges tilværelse?

Kapitlet er struktureret således, at indledningsvis gennemgås de unge relationer i hverdagen – hvem taler de med til hverdag, og hvem går de til, når de har brug for vejledning og gode råd om deres liv? Derefter analyseres forholdet til forældrene – hvilken rolle har de i de unges liv, når det drejer sig om rådgivning, og hvor ofte laver de noget sammen med deres børn? Centrale spørgsmål vil her være, om forældrene har tid til deres børn, og om, de er opmærksomme på deres børns velbefindende og trivsel. Kort sagt: Hvilken rolle har forældrene? Og hvilken rolle spiller de i forhold til f.eks. de unges venner?

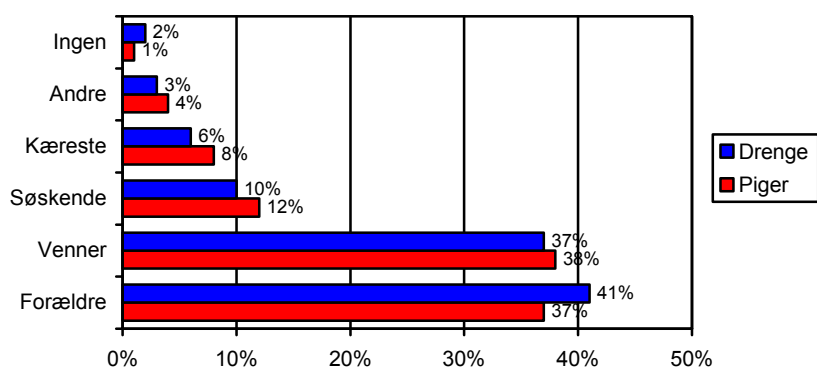
Forholdet til vennerne vil efterfølgende komme i fokus. Hvor mange venner har de unge? Hvor tæt er forholdet til vennerne? Endelig vil analysen se på forholdet til evt. kærester – hvor mange har en kæreste, og er der forskel på drenge og piger i denne henseende?

Kontakten i hverdagen

Indledningsvis kan det konstateres, at forældrene og vennerne spiller de to helt afgørende roller i de unges hverdag. Figur 26 viser, hvem de unge føler sig mest knyttet til. Her er netop forældrene og vennerne de helt centrale figurer.

Figuren er opdelt på drenge og piger. Blandt pigerne føler flere sig mest knyttet til vennerne end til forældrene. Forskellen er dog ikke stor, også selvom der blandt drengene er en mindre overvægt, der føler sig mest knyttet til forældrene.

Figur 26. Hvem føler man sig mest knyttet til? Fordelt på køn. N=1024.

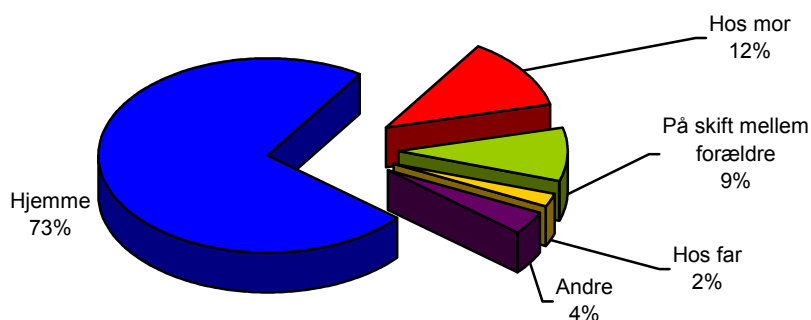
Figur 26 giver et samlet billede – ses der på udviklingen over alder ændres billedet. Jo ældre den unge er, desto færre føler mest knyttet til forældrene (fra 48% blandt de 13-årige til 34% blandt de 19-årige). Omvendt øges andelen der føler sig mest knyttet til søskende til 15% blandt de 19-årige fra 7% blandt de 13-årige. Samme udvikling kan spores med hensyn til kærester, mens andelen der føler sig mest knyttet til vennerne stort set forbliver det samme (36% blandt de 13-årige og 34% blandt de 19-årige).

Samlet set er det interessant, at næsten lige mange føler sig mest knyttet til enten forældrene eller vennerne. Det peger måske på, at forældrene i hverdagen måske er fraværende, og derfor har vennerne for mange af de unge en særdeles vigtig rolle. At forældrenes rolle bliver mindre, jo ældre den unge bliver, er ikke så overraskende, da unges livsfase taget i betragtning.

Langt de fleste bor hjemme hos forældrene – 94% bor enten hjemme hos begge forældrene eller hos en af dem (herunder også dem, der på skift bor hos en af forældrene). Der skulle med andre ord være god mulighed for at have kontakt med forældrene i hverdagen.

Figur 27 viser, hvor de unge bor. Hovedparten bor som nævnt hjemme hos forældrene – og denne andel er stort set konstant over alder⁵ om end andelen, der bor i egen bolig (dvs. kategorien "andet") vokser en smule.

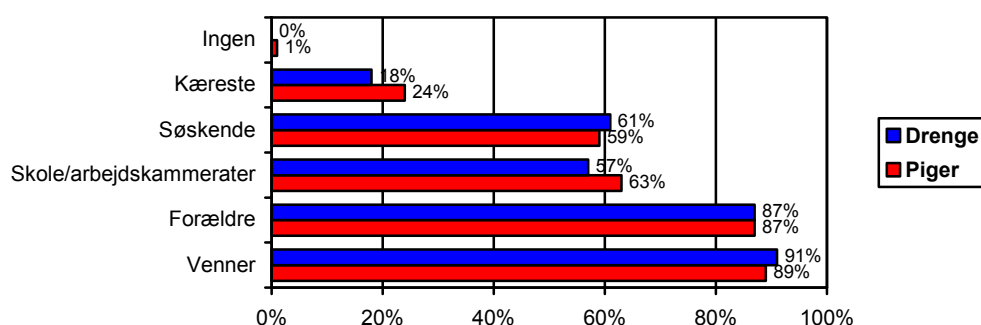
Figur 27. Hvor bor de unge? Alle. N=1031. (Note: Kategorien "Andre" rummer flere kategorier, der er slået sammen, f.eks. forsvaret, anden familie, egen bolig mv.)

De unges daglige kontakt afspejler i vid udstrækning de to foregående figurer. Størstedelen taler således med såvel forældre og venner hverdag. Søskende er også en væsentlig kontaktflade tillige med skole- og arbejdskammeraterne. Fordelingen kan ses i nedenstående figur.

⁵ Dette skyldes bl.a. undersøgelsens design, hvor der udelukkende indgår unge, der enten går i gymnasiet eller i grundskolen i Gentofte. Studerende på videregående uddannelser indgår ikke i undersøgelsen.

Figur 28. Hvem taler den unge med til hverdag? Fordelt på køn. N=1018.

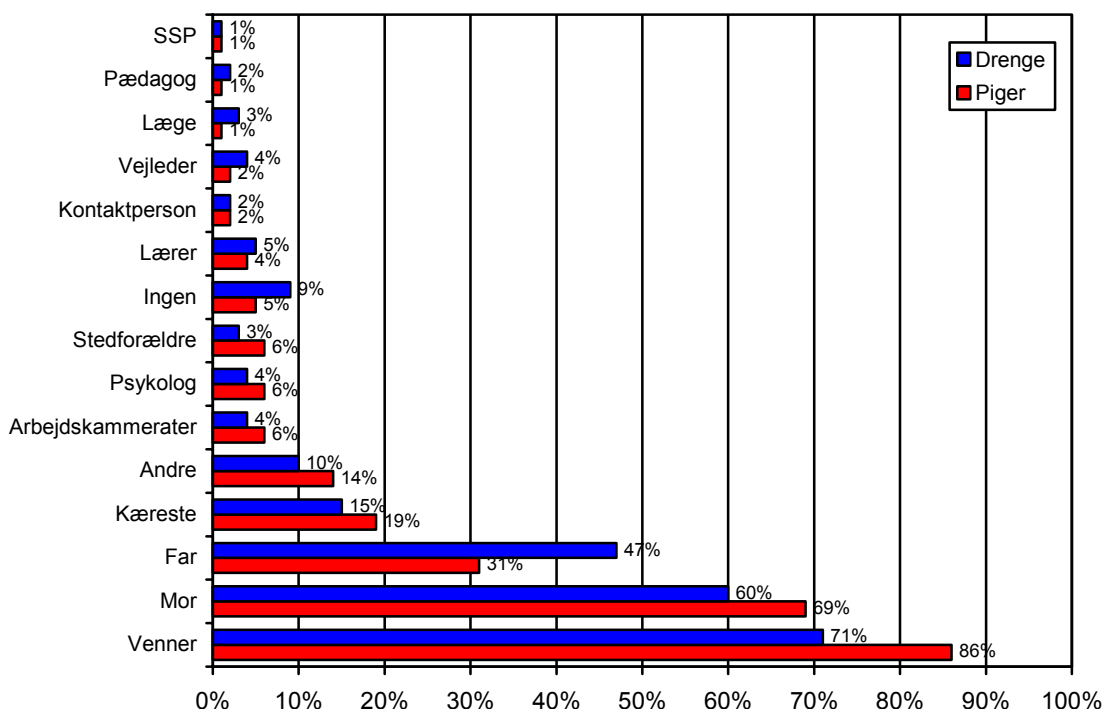
Det er meget få, der ikke taler med nogen til hverdag. Ser man på udviklingen over alder, er der kun få ændringer. Kontakten med forældrene og venner forbliver stort set på samme niveau, mens flere får en kæreste jo ældre de bliver. Søskendes rolle mindskes en smule (fra 62% til 50%), hvilket kan skyldes, at de måske flytter hjemmefra (hvis der f.eks. er tale om ældre søskende).

Opsummerende er to centrale kontaktflader for de unge i hverdagen, henholdsvis forældrene og vennerne. Det interessante er efterfølgende, hvilke roller forældrene og vennerne spiller for den unge, og i hvilke situationer/omstændigheder de unge bruger dem. Umiddelbart virker det som om, at vennerne på mange områder er en mindst lige så betydelig kontaktflade som forældrene.

Hvis der ses på, hvem de unge går til, når de har problemer, så er det i vid udstrækning vennerne, de unge går til. Forældrene kan også bruges – primært moderen – mens faderen ikke bliver anvendt i samme omfang. Drengene bruger dog faderen mere end pigerne. Generelt virker det som om, at pigerne taler med flere om deres problemer, hvor drengene er mere tilbageholdende.

Figur 29 viser, hvem de unge går til, når de har problemer. Kategorien "SSP" står for et samarbejdet mellem Skole, Sociale myndigheder og Politiet. Pigerne er også mere flittige end drengene til at tale med en psykolog, kærester og arbejdskammerater, når de har problemer, mens flere drenge (9%) end piger (5%) ikke føler, at de har nogen at tale med, når de har problemer. Det afspejler også indirekte drengenes tilbageholdenhed.

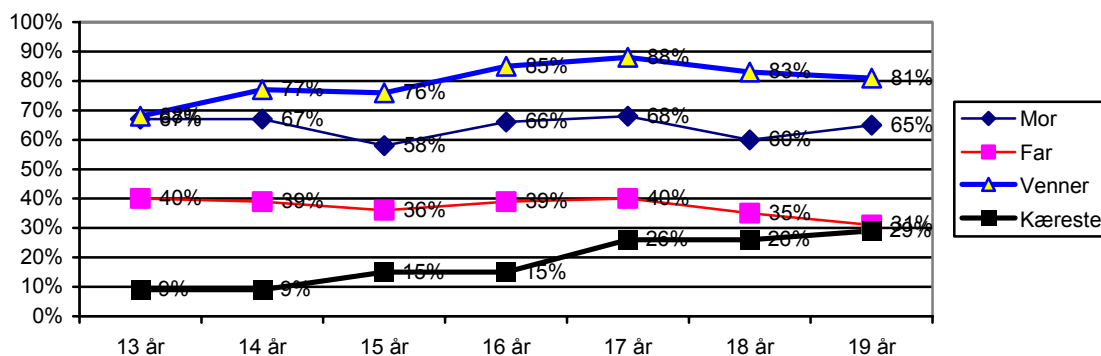
Figur 29. Hvem går de unge til, når de har problemer? Fordelt på køn. Rangordnet efter pigernes præferencer. N=1026.

Figur 30 viser de fire største kategoriers udvikling over alder. Vennernes betydning øges en smule med alderen, mens forældrenes betydning stort set er uforandret. Faderens betydning mindskes dog, mens en evt. kæreste betydning øges⁶.

Figuren viser igen, at forældrene og vennerne tilsyneladende betyder næsten lige meget for de unge. Det er dog værd at notere sig, at de unge, alt afhængig af problemets karakter, kan vælge at henvende sig til enten forældrene eller vennerne, og dermed kan de statistisk set godt være sideordnede, selvom de bruges i forskellige sammenhænge.

Figur 30. Hvem går den unge til, når vedkommende har problemer? Udviklingen over alder (13 til 19 år). Udvalgte kategorier. Alle.

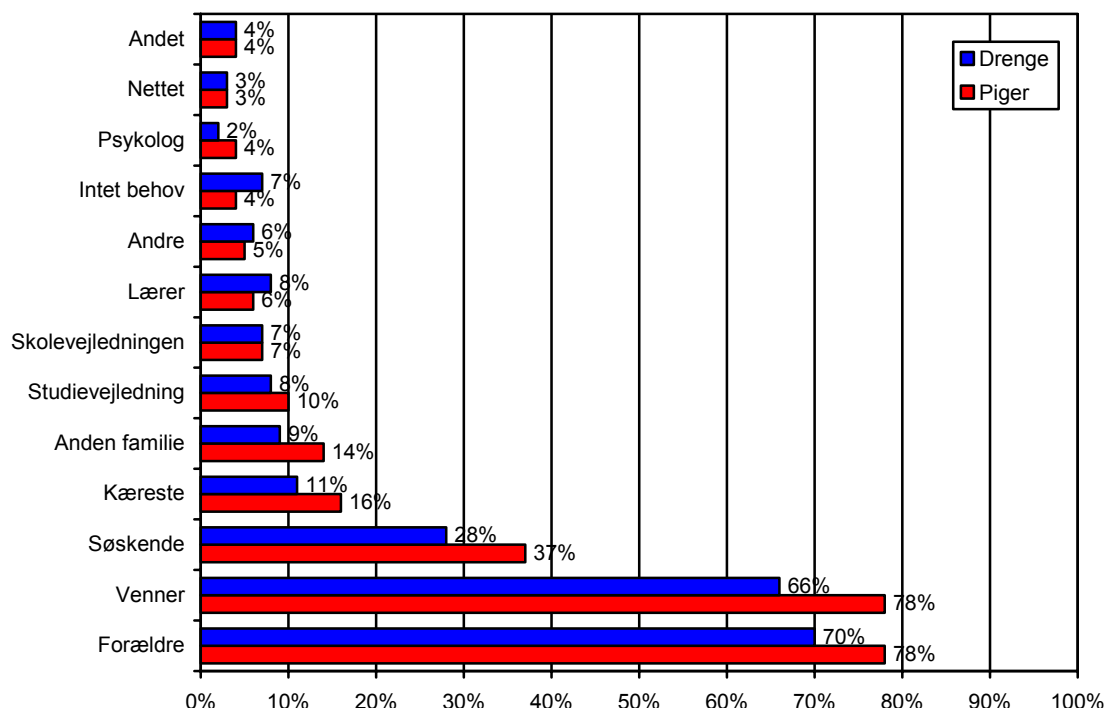

En sådan specifik sammenhæng kan være vejledning. De unge har svaret på, hvem de ville kontakte, hvis de havde brug for vejledning eller gode råd om deres liv. Figur 31 viser fordelingen af besvarelser på dette spørgsmål. Igen er der næsten dødt løb mellem

⁶ Der er ganske enkelt flere, der får kærester, som det vil blive klarlagt senere i kapitlet.

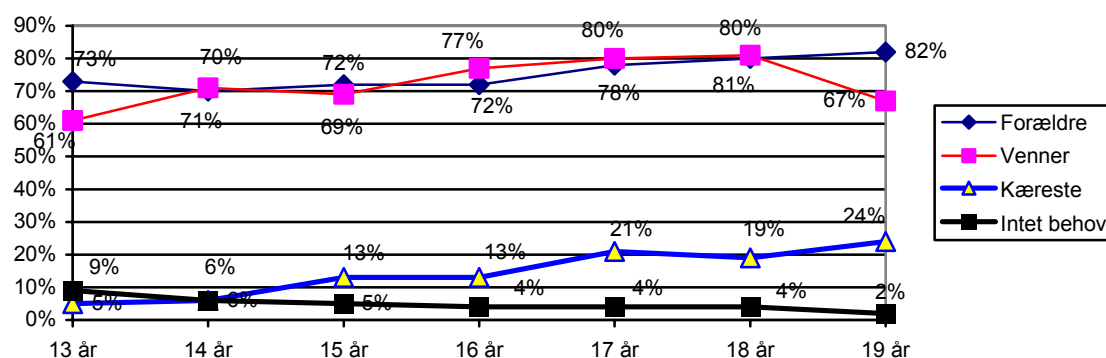
forældrene og så vennerne, og der tegner sig samme mønster som i den foregående figur. Pigerne er flittigere end drengene til at søge vejledning, hvor flere drenge end piger ikke føler, at de har behov for vejledning.

Figur 31. Hvor søges der vejledning? Fordelt på køn. N=1022.

Ses der på udviklingen over alder, vokser behovet for vejledning tilsyneladende, i al fald falder andelen, der ikke føler, at de ikke har behov for vejledning. Omvendt vokser kærestens betydning, mens forældrenes og vennernes betydning er stabil. Nedenstående figur viser udviklingen over tid. Kun venner, forældre, søskende og kæreste er medtaget.

Figur 32. Hvor får man vejledning? Udvikling over alder på udvalgte kategorier. Alle.

Samlet set har majoriteten af de unge en bred kontaktflade. Det er meget få, der indikerer, at de ikke har nogle at tale med i hverdagen, eller når de har problemer eller har et behov for vejledning og gode råd. De centrale personer er forældrene og vennerne, som også blev skitseret som forventeligt i indledning. Det markante er måske, at vennerne på mange områder i de unges liv har en så central placering, at forældrene på disse spiller andenviolin. Tolkingsmæssigt kan det påpeges, at det er vanskeligt at se statistisk, hvilke sammenhænge forældrene og vennerne indgår i, når det gælder f.eks. vejledning og hjælp ved problemer. Den tilsyneladende ligestilling af forældre og venner peger dog på, at

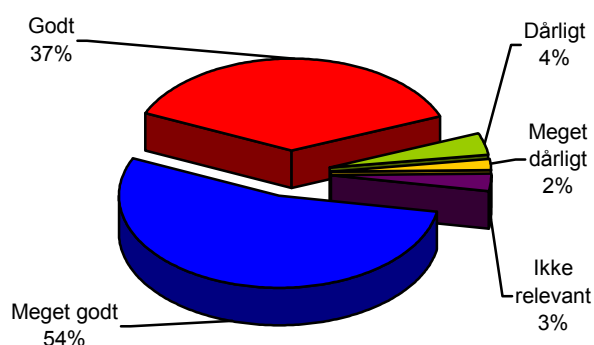
forældrene måske er fraværende i hverdagen. Begge er måske udearbejdende og har karrierestillinger. Det betyder, at vennerne er dem, der er tilgængelige i hverdagen, og som har tid til at tale med og forstå den unges situation.

Forholdet til forældrene

Som det fremgår af det foregående afsnit, er der indikationer på, at forældrene nok spiller en væsentlig rolle i de unges liv, men at de på nogle områder er fraværende, og at vennerne derfor for mange spiller en større rolle i hverdagen. Dette afsnit vil gå dybere ind i denne problematik, med særlig fokus på forældrenes rolle. Forholdet til vennerne vil være midtpunktet i næste afsnit.

De næste to figurer viser de unges forhold til deres mor og far. Figur 33 viser de unges forhold til deres mor. Langt de fleste (91%) har et godt eller meget godt forhold til deres mor. Det er selvsagt meget få, der har et decideret dårligt forhold (6%). Kategorien "ikke relevant" indeholder bl.a. de tilfælde, hvor moderen er død eller hvor den unge slet ingen kontakt har (eller har haft) med hende.

Figur 33. Forholdet til moderen. Alle. N=1023.

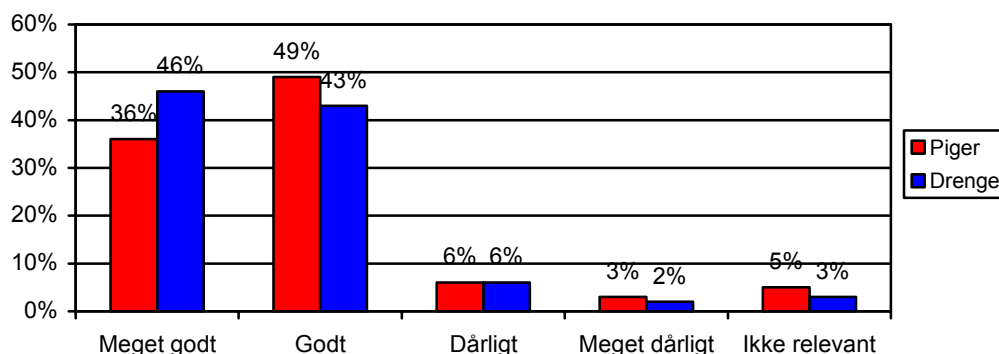

Der er ikke forskel på drengene og pigernes forhold til deres moder. Aldersmæssigt kan der konstateres en udvikling, hvor forholdet generelt bliver mindre godt desto ældre den unge er. Men stadigvæk er forholdet overvejende godt, uanset den unges alder.

Der er derimod kønsmæssige forskelle i forholdet til faren. Her har drengene generelt et bedre forhold til deres far end pigerne. Forskellen er dog ikke stor, men den afspejler tendensen

Figur 29, der viste, at drengene i større udstrækning end pigerne gik til deres far, hvis de havde problemer. Figur 34 viser de unges forhold til faderen, fordelt på drenge og piger. Sammenlignet med forholdet til moderen er der færre, der har et meget godt forhold til faderen – både blandt drengene og pigerne. Aldersmæssigt kan der identificeres samme udvikling i forholdet til moderen. Desto ældre den unge er, desto ringere bliver forholdet til faderen. Blandt de 13-årige har 4% et dårligt eller meget dårligt forhold til faderen. Dette tal stiger til 10% blandt de 19-årige.

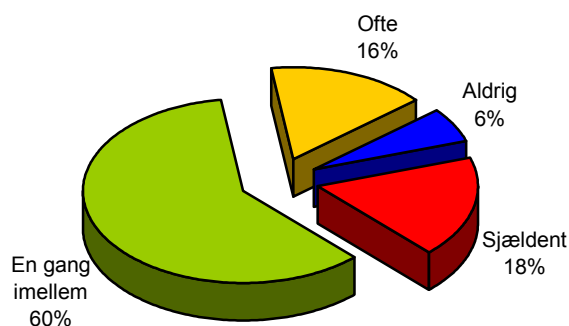
Figur 34. Forholdet til faderen. Fordelt på køn. N=1020.

Langt de fleste af de unge har et godt forholdt til begge forældrene. I de tilfælde, hvor relationen er dårlig, skyldes det formentligt, at forældrene er skilt. Det gælder især i forholdet til faderen. I de tilfælde, hvor forældrene er gift, er det kun 7% af de unge, der har et dårligt eller meget dårligt forhold til faderen. Hvis forældrene er skilt, er det tilsvarende tal 15%. Der er ikke en tilsvarende forskel i forholdet til moderen.

Som det tidligere er vist (i Figur 27) bor majoriteten af de unge hjemme hos en eller begge forældre. Spørgsmålet er nu, om de unge laver nogle aktiviteter med familien til hverdag. Svaret er for de fleste vedkommende: Ja - en gang imellem. 60% laver aktiviteter med deres familie en gang imellem. Der er ikke forskel på drenge og piger i den henseende. Figur 35 viser, hvor ofte de unge laver aktiviteter med familien.

Figur 35. Hvor tit laver den unge aktiviteter med familien? Alle. N= 1026.

Der kan ikke konstateres nogen aldersbetingede forskelle, hvilket egentlig er forbausende. Det ville være forventeligt, at de yngste lavede flere aktiviteter med familien end de ældre.

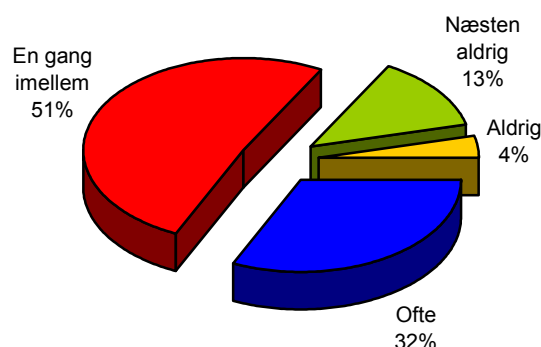
Måske er der snarere tale om, at de manglende udsving i aktivitetsniveauet som følge af alder skyldes, at næsten alle bor hjemme hos en eller begge forældre.

Endelig kan det tilføjes, at kategorien måske er for løst specificeret, og derfor kan være opfattet forskelligt af dem, der har valgt den. Omkring en femtedel (18%) laver sjældent

aktiviteter med familien, mens 6% aldrig laver nogle aktiviteter. 16% laver ofte noget sammen med familien.

Lidt over halvdelen af de unge taler også en gang imellem med deres forældre om personlige problemer – 32% taler ofte med deres forældre om personlige problemer.

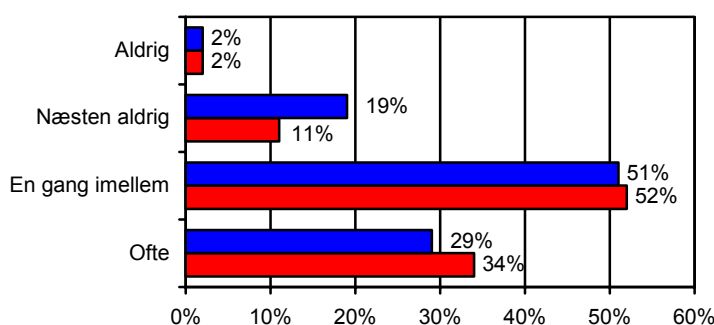
Figur 36. Hvor ofte kan den unge tale med forældrene om personlige problemer? Alle. N=1024.

Der er ingen forskel på dette ud fra den unges alder og køn. Meget få (4%) oplever, at de aldrig kan tale med deres forældre om personlige problemer.

Samme mønster gør sig gældende, når spørgsmålet drejer sig om, hvorvidt den unge kan diskutere alvorlige ting med forældrene. Her oplever omkring en tredjedel, at de ofte kan diskutere alvorlige ting med deres forældre. Pigerne har overordnet set lettere ved at diskutere med deres forældre end drengene, om end forskellene ikke er voldsomme. Figur 37 viser fordelingerne på køn.

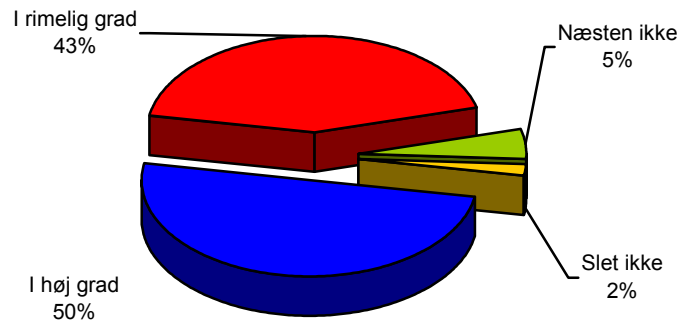
Figur 37. Diskuterer du alvorlige ting med dine forældre (eller én af dem)? Fordelt på køn. N=1024.

Andelen, der diskuterer alvorlige ting med forældrene vokser med alderen. Blandt de 13-årige diskuterer 80% ofte eller en gang imellem alvorlige ting med deres forældre. Blandt de 19-årige er denne andel vokset til 93%.

Forældrene er også langt hen ad vejen opmærksomme på, hvordan deres børn har det. Halvdelen af de unge finder, at forældrene i høj grad er opmærksomme på, hvorledes de har det. Kun 7% synes ikke, at forældre næsten aldrig eller aldrig bemærker, hvordan de har det. Der er ingen forskel i forhold til de unges alder. Fordelingen er vist i nedenstående figur.

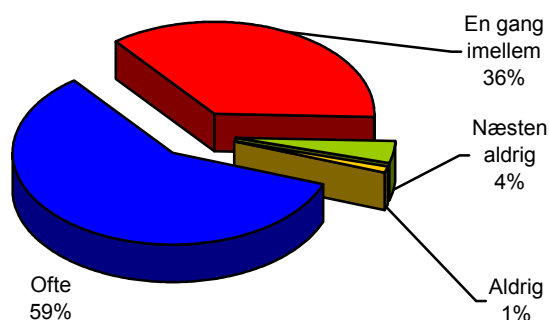
Figur 38. Synes du, at dine forældre er opmærksomme på, hvordan du har det? Alle. n=1027.

Billedet er lidt mere nuanceret, når der spørges til om forældrene har tid til at tale med den unge til hverdag. For 59 % har forældrene ofte tid til at tale med dem i hverdagen, mens 36 % taler med forældrene en gang imellem. 5 % oplever, at forældrene næsten aldrig har eller aldrig har tid til at tale med dem i hverdagen. Sat på spidsen oplever 41 % lejlighedsvis, at forældrene ikke har tid til dem i hverdagen.

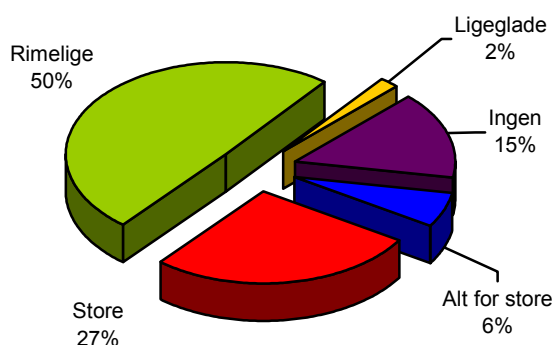
Figur 39 viser fordelingen skematisk. Køn og alder har ikke signifikant betydning.

Figur 39. Føler du, at dine forældre har tid til at tale med dig til hverdag? Alle. N=1028.

Sluttelig vil de unges oplevelse af forældrenes forventninger til deres valg af uddannelse blive inddraget. Forældrenes forventninger er skitseret i Figur 40.

Figur 40. Forældrenes forventninger til valg af uddannelse. Alle. N=1006.

Der er ikke forskel på drengenes og pigernes oplevelse af forældrenes forventninger. Halvdelen finder, at forældrenes forventninger er rimelige, mens 27 % føler at forældrene har store forventninger til deres valg af uddannelse. Yderligere 17 % oplever ikke nogle forventninger, eller de har følt, at forældrene var ligeglade med deres valg. Endelig synes 6 %, at deres forældre har alt for store forventninger.

Der er dog forskel på forældrenes forventninger til de yngste og ældste unge. Jo ældre den unge er, desto hyppigere er oplevelsen af, at forældrene har store forventninger (fra 15% blandt de 13-årige til 27% blandt de 19-årige). Andelen der oplever, at forældrene har alt for store forventninger, er stort set den samme uanset alderen, hvor andelen der føler, at forældrene ikke har nogle forventninger falder fra 20% hos de 13-årige til 13% blandt de 19-årige. Samme tendens gør sig gældende ved dem, der føler, at forældrene er ligeglade.

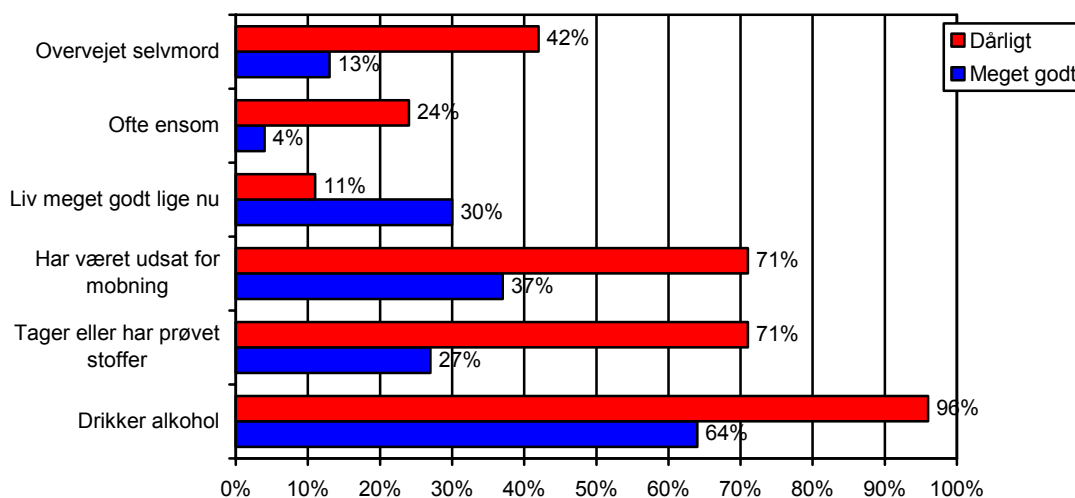
Disse ændringer gør sig i særlig grad gældende for drengene. Det skyldes nok, at de formentligt bliver modne senere end pigerne, og derfor gennemsnitlig er ældre, når de begynder at overveje deres fremtid i uddannelsessystemet og på sigt arbejdsmarkedet.

Hvad betyder forholdet til forældrene for den unge

Ses der på betydningen af forholdet til forældrene, er der ingen tvivl om, at det betyder meget for den unge. Næsten uanset hvilket aspekt af de unges liv, der analyseres, vil forholdet til forældrene have massiv betydning. I den nedenstående figur vil dette blive eksemplificeret på en række udvalgte områder.

Figur 41 opsummerer besvarelserne på en række variable. Spørgsmålene er beskrevet i venstre side, og besvarelserne er opdelt efter, om den unge har et meget godt eller et dårligt forhold til moderen.

Figur 41. Hvorledes forholdet til moderen afspejles på en række områder. To kategorier er medtaget – henholdsvis de tilfælde, hvor forholdet til moderen er meget godt, og de situationer, hvor det er dårligt. Fordelinger vist på en række variable. Alle.

Generelt er der markante forskelle uanset spørgsmålet. Ses der på de unges vurdering af deres liv lige nu, så finder 30% af dem med et godt forhold til deres mor, at deres liv er meget godt lige nu, mens andelen falder til 11% blandt dem med et dårligt forhold til deres mor. Tendensen er den samme, når der ses på, om den unge har overvejet selvmord – blandt dem med et dårligt forhold har 42% været så deprimerede og langt ude, at de har overvejet selvmord. Hvis det formuleres som odds, så har dem med et dårligt forhold til moderen med 4,85 gange større chance for at have overvejet selvmord sammenlignet med dem med et meget godt forhold.

Der er også væsentlige forskelle mht. ensomhed – dem med et dårligt forhold til moderen har 7,6 gange større chance for at føle, at de ofte er ensomme.

Set ud fra diskussionen om forældrenes og vennernes betydning for den unge, viser tallene tydeligt, at mange af de unge muligvis oplever, at forældrene ikke har så meget overskud i hverdagen, og at vennerne derfor fylder mere i hverdagen, og når der er problemer. Men det mindsker ikke forældrenes betydning for den unges trivsel. Er der knas i relationen mellem den unge og forældrene, øges risikoen for, at den unge mistrives væsentligt.

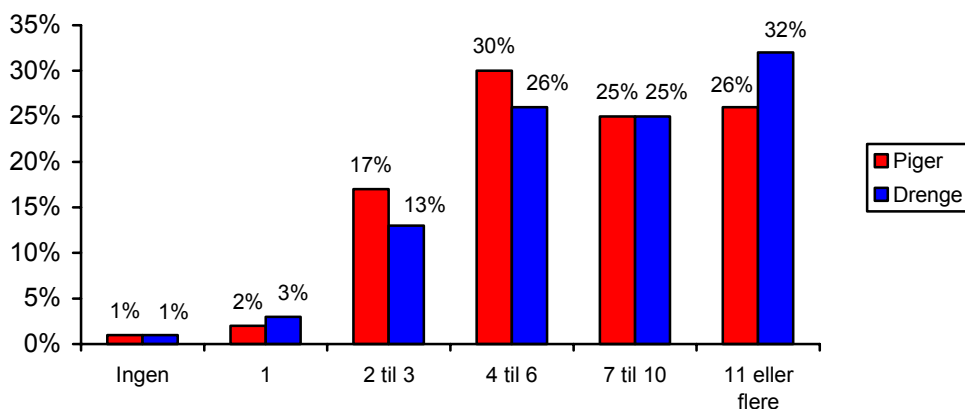
Forholdet til vennerne

Venner fylder, som diskuteret flere gange, meget i de unges hverdag. Mange af de unge føler sig mere knyttet til deres venner end f.eks. forældrene, og det er bl.a. vennerne de går til, når de har problemer. I dette afsnit vil der være fokus på forholdet til vennerne.

Hovedparten af de unge i Gentofte Kommune har minimum fire eller flere venner, som de betegner som "rigtige" venner. Med "rigtige" venner betones, at der er tale om venner og ikke f.eks. bekendte eller kammerater.

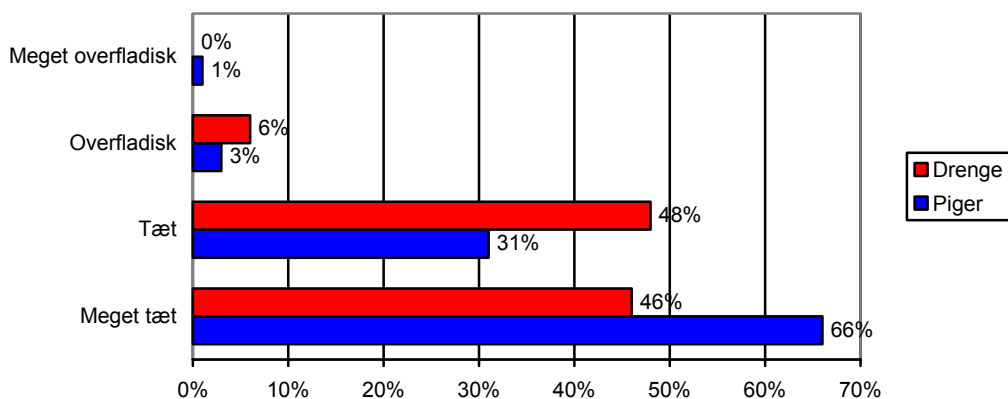
Figur 42 viser, hvor mange venner de unge har. Figuren er opdelt på køn, da drengene generelt har flere venner end pigerne. Omtrent en tredjedel (32 %) af drengene har elleve eller flere venner, hvor den største andel (30 %) af pigerne har fire til seks venner.

Figur 42. Antallet af "rigtige" venner. Fordelt på køn. N=1029.

Det er forholdsvis få, der har en enkel ven eller ingen venner, og her er der ingen væsentlig forskel på drenge og piger. Så samlet set har pigerne i gennemsnit færre, som de betegner som rigtige venner. Ses der på karakteren af venskabsrelationen – hvorledes de unge beskriver forholdet til deres nærmeste ven/veninde – så er pigernes relation typisk tættere end drengenes. Figur 43 beskriver relationen til nærmeste ven/veninde.

Figur 43. Fordeling på spørgsmålet: Hvordan vil du beskrive dit forhold til din nærmeste ven/veninde? Fordelt på køn. N=1020.

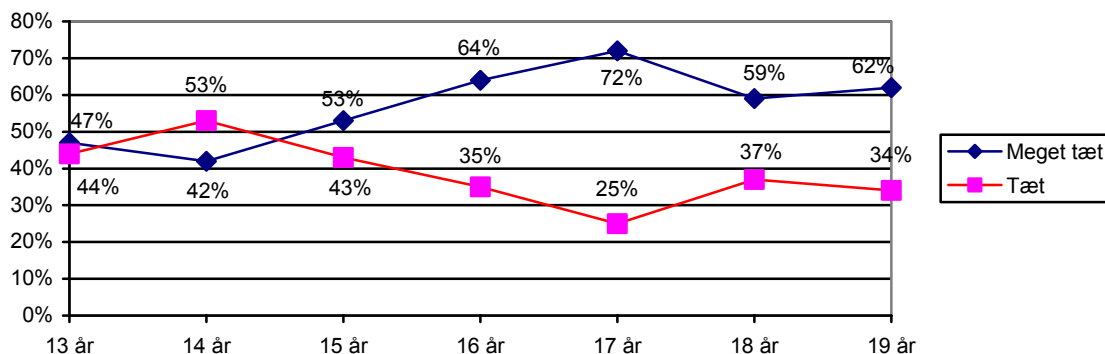

To tredjedele (66%) af pigerne har en meget tæt relation til deres nærmeste ven/veninde, hvor det samme kun gør sig gældende for 46% af drengene. Til gengæld er der dobbelt så mange drenge (6%) som piger (3%), der føler, at de har et overfladisk forhold til deres tætteste ven/veninde. Det fremstår som om, at drengene måske nok generelt har flere venner end pigerne, men at deres forhold har en anden og løsere karakter end pigerne.

Samtidig ændrer forholdet sig alt afhængig af de unges alder. Med alderen bliver venskaberne
 tilsyneladende
 tættere.

Figur 44 viser et snit af udviklingen på to udvalgte kategorier – de tilfælde, hvor forholdet enten er meget tæt eller tæt.

Figur 44. Forholdet til nærmeste ven/veninde over alder. Nogle kategorier er udeladt. Alle. N=1020.

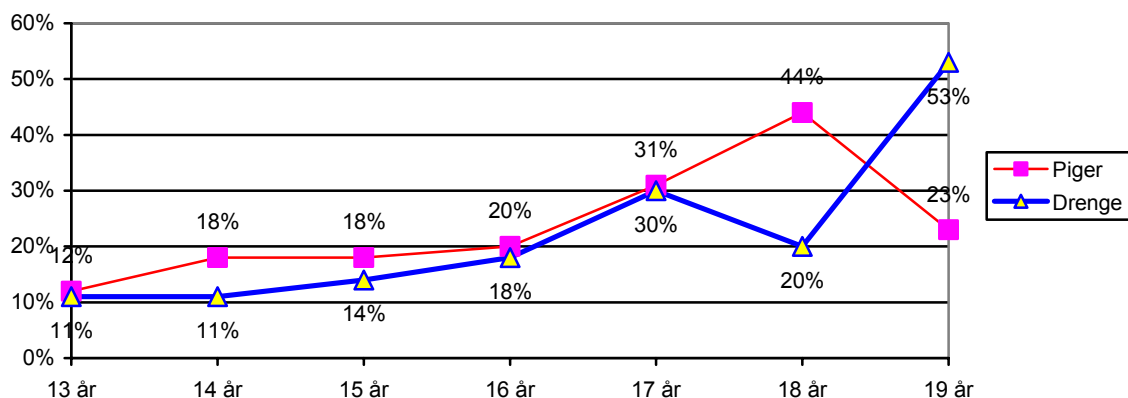

Kærester

Sideløbende med relationerne til forældrene og vennerne har en del af de unge også en kæreste. Samlet set har lidt over en femtedel en kæreste (22%) – med en lille overvægt til pigerne, hvor 24% har en kæreste mod 20% af drengene.

Alderen spiller en rolle. Blandt de 13-årige har henholdsvis 12% og 11% af pigerne og drengene en kæreste. De tilsvarende tal blandt de 18-årige er 44% og 20%. Figur 45 skitserer andelen, der har en fast kæreste, fordelt på alder og køn.

Figur 45. Andelen, der har haft en fast kæreste. Opdelt på køn og alder. N=1025.

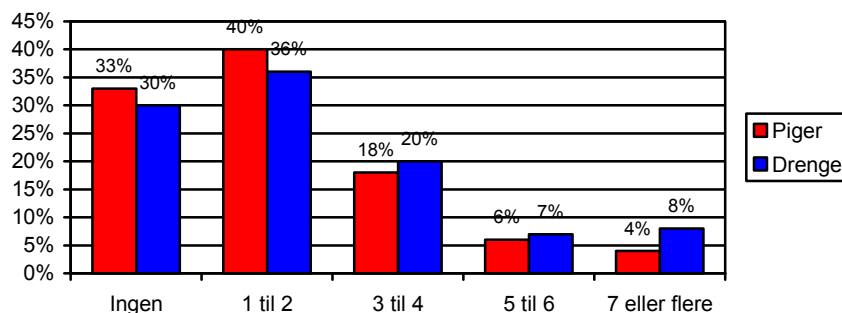
Blandt de yngste er der gennemgående flere piger end drengene, der har en kæreste. I 16 års alderen er andelen af drengene og pigerne, som har en kæreste, stort set lige stor.

Udviklingen skal dog læses med forsigtighed, først og fremmest fordi, der er køns-specifikke forskelle. I lighed med diskussionen af karakteren af de unges venskabsrelationer, er der også indikationer på, at noget af det samme gør sig gældende, når det gælder henholdsvis drengenes og pigerne opfattelse af, hvad det indebærer at have en fast kæreste.

Figur 46 viser, hvor mange kærester de unge har kommet fast sammen med, og kan medvirke til at uddybe denne diskussion.

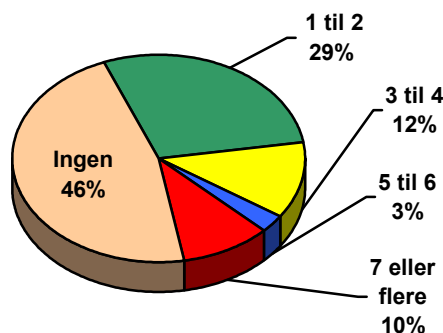
Figuren viser kort sagt, at drengene, ifølge dem selv, gennemgående har haft flere kærester end pigerne. Billedet er rimelig konsistent – der er en lille overvægt af piger, der ikke har haft en kæreste eller har haft en til to kærester, hvor drengene er i overvægt i de øvrige kategorier.

Figur 46. Hvor mange kærester har du kommet fast sammen med? Besvarelser opdelt på drenge og piger. N=1025.

Samtidig er der en forventelig udvikling på alder – jo ældre den unge er, desto flere har haft en kæreste og desto flere har haft flere kærester – det er der ikke noget overraskende i. De to næste figurer viser snapshot af antallet af kærester blandt de 13 og 19-årige.

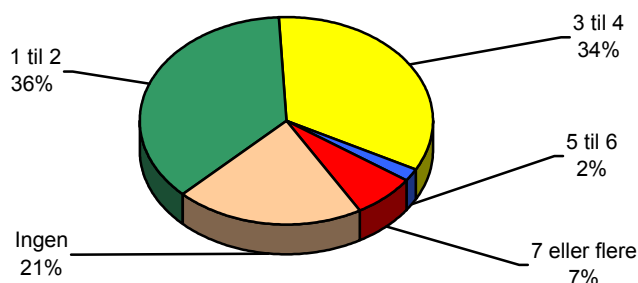
Figur 47. Antallet af kærester blandt 13-årige. N=195.

Blandt de 13-årige har lidt under halvdelen (46%) ikke haft en kæreste. Lige knap en tredjedel (29%) har haft en til to kærester, mens 10% har haft syv eller flere kærester, de har kommet fast sammen med.

Blandt de 19-årige (Figur 48) har 7 % haft syv eller flere kærester. Den største ændring finder sted blandt dem, der haft tre til fire kærester. Andelen vokser fra 12% til 34% blandt de 19-årige.

Figur 48. Antallet af kærester blandt 19-årige. Alle. N=62.

Afrunding

Ser man overordnet på de unges relationer og kontaktflader, er billedet positivt. Det store flertal af de unge har gode relationer til såvel deres forældre, som til deres venner. Det er meget få, der ikke har nogle, de kan gå til, hvis de savner gode råd og vejledning om deres liv.

- Langt de fleste af de unge i Gentofte har generelt gode relationer til såvel venner, som til forældrene.
- Der er meget få, der ikke har nogle at gå til med f.eks. problemer, eller hvis de har behov for vejledning.
- Vennerne er den væsentligste kontaktflade i hverdagen, efterfulgt af forældrene.
- Relationen til forældrene er central for de unges trivsel. Er den dårlig, har det konsekvenser på mange områder, og øger drastisk risikoen for, at den unge udviser risikoadfærd på en lang række områder.
- Det er meget få, der har et decideret dårligt forhold til deres forældre. Er forældrene skilt, kan det påvirke den unges relation til faderen.
- Pigerne har generelt færre venner end drengene. Til gengæld er pigernes venskaber typisk tættere end drengens.
- Set under et har 22 % af de unge i Gentofte en kæreste – lidt flere piger end drenge har en kæreste.

Et centralt spørgsmål igennem kapitlet har været forholdet mellem den unge og henholdsvis forældrene og vennerne. Analysen har peget på, at vennerne er vigtige i hverdagen, og på flere punkter mere vigtige end forældrene. Ikke desto mindre har forholdet til forældrene vist sig at have markant betydning. Konklusionen er langt hen ad vejen, at forældrene måske nok er fraværende i hverdagen, men det er deres betydning for den unges trivsel langt fra. Set i det lys, er det centralt for den unges velbefindende at have nogle velfungerende sociale relationer til forældrene. Også selvom vedkommende har nok så mange venner og tætte relationer til f.eks. en kæreste.

Kapitel 4: Kriminalitet

Indledning

I dette afsnit vil kriminaliteten blandt Gentoftes unge blive beskrevet. Kriminalitet skal her forstås i både en meget bred forstand, samt forholdsvist konkret. De unge er i spørgeskemaet blevet spurgt, om de nogensinde har gjort noget kriminelt. Spørgsmålet er i sagens natur ganske omfattende, og det er svært præcist at vide, hvad de unge har gjort, som er kriminelt. Det kan i teorien være alt fra at cykle uden lys, brug af illegale rusmidler til brandstiftelse – det afhænger helt af, hvad den enkelte unge definerer som kriminelt. Ordet ”kriminelt” er dog bevidst valgt, i stedet for ordet ”ulovlig”, til at understrege, at der netop ikke er tale om cykling uden lys osv.

Derudover skal det også pointeres, at der er tale om de unges egne opgivelser. Der er således ikke tale om rejste sigtelser eller sager, der er kommet til politiets bekendtskab – kun, hvad de unge selv har vurderet som værende kriminelt (hvilket ikke udelukker, at det er kommet til politiets kendskab).

Kapitlet vil dog gå videre end dette spørgsmål alene. I spørgeskemaet er der også blevet spurgt specifikt til en række kriminelle handlinger, såsom butikstyveri og overfald/trusler rettet mod andre.

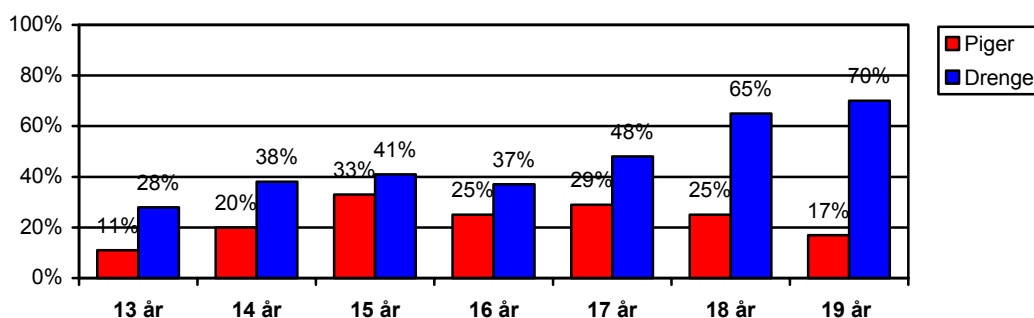
Kapitlet er opbygget således, at spørgsmålet om, hvor mange der har begået noget kriminelt, vil blive analyseret indledningsvis. Dernæst vil der blive set på, hvor mange der uretmæssigt har taget noget i en butik. Siden vil det blive analyseret, hvor mange der selv har været udsat for at få stjålet noget, og som har oplevet at blive overfaldet, eller kender nogen, som er blevet overfaldet.

Slutteligt vil det blive undersøgt, hvilke faktorer, der har indflydelse på kriminaliteten. Herunder bl.a. forholdet til forældrene, om den unge har været udsat for mobning eller har mobbet andre mv. I disse analyser vil der implicit være en antagelse om, at en eventuel berigelseskriminalitet snarere vil have sociale end økonomiske årsager. Sagt mere firkantet, så er antagelsen indirekte, at i og med, at de fleste unge kommer fra økonomisk velstillede forhold, kan evt. berigelseskriminalitet forklares med sociale faktorer (såsom lokale normer på specifikke uddannelsesinstitutioner eller gruppepres) og ikke at man mangler penge.

Mange har begået noget kriminelt

Med de ovennævnte forbehold i mente kan det konstateres, at lige knap en tredjedel (32 %) af de unge indikerer, at de har begået noget kriminelt. Figur 49 viser andelen, der har begået noget kriminelt, fordelt på deres alder og køn.

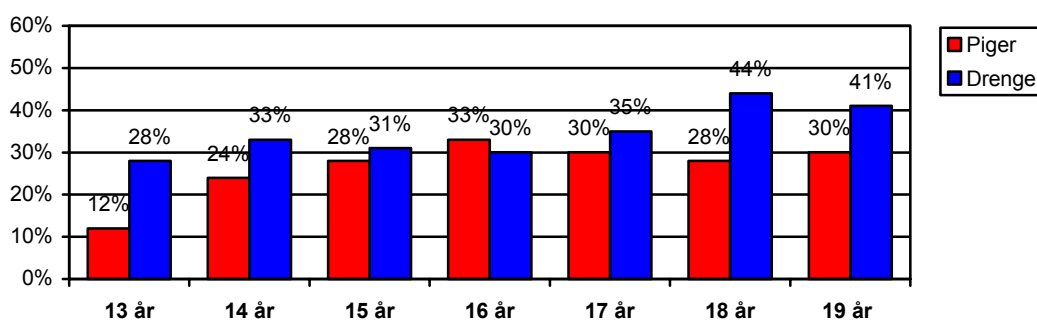
Figur 49. Har du nogensinde begået noget kriminelt? Fordelt på køn og alder. N=1022.

Der er en kønsspecifik udvikling, hvor andelen, der har begået noget kriminelt, vokser særligt blandt drengene – fra 28 % blandt de 13-årige til ikke mindre end 70 % blandt de 19-årige. For pigernes vedkommende kan der ikke identificeres en tilsvarende udvikling. Der sker en tredobling af andelen, der har begået noget kriminelt fra de 13-årige (11 %) til de 15-årige (33 %), men derefter stagnerer andelen og falder til 17 % blandt de 19-årige.

Hvis der ses på, hvor mange, der har stjålet noget i en butik, tegner der sig et billede, der svarer til det af det generelle spørgsmål om kriminalitet. Figur 50 viser udviklingen i andelen af unge, fordelt på drenge og piger, som har stjålet noget i en butik. Der er en stigning fra de 13-årige til omkring de 15-16-årige, hvor stigningen stagnerer og forbliver på stort set det samme niveau. Der er gennemgående en lidt højere andel af drenge, som har stjålet noget i en butik, om end forskellen er mest markant i yderpunkterne (dvs. blandt de 13-14-årige og de 18-19-årige).

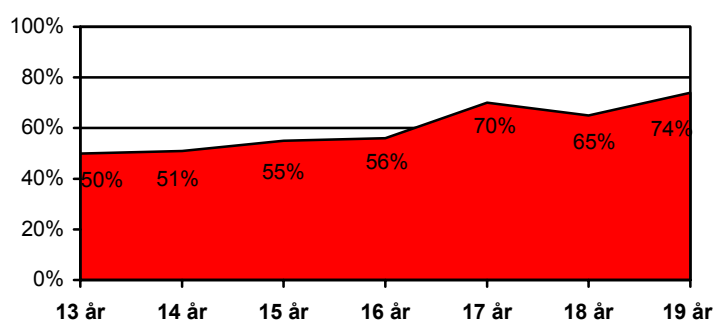
Figur 50. Har du nogensinde stjålet noget i en butik? Fordelt på køn og alder. N=1029.

Samlet set har 29 % af de unge stjålet noget i en butik – 26 % af pigerne og 34 % af drengene. Det er umiddelbart overraskende mange, men igen må der tages nogle forbehold. En del af de unge bemærkede i spørgeskemaet, at – jo, de havde stjålet noget i en butik, men det drejede sig om småting, og skete for øvrigt, da de var ganske små. Men den velvoksne andel peger i al fald på, at en væsentlig del af dem, der har begået noget kriminelt, har begået butikstyveri. Hvilke årsager, der kan ligge bag den tilsyneladende høje andel, der har begået butikstyverier, vil blive søgt belyst senere i kapitlet.

Hvis perspektivet vendes om, og der spørges til, hvor mange der selv har fået stjålet noget, så er der også tale om en væsentlig andel, der har oplevet det. Figur 51 viser udviklingen i andelen, der har fået stjålet noget, fordelt på alder. Der er ikke statistisk forskel på andelen af drenge og piger.

Figur 51. Har du fået stjålet noget? Fordelt på alder. N=1029.

Aldersmæssigt kan det konstateres, at allerede i 13 års alderen har halvdelen af de unge oplevet at blive bestjålet. En andel, der stiger til 74 % blandt de 19-årige. Uanset alderen er der tale om ganske væsentlige andele, der har fået stjålet noget.

Overfald og trusler

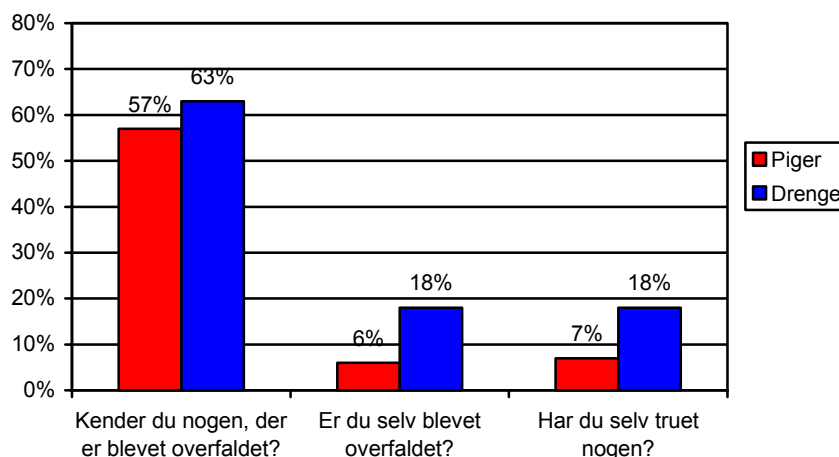
Der er også mange af de unge, der kender nogen, som er blevet overfaldet. Samlet set kender 60 % af de unge, en eller flere, der er blevet overfaldet. Der er ikke forskel på køn, mens alderen har markant indflydelse. Blandt de 13-årige kender 37 % nogen, der er blevet overfaldet. Andelen vokser til 74 % blandt de 19-årige.

Selvom der er mange, der kender nogen, der er blevet overfaldet, er der noget færre, der selv er blevet overfaldet. Omkring hver 17. pige er blevet overfaldet, og hver 6. dreng er selv blevet overfaldet. Det er dog stadigvæk en pæn andel. Aldersmæssigt vokser andelen fra 2 % af de 13-årige piger til 13 % af de 19-årige piger, og fra 12 % af de 13-årige drenge til 28 % af de 19-årige drenge. Det svarer næsten til at hver tredje dreng, og det er overraskende mange.

Ses der i næste omgang på, hvor mange, der har truet andre, er der også en del. Samlet set har 12 % af de unge truet andre. Hvad truslen har været, og om der er blevet handlet på den, vides ikke, men der er en overvægt af drenge (18 % mod 7 % af pigerne), som har truet andre. Som nævnt kendes naturen og omfanget af de unges trusler ikke, men ses andelen, der har truet andre, i relation til om den unge har mobbet andre, viser der sig et billede af, at der er en sammenhæng. Blandt de piger der ikke har mobbet, har 4 % truet andre, mens den tilsvarende andel blandt dem, der har mobbet andre, er 16 %. De tilsvarende andele blandt drengene er henholdsvis 11 % (blandt dem har ikke mobbet andre) og 26 % (blandt dem, der har mobbet andre).

Figur 52 viser andelen, der henholdsvis kender nogen, der er blevet overfaldet, selv er blevet overfaldet og som selv har truet nogen – opdelt på drenge og piger.

Figur 52. Andelen af unge, der henholdsvis kender nogen, der er blevet overfaldet, selv er blevet overfaldet og som selv har truet nogen. Fordelt på køn.

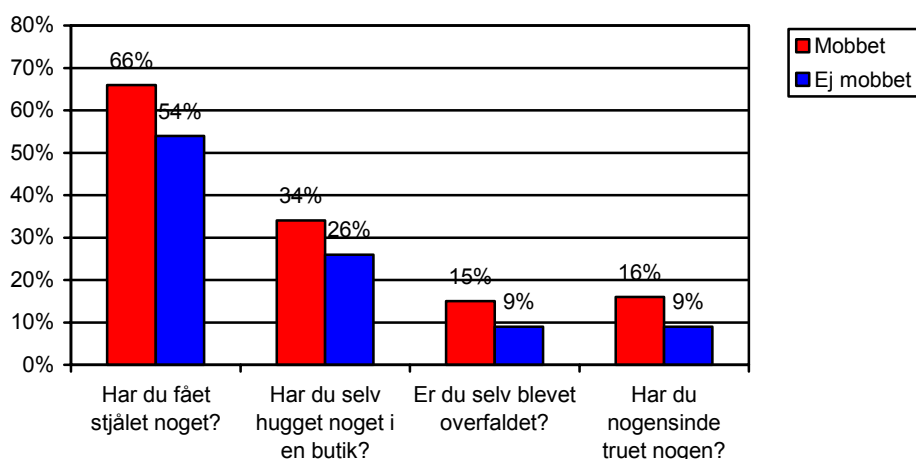

Hele diskussionen af mobnings betydning viser indirekte også hen til en generel diskussion af, hvad der f.eks. får de unge til at begå butikstyveri. Det rejser f.eks. sprøgrsmålet, om der er nogle samværsformer, der gør det socialt attråværdigt at stjæle noget i en butik. Hvis det er tilfældet, så begås butikstyveri ikke ud fra et ønske om økonomisk vinding, men ud fra et ønske, om en bedre social status – f.eks. for at blive integreret i nogle bestemte sociale fællesskaber. Her kan gruppepres måske være med til at øge andelen, der har stjålet noget i en butik.

Hvis der f.eks. ses på dem, der er blevet mobbet, og at mobningen i den forbindelse tages som et udtryk for, at den unge i nogle henseender er socialt marginaliseret, viser der sig umiddelbart et billede, der understøtter denne hypotese.

Figur 53 forsøger at tegne et billede af, hvilken indflydelse det har, om den unge er blevet mobbet eller ej, set i relation til, om vedkommende har fået stjålet noget, selv har stjålet noget i en butik, selv er blevet overfaldet eller selv har truet nogen.

Figur 53. Viser fordelingerne på en række variable ud fra, om den unge er blevet mobbet eller ej. Alle.

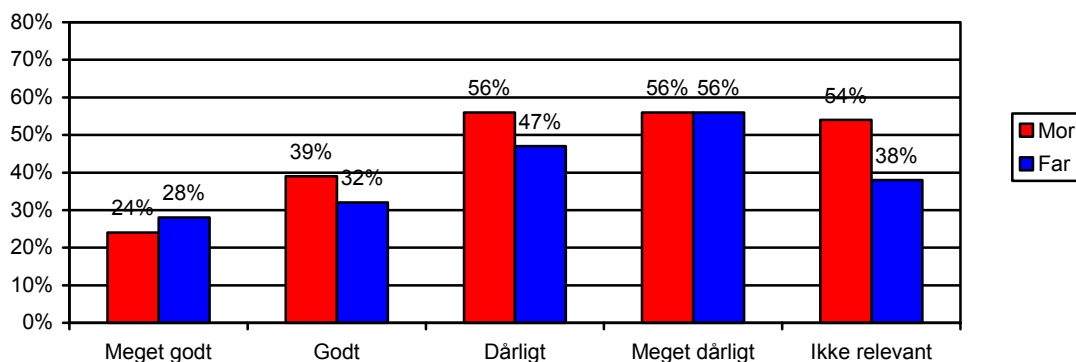

Der er forskel på drenge og piger mht. disse spørgsmål. Når det drejer sig om, hvorvidt man har fået stjålet noget, eller selv har hugget noget i en butik, så er de ovennævnte sammenhænge kun statistisk signifikante for *pigerne*. F.eks. har en tredjedel af de piger, der har været udsat for mobning, hugget noget i en butik. Blandt de piger, der ikke har været udsat for mobning er der tale om omkring hver femte (21 %). Det samme gør sig gældende ved spørgsmålet, om de selv er blevet overfaldet. Her er der ikke forskel blandt drengene, hvor der er massiv forskel blandt pigerne (11 % af dem der er blevet mobbet, er også blevet overfaldet, mens det kun drejer sig om 4 % blandt dem, der ikke er blevet mobbet). Det mønster viser sig også, når det drejer sig om, man har truet nogen. Der er ikke forskel blandt drengene, hvorimod andelen af piger, der har truet nogen, vokser fra 3 % (ikke mobbet) til 13 % blandt dem, der har været udsat for mobning.

Forholdet til forældre

Et andet område, der også har stor indflydelse på andelen, der har begået kriminalitet, er forholdet til forældrene. Figur 54 viser denne relation – set i forhold til henholdsvis moderen og faderen.

Figur 54. Andelen, der har begået noget kriminelt i relation til forholdet til forældrene.

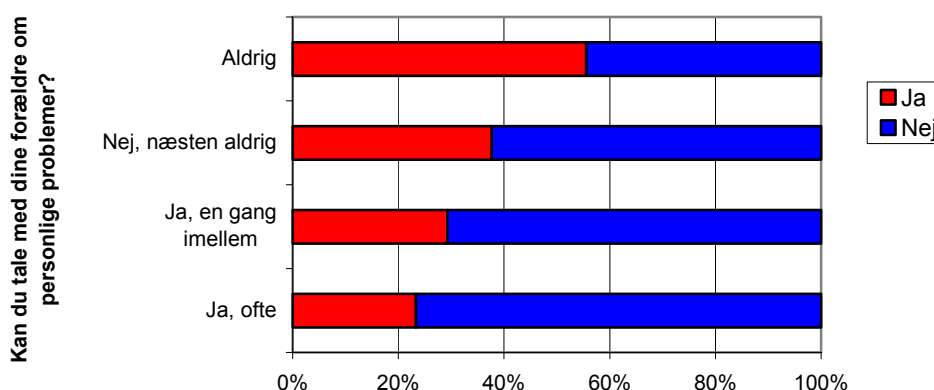

Den skitserede udvikling, hvor et dårligt forhold til forældrene øger risikoen for, at den unge har begået noget kriminelt, gælder for både drenge og piger.

Det samme mønster viser sig, hvis det analyseres, hvorvidt forholdet til forældrene har indflydelse på, om man har stjålet noget i en butik. Her er det særligt forholdet til moderen, der har betydning; blandt dem med et meget dårligt forhold til deres mor, har 50 % stjålet noget i en butik, hvor det blandt dem med et meget godt forhold til deres mor, drejer det sig om 23 %.

Dette billede gentager sig, hvis der f.eks. ses på, hvorvidt den unge føler, at vedkommende kan tale med sine forældre om personlige problemer. Figur 55 viser denne relation.

Figur 55. Andelen, der har hugget ting i en butik, i relation til, hvorvidt de kan tale med deres forældre om personlige problemer. Alle. N=1022.

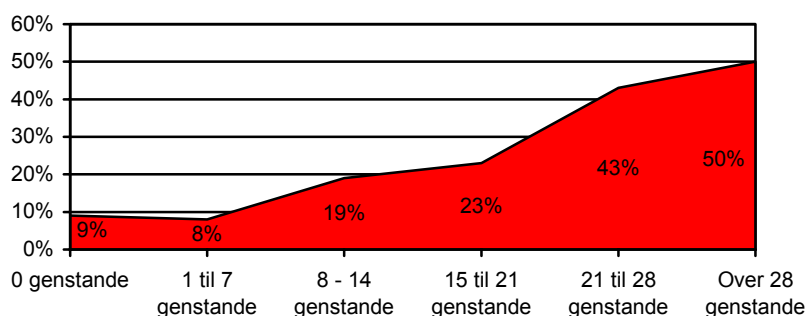
Forholdet til forældrene har, med andre ord, en væsentlig indflydelse på, hvorvidt den unge har hugget noget i en butik. Det viser hen til, at de unge, der har en dårlig relation til deres forældre (og det er numerisk et mindretal), har en væsentlig øget risiko for at have begået kriminalitet, herunder butikstyveri.

Kriminalitet og rusmidler

Afslutningsvis vil der blive set på relationen, om den unge er blevet overfaldet og så alkoholvaner, samt sammenhængen mellem, hvorvidt den unge har truet andre, og et evt. forbrug af illegale rusmidler.

Figur 56 viser, hvorvidt andelen af unge, der selv er blevet overfaldet, i relation til, hvor mange genstande de drikker om ugen. Sammenhængen er tydelig: Desto flere genstande den unge indtager, desto større er sandsynligheden for, at vedkommende er blevet overfaldet.

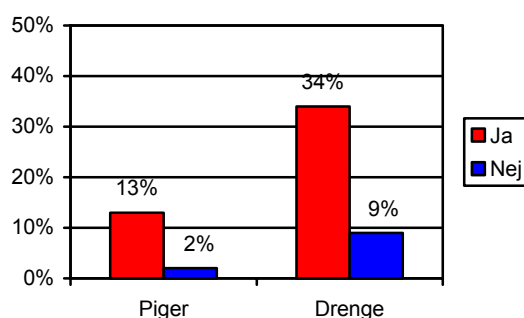
Figur 56. Antallet af alkoholiske genstande om ugen, i relation til, hvor mange, der selv er blevet overfaldet. Alle. N=742.

Dem der ikke drikker, eller har et forbrug på 1-7 genstande, deler den samme risiko, hvor risikoen stiger markant for dem, der drikker mere end 21 genstande om ugen. Det skal understreges, at der numerisk er meget få med et sådan alkoholforbrug, og at der primært er tale om drenge. Indirekte afspejler figuren også de unges alder, idet alkoholforbruget vokser med alderen. Figuren peger dog alligevel på, at et stort alkoholforbrug, uanset alder, øger risikoen for at blive udsat for et overfald.

Også brugen af illegale rusmidler (som i øvrigt er forbundet med forbruget af alkohol) øger risikoen for, at den unge har været i en situation, hvor vedkommende har truet andre. Figur 57 viser denne relation, fordelt på drenge og piger.

Figur 57. Andel, der har truet andre, i relation til, om de har brugt illegale rusmidler. Fordelt på køn. N=1018.

Uanset om der er tale om en pige eller en dreng, så øger et eventuelt forbrug af illegale rusmidler risikoen for, at vedkommende har truet andre. Der kan i øvrigt tages de samme forbehold som ved den foregående figur.

Afrunding

På overfladen er der umiddelbart mange unge i Gentofte Kommune, som har begået noget kriminelt, men tallene skal læses med forsigtigt, da de kan dække over mange forskellige forhold. Samtidig er der ikke umiddelbart nogle andre undersøgelser at sammenligne tallene med.

Der er dog ganske mange, der har stjålet noget i en butik. Analyserne peger på, at der kan være tale om nogle sociale samværsformer, der øger risikoen for, at den unge har stjålet noget i en butik. Måske øger en dårlig social integration risikoen for, at den unge har stjålet noget. I al fald er mobning potentielt en risikofaktor. Og det gælder både, når den unge bliver mobbet eller er med til at mobbe andre.

Det samme er forholdet til forældrene. Et dårligt forhold til forældrene, hvor den unge ikke føler, at vedkommende kan tale med sine forældre om personlige problemer, øger risikoen for, at den unge har lavet noget kriminelt.

Endelig kan der peges på, at et væsentligt alkoholforbrug, tillige med et forbrug af illegale rusmidler, øger risikoen for, at den unge bliver overfaldet og/eller har truet andre.

Det er også fristende at pege på, at da hovedparten af de unge næppe lider økonomisk nød – grundet den generelle velstand i Gentofte Kommune – må berigelseskriminaliteten snarere skyldes bestemte sociale samværsformer end materielle behov. Hvorvidt det er tilfældet kan ikke afgøres ud fra de foreliggende data.

Kapitel 5: Fysisk og psykisk velvære

Indledning

Hvordan har de unge det psykisk og fysisk? Det vil være det centrale spørgsmål i dette kapitel. Kapitlet vil undersøge de unges generelle sundhedstilstand, herunder deres fysiske tilstand – vægt og om de dyrker motion mv. – og deres psykiske velbefindende. Det psykiske velbefindende dækker bl.a. over, om de er trygge, og om de f.eks. er glade for at bo i Gentofte mv.

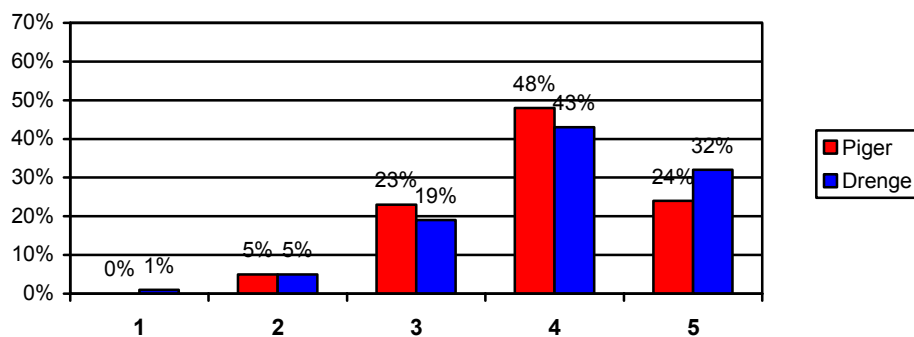
Kapitlet er struktureret i to hovedafsnit. Det første afsnit beskriver de unges fysiske velbefindende, herunder deres seksualitet og vurdering af seksualundervisningen. Det andet afsnit vil belyse de unges psykiske velbefindende – herunder deres selvtillid, modenhed og om de har følt sig ensomme eller overvejet selvmord.

Fysisk velbefindende

Hvis der indledningsvis ses på de unges almene sundhedstilstand, er den samlet set ganske god ifølge de unge selv. Hovedparten af de unge vurderer deres sundhedstilstand som god, og kun meget få finder, at deres sundtilstand er dårlig eller meget dårlig.

Drengene vurderer gennemsnitlig deres helbred til at være lidt bedre end pigerne gør. Det er mest udpræget blandt dem, der mener at deres helbred er meget godt; her finder 32 % af drengene, at deres helbred er godt mod 24 % af pigerne. Figur 58 viser de unges vurdering af deres almene sundhedstilstand.

Figur 58. Her beskrives den almene sundhedstilstand på en skala fra 1 til 5, hvor 1 er meget dårligt og 5 meget godt. Fordelt på køn. N=1017.

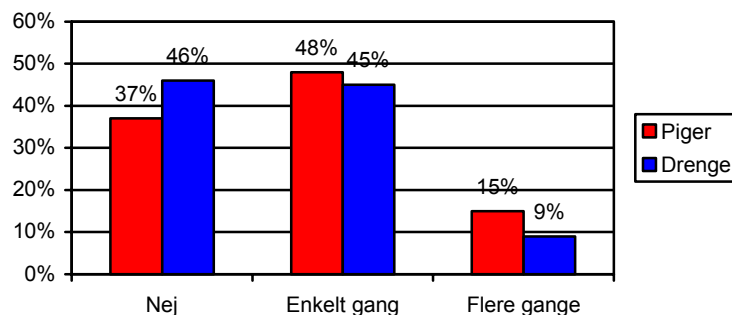
Der er samtidigt en tendens til, at jo ældre den unge er, desto dårligere vurderes den almene sundhedstilstand at være. Tendensen er særligt udpræget blandt drengene, mens den ikke er statistisk signifikant blandt pigerne. Blandt de 13-årige drenge mener 46 %, at deres sundhedstilstand er meget godt, hvor andelen falder til 32 % blandt de 19-årige drenge.

Alt i alt en ganske positiv vurdering af sundhedstilstanden. Pigerne lavere vurdering af deres almene sundhedstilstand bekræftes også indirekte i antallet af sygdomme.

Figur 59 viser, hvor mange gange de unge har været syge de seneste tre måneder. Her er der en klar overvægt af piger, der har været syge – både en enkelt gang og flere gange.

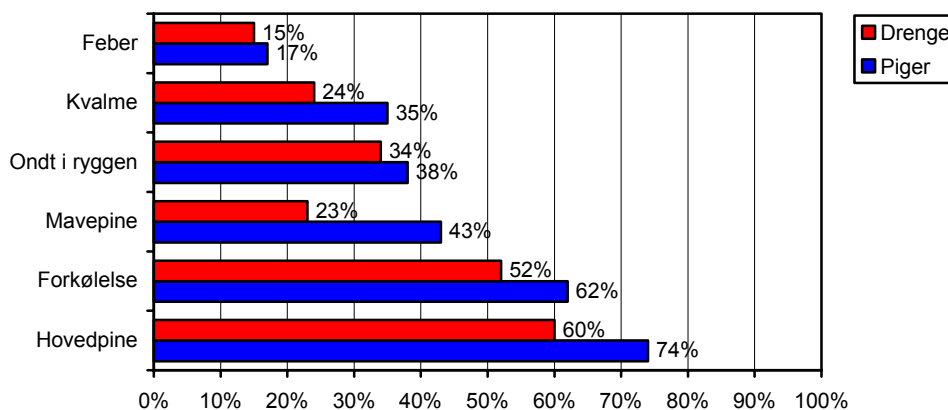
Aldersmæssigt kan der ikke spores nogle forskelle blandt pigerne, mens drengene tilsyneladende bliver mindre syge desto ældre de er.

Figur 59. Har du været syg de seneste 3 måneder? Fordelt på piger og drenge. N=1023.

Forskellen på drenge og piger går igen, når der ses på en række specifikke sygdomme/dårligheder og symptomer. Der er blevet spurgt til, om den unge har haft en række specifikke sygdomme eller symptomer den seneste måned. Figur 60 viser den aktuelle fordeling. Som tidligere er det karakteristisk, at pigerne er i overtal, uanset kategorien. Den markante forskel ved mavepine skyldes formentlig for en dels skyld menstruationssmerter.

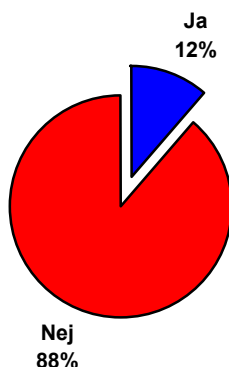
Figur 60. Symptomer/sygdomme den seneste måned. Rangordnet efter pigernes besvarelser. Fordelt på køn. N=906.

Ses der bort fra de kønsspecifikke forskelle, er det forholdsvis få, der har haft feber, mens forkølelse og hovedpine er de absolutte mest udbredte dårligheder. Lige knap en tredjedel har døjet med ondt i ryggen.

Forskellen på drenge og piger kan imidlertid ikke genfindes, når der ses på andelen af unge, der tager medicin fast mod f.eks. kroniske sygdomme, som f.eks. astma eller allergier. Som nedenstående figur illustrerer, drejer det sig om 12 % af de unge, som gør det. Denne andel er konsistent på tværs af aldersgrupperne.

Figur 61. Andel, der tager medicin fast (mod f.eks. astma, kroniske sygdomme mv.). Alle. N=1016.

Sammenlignes de unges fysiske velvære i Gentofte med de tilsvarende tal fra en lignende undersøgelse af unge i Holbæk Kommune⁷, så er der ikke væsentlige forskelle. En forskel mellem de to kommuner er dog, at forskellen mellem drenge og piger er mindre udtalt i Gentofte Kommune end i Holbæk Kommune.

Opsummerende kan det konstateres, at hovedparten af de unge i Gentofte Kommune selv synes, at de har det godt fysisk. Pigerne vurderer generelt deres sundhedstilstand som værende dårligere, og de er også oftere syge end drengene. Noget af forskellen må også henføres til sociale konventioner om, hvornår man er ”syg”.

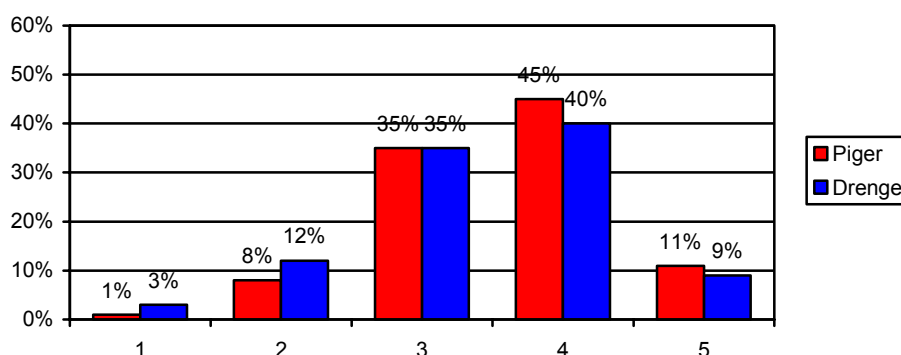
Der kan ikke identificeres nogen forskelle på køn mht. kroniske sygdomme.

Motion, mad og vægt

I det følgende vil blikket blive vendt bort fra de unges vurdering af deres eget helbred, til en række risikofaktorer i deres hverdag, og i forhold til deres krop og velbefindende. Disse er specifikt de unges spise- og motionsvaner, vægt og endelig deres rygevaner.

Ses der på de unges vurdering af deres spisevaner, så er billedet omvendt i forhold til, hvad der skulle forventes jf. den tidligere diskussion af de unges helbred. Ifølge deres egen vurdering på en skala fra 1 til 5, hvor 5 er meget sundt, spiser pigerne gennemsnitlig mere sundt end drengene. Figur 62 viser, hvor sundt de unge spiser, på denne skala.

Figur 62. Hvor sundt synes du selv du spiser på en skala fra 1 til 5, hvor 5 er meget sundt? Vist fordelt på køn. N= 997.

Aldersmæssigt er der ikke forskelle i de unges vurderinger.

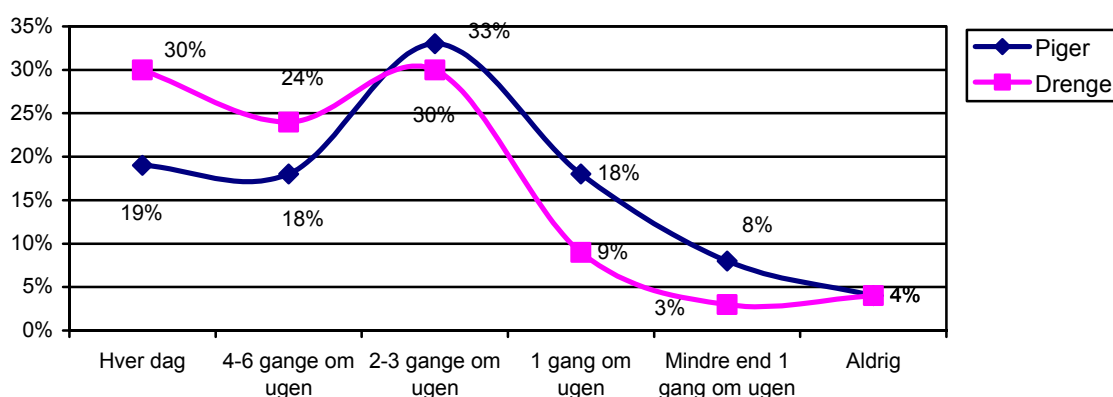
⁷ Niels-Henrik M. Hansen 2003 – se litteraturlisten for supplerende oplysninger.

Hvis pigerne generelt spiser en smule sundere end drengene, så er drengene til gengæld flittigere til at dyrke motion. 54 % af drengene dyrker motion mindst fire eller flere gange om ugen, hvor det samme gør sig gældende for 37 % af pigerne.

Den største andel af de unge dyrker motion 2-3 gange om ugen. Motion skal i denne forbindelse forstås som fysisk aktivitet af mindst et kvarters varighed, og kan derfor dække over mangeartede aktiviteter, som f.eks. den daglige cykeltur til og fra skole eller fodbold på eliteniveau.

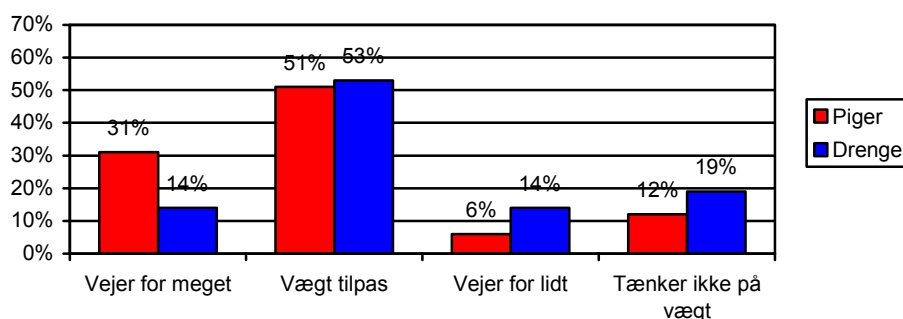
Hovedparten af de unge i Gentofte dyrker motion mindst én gang om ugen, og majoriteten af dem mere end det. Meget få dyrker motion mindre end en gang om ugen eller aldrig. Figur 63 viser motionshyppigheden fordelt på drenge og piger. Drengene dyrker som sagt oftere motion end pigerne om end andelen, der ikke dyrker motion overhovedet, er ens for begge køn.

Figur 63. Hvor ofte der dyrkes motion af minimum 15 minutters varighed. Fordelt på køn. N=1016.

Vendes blikket mod de unges vurdering af deres egen vægt, er pigerne mere fokuserede på deres vægt end drengene. Lidt over halvdelen af de unge finder, uanset køn, at deres vægt er passende. Forskellen på drengene og pigerne er mest manifesteret blandt dem, der mener, at de vejer henholdsvis for meget og for lidt. Over dobbelt så mange piger som drenge finder, at de vejer for meget, mens over dobbelt så mange drenge som piger synes, de vejer for lidt. Det tegner egentlig et meget køns-stereotyp billede, hvor de drenge der er utilfredse med vægten, drømmer om flere muskler, og hvor de utilfredse piger synes, de vejer for meget. Figur 64 viser de unges vurdering af deres egen vægt.

Figur 64. Vurdering af egen vægt. Fordelt på køn. N=1017.

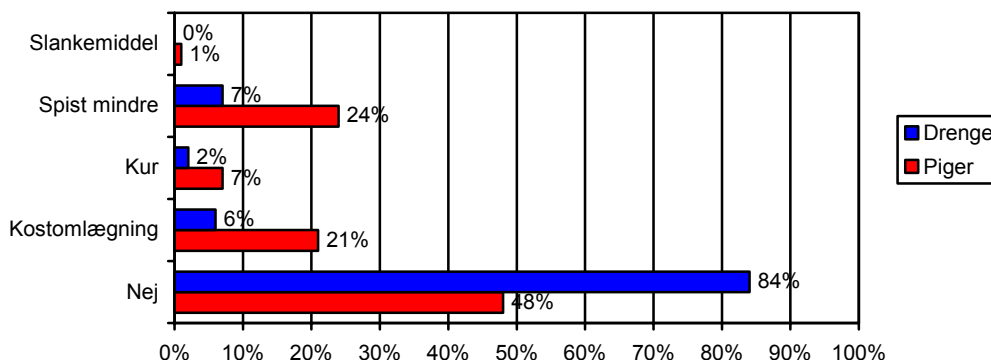

Figuren viser også, at hovedparten af de unge egentlig har det fint med deres vægt. 63 % af pigerne og 70 % mener, at deres vægt er tilpas, eller tænker ikke over deres vægt. Udviklingsmæssigt kan der ikke identificeres et klart mønster over alder. Vurderingen er med andre ord stort set uændret på tværs af alder.

Forskellen på drengene og pigerne mht. bedømmelsen af deres vægt, afspejles også i nedenstående figur, der viser, hvor mange der har forsøgt at tabe sig, og hvilken fremgangsmåde de i så fald har benyttet sig af.

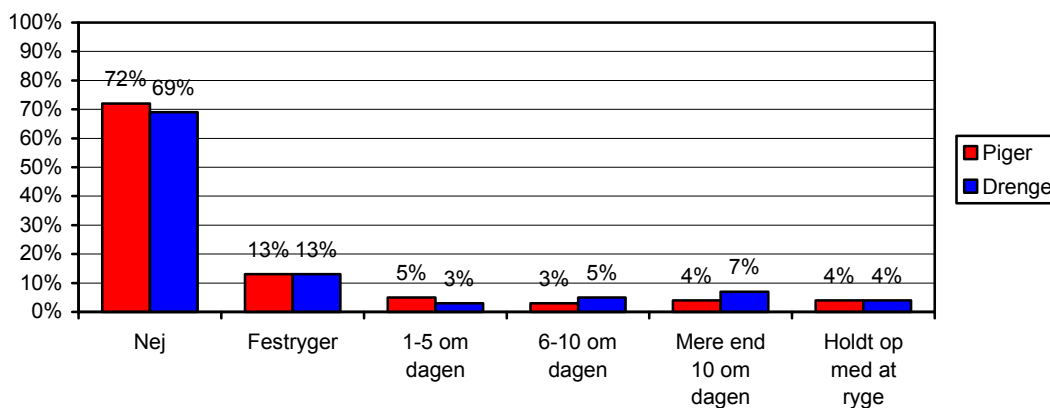
Her er der markant forskel på drengene og pigerne. 52 % af pigerne har på et eller andet tidspunkt i deres liv været på slankekur. De fleste ved enten at fortage en kostomlægning eller ved simpelthen at spise mindre. Blandt drengene har 16 % forsøgt at tabe sig. De foretrukne metoder er også her at spise mindre og en kostomlægning. Forholdsvis få har fulgt en decideret kur eller har spist slankemidler for at tabe sig.

Figur 65. Om man har forsøgt at tabe sig – og hvilken metode der så er anvendt. Fordelt på køn. N=1021.

Endelig er der forholdet til rygning. Ses der samlet på de unges rygevaner er lige knap 3/4 ikke-rygere (inkl. dem der er holdt op med at ryge), 13 % er ”fest-rygere”, mens 11 % af pigerne og 14 % af drengene ryger dagligt. Drengene har typisk et større cigaretforbrug end pigerne. Figur 66 viser fordelingerne grafisk fordelt på køn.

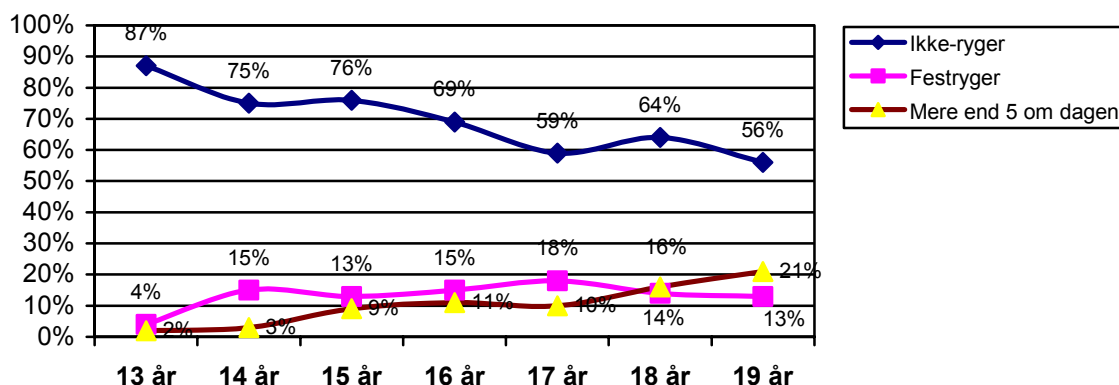
Figur 66. Besvarelser på spørgsmålet: Ryger du? Fordelt på køn. N=1017.

Antallet af rygere udvikler sig med alderen. Blandt de 13-årige ryger henholdsvis 3 % af pigerne og 6 % af drengene dagligt. Dette stiger til 26 % blandt de 19-årige, hvor kvinderne topper med 31 % daglige rygere.

Figur 67 forsøger at vise et udsnit af udviklingen i rygevanerne blandt de 13 til 19-årige.

Figur 67. Udviklingen i rygevaner fordelt på alder. 3 kategorier. Alle.

Antallet af ikke-rygere falder fra 87 % til 56 %, mens antallet af rygere, der ryger mere end fem cigaretter dagligt vokser fra 2 % til 21 %. Antallet af ”fest-rygere” ændrer sig ikke væsentligt.

Antallet af daglige rygere i Gentofte er stort set sammenfaldende med de nationale opgørelser. Ses der på hele den danske befolkning, har antallet af rygere været faldende de seneste årtier. I perioden fra 1990 til 2000 faldt antallet af rygere med 11 % fra 44 % til 33 %⁸. Kort sagt, så røg en tredjedel af danskerne i år 2000. Ud af disse 33 % er de 3 % festrygere eller måske mere præcist lejlighedsrygere. En undersøgelse⁹ af unges rygevaner i 1996 konkluderede, at 25 % af de unge mellem 16 og 19 år var daglige rygere. I Gentofte ryger 19 % af de unge i denne aldersgruppe til daglig, dvs. noget færre. Den samme undersøgelse konkluderede også, at yderligere 13 % kunne betragtes som lejlighedsrygere. I Gentofte er der 16 %, som betegner sig som festrygere, hvilket er lidt flere, men ikke mange.

Det kan diskuteres, hvad ”festryger” kategorien reelt dækker over, særlig når der er tale om unge og et følsomt emne som rygning. Følsomt, fordi de unge måske ikke vil stå ved deres rygning, og derfor vælger at kategorisere den i den mere socialt acceptable kategori ”festrygning”. Samtidig kan festrygningen fungere som vejen til daglig rygning. Hvis antallet af festrygere inkluderes i det samlede antal rygere, så stiger andelen af piger, der ryger, i alt til 25 % og tilsvarende hos drengene til 28 %. Fokuseres der på de 19-årige, er tallet 41 % for pigernes vedkommende og 38 % for drengenes.

Endelig kan der også peges på – som en del af ”festrygerne” gør – at vandpibe er blevet meget populært blandt de unge, og i første omgang sidestilles dette ikke med rygning, da vandpibetobak ofte er tilsat forskellige smagsstoffer, og derfor ikke smager af tobak. Samtidigt foregår vandpibe rygning ofte i grupper, og får derfor en anden karakter end cigaretrygning.

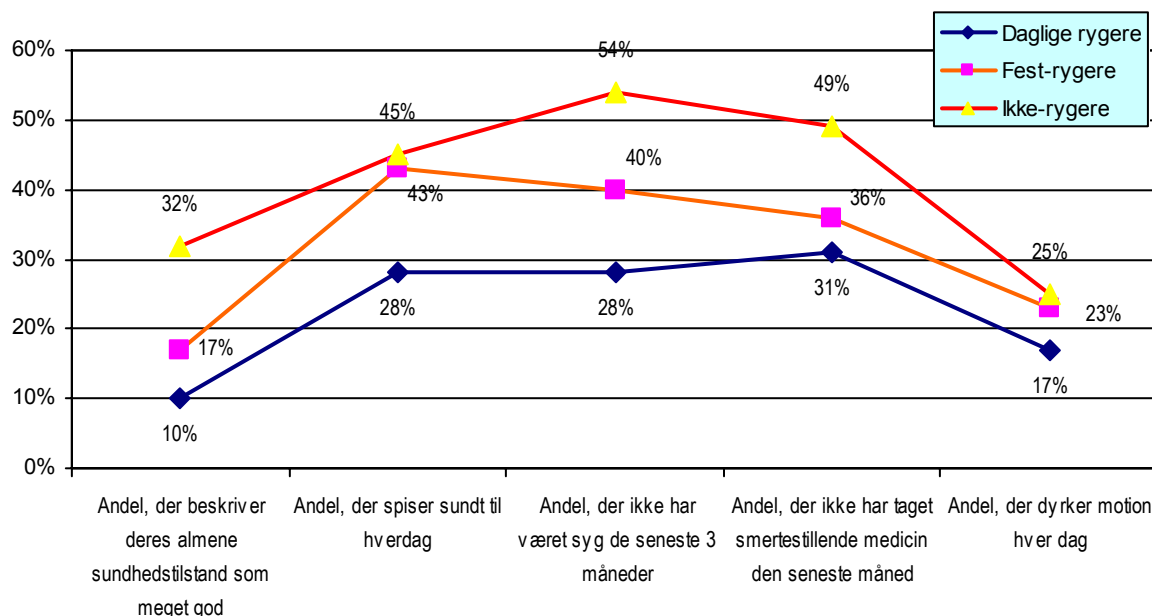
Der er imidlertid ingen tvivl om, at rygerne og festrygerne adskiller sig fra ikke-rygerne på en række områder.

⁸ Kilde: Tobaksskaderådets hjemmeside.

⁹ Kilde: Tobaksskaderådet.

Figur 68 viser en række sammenligninger på de spørgsmål, der er blevet diskuteret tidligere i dette afsnit.

Figur 68. Sammenligning af ikke-rygere (inkl. dem der er holdt op), fest-rygere og daglige rygere på fem forskellige spørgsmål. Fordelingerne vist for alle.

Billedet er ret entydigt. Rygernes sundhedstilstand og sygdomsmønster illustrerer, at deres fysiske velbefindende ofte er dårligere end ikke-rygerne. De tager også oftere smertestillende medicin og er ikke så flittige til at dyrke motion. Fetrygerne placerer sig gennemgående mellem ikke-rygerne og de daglige rygere.

Seksualitet

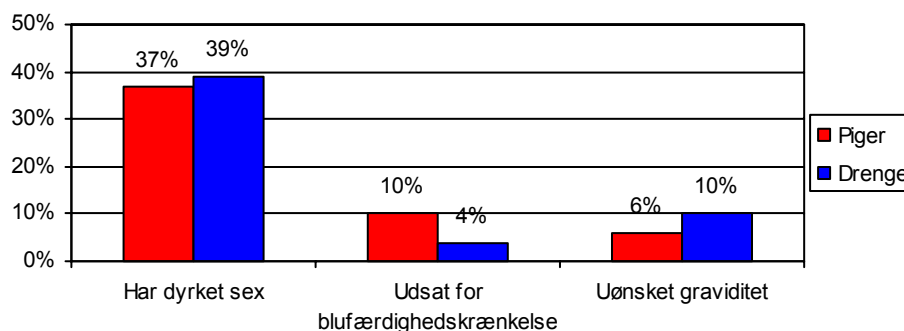
I dette afsnit vil de unges seksualitet blive belyst i to retninger. Indledningsvis vil der blive set på de unges seksuelle erfaringer, herunder om de har været uønskede gravide eller har gjort en uønsket gravid, samt hvorvidt de har været udsat for blufærdighedskrænkelser. Dette perspektiv vil efterfølgende blive suppleret med en analyse af de unges vurdering af seksualvejledningen i skolen, samt hvorfra de henter deres viden om sex. Er fjernsynet, forældrene eller Internettet den primære informationskilde, når det gælder viden om sex og seksualitet? Det vil blive belyst her.

Nedenstående figur viser fordelingerne på tre spørgsmål. Det første spørgsmål er, om den unge har haft seksuelt samvær med en partner. Her er der samlet set ikke væsentlig forskel på drenge og piger, da henholdsvis 37 % af pigerne og 39 % af drengene har haft seksuelt samvær med en anden. Der er en forventelig udvikling over alder; den vil blive belyst senere i afsnittet.

Det andet spørgsmål går på, om den unge har været udsat for seksuelle overgreb, som f.eks. blufærdighedskrænkelser, blotter eller incest. 10 % af pigerne har været udsat for dette, hvilket er en klar overvægt i forhold til drengene, hvor det er 3 %, der har oplevet det samme.

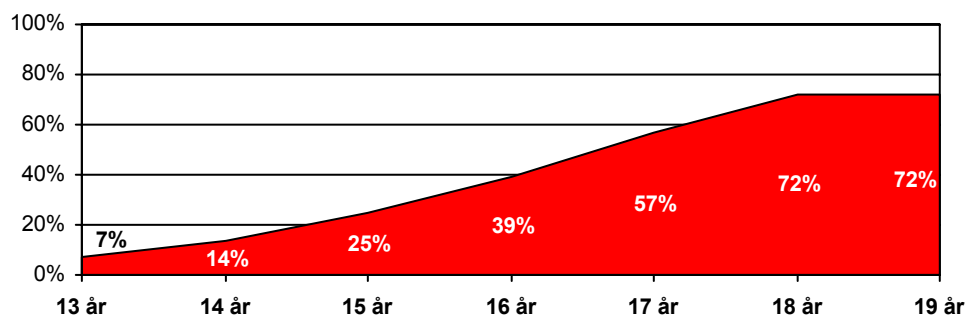
Endelig drejer det sidste spørgsmål sig om, hvorvidt man har været uønsket gravid eller har gjort en pige uønsket gravid. Her er der ikke statistisk forskel på drengene og pigerne. Samlet set har 3 % af de unge i materialet (alle, dvs. også inklusiv de ikke seksuelt aktive) oplevet en uønsket graviditet. Snævres det ind til at omhandle de seksuelt aktive (38 %), så har henholdsvis 6 % af pigerne og 10 % af drengene oplevet det.

Figur 69. Besvarelser på 3 spørgsmål: 1) Har du dyrket sex med en anden? (n=1020) 2) Har du været udsat for seksuelle overgreb? (n=913) 3) Har du været uønsket gravid/har du gjort en pige uønsket gravid? (n=435). Fordelinger vist for drenge og piger.

Hvis der vendes tilbage til spørgsmålet, om den unge er seksuel aktiv, så var svaret ja fra knap 40 % af de unge. Der er imidlertid en forventelig udvikling over alder. Figur 70 viser denne udvikling grafisk for alle. Blandt de 13-årige er det 7 % der har, eller har haft deres seksuelle debut. Dette fordobles til 14 % i 14 års alderen. I 17 års alderen har over halvdelen (57 %) haft deres seksuelle debut. Herefter stiger tallet til 72 % blandt de 18- og 19-årige.

Figur 70. Udviklingen i andelen, der har haft seksuelt samkvem med en partner. Alle.N=1020.

Seksuelle overgreb

Ses der nærmere på, hvad der karakteriserer dem, der har været udsat for et seksuelt overgreb, er der klare sammenhænge med deres forbrug af rusmidler, samt forholdet til familien, herunder forholdet til moderen og faderen. Disse unge har oftere et større og hyppigere forbrug af alkohol, de har større risiko for at have brugt illegale rusmidler (i særdeleshed hash). Blandt dem der har været udsat for et seksuelt overgreb har 13 % prøvet stoffer, hvor tallet er 4 % hos dem, der ikke har oplevet det. Et andet kendetegn er en større tilbøjelighed til at ryge blandt dem, der er blevet krænket. Blandt de krænkede er der kun 49 % ikke-rygere, mens det tilsvarende tal for de resterende er 77 %.

Sideløbende med disse tendenser er de krænkede unge også kendetegnede ved gennemgående at have en dårligere relation til deres forældre. Typisk laver de også færre aktiviteter med deres familie.

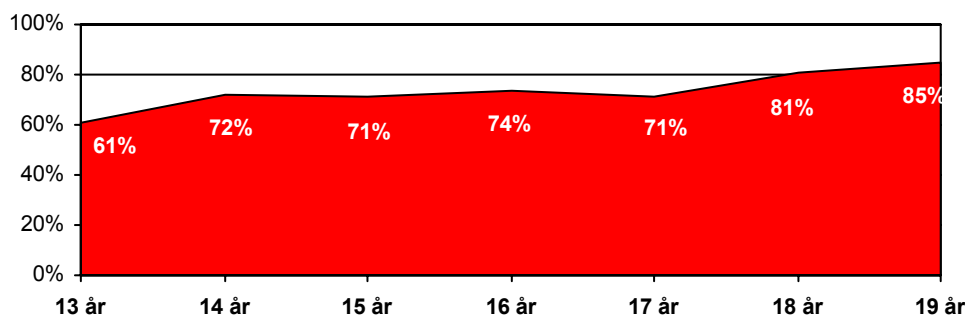
Sammenfattende kan de unge, der bliver udsat for et seksuelt overgreb, beskrives som typisk værende en pige, der ryger, har et betragteligt forbrug af såvel legale som illegale rusmidler og hvor der er en dårlig relation til begge eller en af forældrene. Problemet med denne beskrivelse og de ovenstående analyser er imidlertid, at de forudsætter en bestemt handlingsrækkefølge, hvor det seksuelle overgreb udløser en bestemt opførsel

efterfølgende. Det er svært at fastlægge entydigt. F.eks. kan den unges forbrug af rusmidler både være en reaktion på, men tilsvarende også en af årsagerne til overgrebet.

Seksualundervisningen

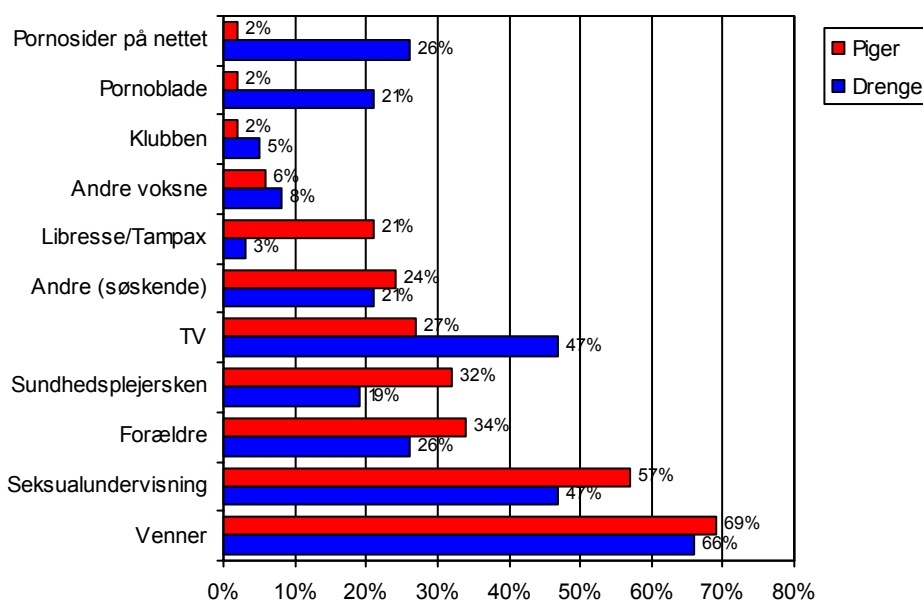
Vendes blikket mod de unges vurdering af, om de har fået tilstrækkelig information om sex, er svaret et forbeholdent ja. Blandt de 13-årige føler 61 %, at de har fået tilstrækkelig information. Denne andel vokser til 85 % blandt de 19-årige. Figur 71 viser andelen, der føler, at de har fået tilstrækkelig information om sex fordelt på alder.

Figur 71. Føler du, at du har fået tilstrækkelig information om sex? Vist fordelt på alder. Andelen viser antallet af positive besvarelser. N=1001.

Der er ikke forskel på drengenes og pigernes vurdering af dette. De væsentligste informationskilder for pigerne er vennerne, seksualundervisningen i skolen og forældrene i nævnte rækkefølge. For drengenes vedkommende er vennerne og seksualundervisningen i skolen også de væsentligste kilder. De efterfølges af fjernsynet som den tredje vigtigste kilde. På en delt fjerdeplads finder man henholdsvis forældrene og pornosider på Internettet. Figur 72 viser de forskellige kilder, rangordnet efter pigernes præferencer.

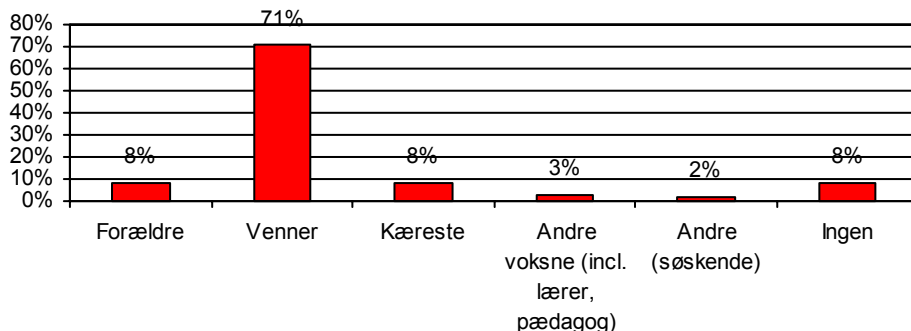
Figur 72. Hvorfra får de unge viden om sex? Fordelt på køn. Rangordnet efter pigernes besvarelser. N=989.

Drengene adskiller sig også fra pigerne ved, at de i højere grad får deres viden om sex fra pornoblade og fra pornosider på Internettet. Pigerne trækker til gengæld mere på seksualundervisningen, deres forældre og de arrangementer som firmaet Libresse arrangerer for dem.

Hvis der i stedet ses på, hvem de unge taler med om seksuelle emner, så afspejles vennernes betydning igen. Vennerne er de absolut mest centrale, når der tales om seksuelle emner. Figur 73 viser hvem de unge taler om seksuelle emner med. Der er ikke forskel på drengene og pigerne i denne henseende.

Figur 73. Hvem taler du med om seksuelle emner? Alle. N=1008.

Vennerne er således både dem de unge i vid udstrækning får deres viden om sex fra, og dem de taler med om seksuelle emner i hverdagen. Seksualundervisning er en af de væsentligste kilder udover venner. Dog får drengene lige så ofte information fra fjernsynet som fra seksualundervisningen i skolen. I det hele taget benytter langt flere drenge sig af forskellige medier, som Internettet, pornoblade og tv, hvilket kan være potentielt uheldigt, hvis de ukritisk overtager de seksuelle budskaber og idealer, der ofte kommunikeres igennem disse medier. I Berlingske Tidende d. 16. marts 2002 kommenteres denne tendens på følgende måde af børne- og ungdomslæge Vibeke Manniche:

”Problemet er imidlertid netop, at medierne tager det for givet, at de unge har en vis viden om sex og erotik, mener børne- og ungdomslæge Vibeke Manniche. De glemmer, at hver generation af unge skal igennem nøjagtigt samme stadier i udviklingsprocessen for at blive sunde voksne, og den proces skal de unge ikke forceres igennem.” (Berlingske Tidende 16.3.2002)

Og hun fortsætter:

”For en ung dreng eller pige uden seksuel erfaring, kan synet af hård porno være mere grænseoverskridende og angstfremkaldende end at se en offentlig henrettelse. Det er jo ikke sådan, at en ung pige, der kun har lidt seksuel erfaring, fra den ene dag til den anden begynder at lege med dildoer og eksperimentere voldsomt seksuelt. Ungdomsbladene frarøver simpelthen de unge de stadier, som de skal igennem, for at blive voksne med en sund seksualitet,« siger hun.” (Berlingske Tidende d. 16.3.2002)

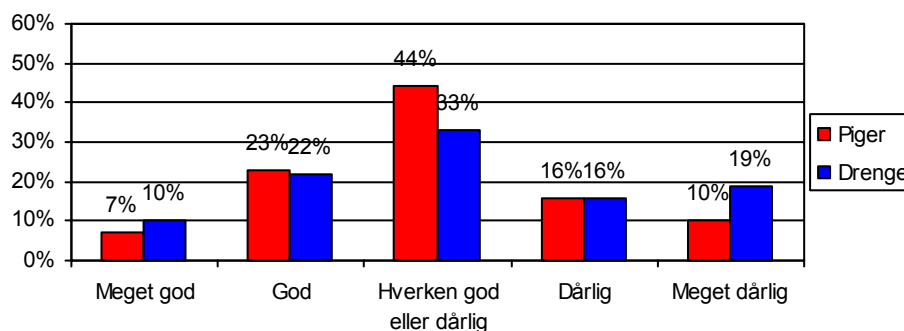
Vurderingen af seksualundervisningen

Hvis der ses bort fra vennerne, er seksualundervisning således en af de væsentligste informationskilder for de unge om sex. Forældrenes rolle her er langt fra lige så vigtig, og måske holder forældrene sig til en løs snak om ”bierne og blomsterne” uden at tale med de unge om seksualitet i en bredere forstand. At drengene i nogen udstrækning også benytter sig af andre kilder, som pornoblade, pornosider på nettet og fjernsyn, betoner væsentligheden af seksualundervisningen i folkeskolen, hvis der lægges vægt på, at de unge får en indføring i seksuelle emner, der går videre end ”bierne og blomsterne” og de budskaber, der transmitteres af forskellige medier.

Men hvorledes bedømmes seksualundervisningen så? Figur 74 viser de unges vurdering af seksualundervisningen. Den største andel af de unge finder, at seksualundervisningen er forholdsvis middelmådig. De kan hverken sige noget godt eller negativt om

undervisningen. Måske er det udtryk for, at undervisningen for dem har følt relativt ligegyldig, eller måske er undervisningen simpelthen for kedelig og præget af den involverede blufærdighed over for emnet. Det er specielt pigerne, der befinder sig i denne kategori.

Figur 74. Hvad synes du om seksualundervisningen i skolen? Vist fordelt på piger og drenge. N=838.

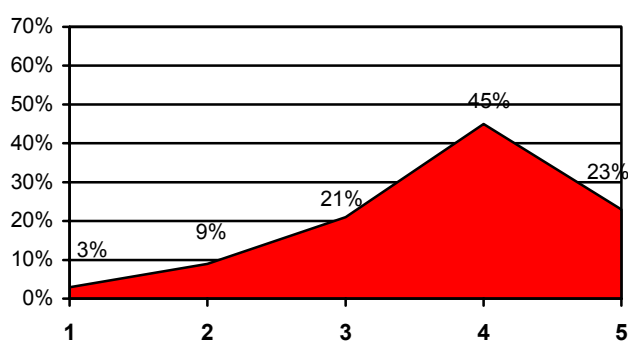
Vurderingen af seksualundervisningen kan reelt opsummeres til, at en tredjedel er positive, endnu en tredjedel er neutrale og endelig er den sidste tredjedel negative over for indholdet og formen på seksualundervisningen. Med andre ord, så finder omkring to tredjedele, at seksualundervisning enten er ligegyldig eller direkte dårlig.

Psykisk velvære

I dette afsnit bliver det psykiske velbefindende sat i fokus. Med psykisk velvære tænkes der i første omgang på de unges beskrivelser af deres sindstilstand, modenhed og liv lige nu. Afsnittet vil også fokusere på selvværd, ensomhed og selvmord. De forskellige faktorer vil blive relateret til analysen af det fysiske velvære.

Hvis der indledningsvis ses på de unges vurdering af deres liv lige nu, så finder langt de fleste af de unge, at deres liv lige nu enten er godt eller meget godt, som nedenstående figur viser.

Figur 75. Den generelle vurdering af liv lige nu på en skala fra 1 til 5, hvor 5 er meget godt og 1 meget dårlig. Alle. N=1004.

Det er få, der føler, at deres liv lige nu er dårligt eller meget dårlig (kategori 1 og 2, i alt 12 %). Der er ikke forskel på drengenes og pigernes vurdering af deres liv lige nu.

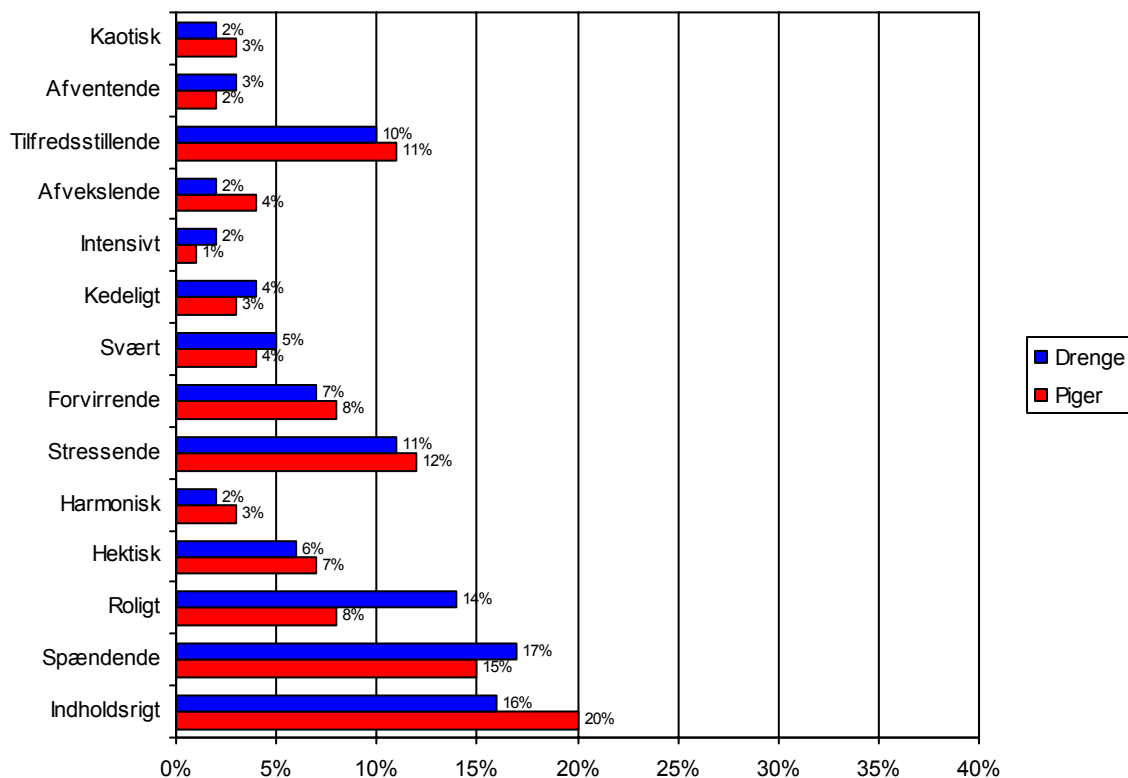
Langt hen ad vejen er de fleste ganske positive i deres vurdering af deres liv lige nu, hvilket også afspejles i den næste figur, hvor de unge måtte beskrive deres liv med ét ord. Det mest populære ord i den forbindelse er *indholdsrigt*. Henholdsvis 20 % og 16 % af pigerne og drengene har valgt det ord til at beskrive deres liv. Nummer to og tre på hitlisten er *spændende* og *stressende* for pigernes vedkommende, mens drengene har *spændende* og *rolig* på plads to og tre. På fjerdepladsen hos drengene kommer *stressende*.

De mindst populære ord er *intensivt*, *kaotisk* og *afventende*.

Figur 76 tegner med andre ord et forholdsvist positivt billede af de unges velvære. Mange vælger et positivt ord til at beskrive deres liv med, og meget få finder deres liv dårligt.

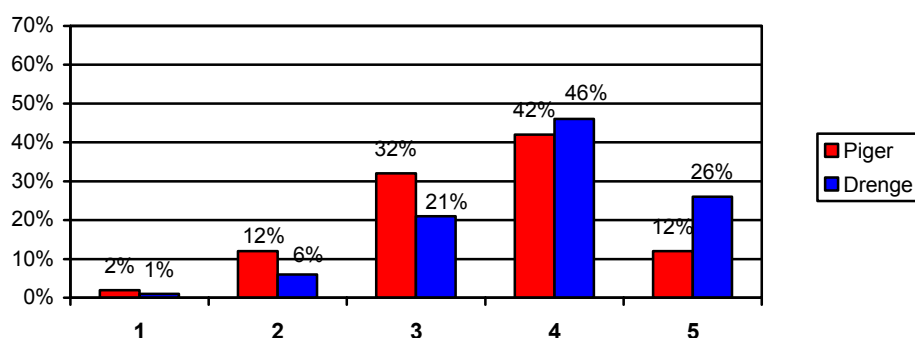
Nu er ét ord måske heller ikke den mest fyldestgørende beskrivelse af en persons liv. Men alligevel peger begge figurer i samme positive retning.

Figur 76. De unges beskrivelse af deres liv lige nu, hvis de måtte vælge ét ord. Fordelt på drenge og piger. N=1014.

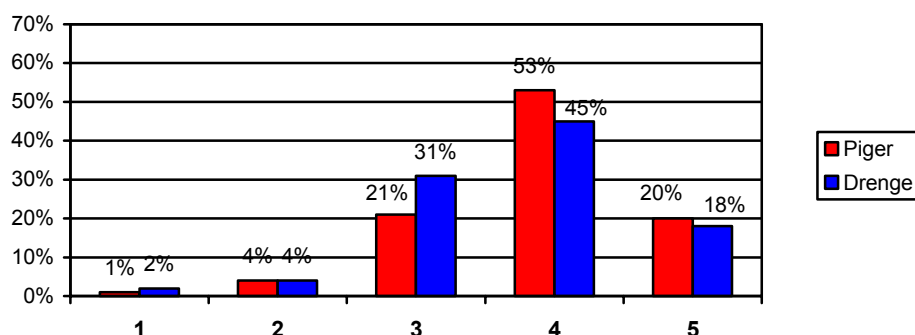
De positive takter afspejles også i de unges selvtillid. Lidt under halvdelen finder, at de har en del selvtillid, hvor meget få mener, at de har enten ingen eller meget lidt selvtillid. Drengene har generelt mere selvtillid end pigerne. 26 % af drengene finder, at de har meget selvtillid, hvor det samme gør sig gældende for 12 % af pigerne. Figur 77 beskriver de unges selvrapporterede selvtillid på en skala fra 1 til 5, hvor 1 er ingen selvtillid og 5 står for meget selvtillid. Der er ingen forskel på de unges vurdering set ud fra deres alder.

Figur 77. Hvor meget selvtillid har de unge på en skala fra 1 til 5, hvor 5 er meget selvtillid og 1 ingen selvtillid. Fordelt på køn. N=1022

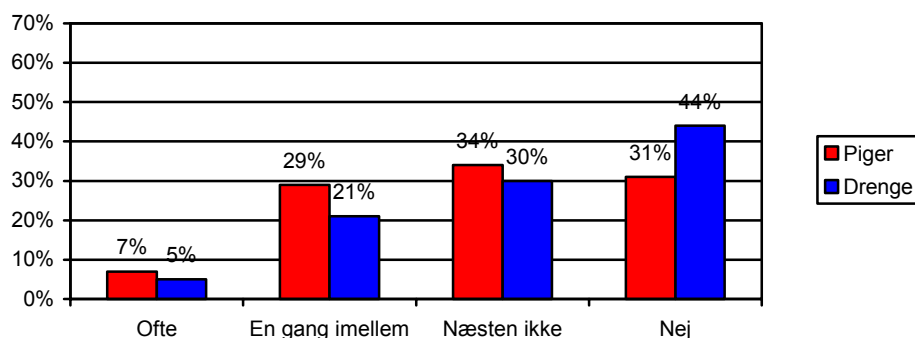
Nogenlunde set samme billede tegner sig, når der ses på de unges modenhed. Dog er der den forskel at pigerne denne gang vurderer deres modenhed til at være mere udtalt, sammenlignet med drengenes vurderinger. Figur 78 viser vurderingen. Ikke overraskende føler flere sig mere modne, jo ældre de er.

Figur 78. Hvor modne synes de unge selv, de er på en skala fra 1 til 5, hvor 5 er meget moden og 1 er meget umoden. Vist fordelt på køn. N=1004.

Det sidste spørgsmål i denne omgang drejer sig om, hvorvidt man har følt sig ensom de seneste tre måneder. Få har ofte følt sig ensom (7 % af pigerne og 5 % af drengene), mens den største andel ikke har følt sig ensom overhovedet. Pigerne føler sig i højere grad ensomme end drengene, og analyseres udviklingen over alder vokser andelen, der føler sig ensomme med alderen. Figur 79 skitserer graden af ensomhed, fordelt på drenge og piger.

Figur 79. Har du følt dig ensom de seneste 3 måneder?. Fordelt på køn. N=1015.

Forskellen på alder afspejles også, hvis graden af ensomhed sættes i relation til, hvad de unge laver. Blandt dem, der går i folkeskole har 43 % ikke følt sig ensomme. Blandt dem, der går i gymnasiet, er den tilsvarende andel faldet til 30 %. Ensomheden afspejles også på andre områder. Ses der på forholdet mellem ensomhed og selvtillid, så er dem med en lav selvtillid i langt større grad også ensomme; blandt dem med ingen selvtillid har 38 % ofte været ensomme de seneste tre måneder, hvor det samme kun gør sig gældende for 3 % af dem med meget selvtillid. Samme mønster går igen, når der ses på vurderingen af ens eget liv lige nu (se Figur 75). Personer der synes, at deres liv ikke er så godt, har langt oftere været ensomme end dem, der synes, deres liv er meget godt.

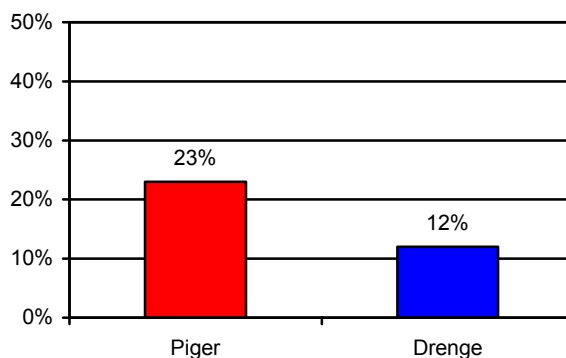
Forholdet til forældrene har også betydning for de unges oplevelse af ensomhed. Blandt dem med et godt forhold til moderen har kun 4 % ofte følt sig ensomme. Dette tal vokser til 11 % blandt dem med et meget dårligt forhold til moderen. Forskellen er mere markant, når der ses på forholdet til faderen. Her har 4 % ofte følt sig ensomme blandt dem med et godt forhold til faderen, hvor 26 % af dem med et meget dårligt forhold til faderen ofte har følt sig ensomme.

Selv mord

Når der tales om selvmord i det følgende afsnit, er der udelukkende tale om de unge, der på et eller andet tidspunkt i deres liv har *overvejet* at begå selvmord. Der er således tale om overvejelser, og ikke om man rent faktisk har forsøgt at begå selvmord. Samtidig er der, i formuleringen af spørgsmålet i spørgeskemaet, lagt vægt på at formulere dette så alvoren ved at overveje selvmord blev understreget.

Figur 80 viser den samlede andel, der har været så langt ude og deprimerede, at de på et eller andet tidspunkt i deres liv har overvejet at begå selvmord. Næsten dobbelt så mange piger som drenge har overvejet dette. 23 % af pigerne og 12 % af drengene har haft denne tanke.

Figur 80. Andel af drenge og piger, der har været så langt ude og deprimerede, at de har overvejet selvmord. N=1009.

Det svarer til, at lidt over hver fjerde pige og lidt over hver ottende dreng har haft disse overvejelser. Sammenlignes disse tal med de tilsvarende tal fra Holbæk-undersøgelsen, hvor henholdsvis 35 % af pigerne og 18 % af drengene har overvejet selvmord, er der tale om en reduktion på knap en tredjedel.

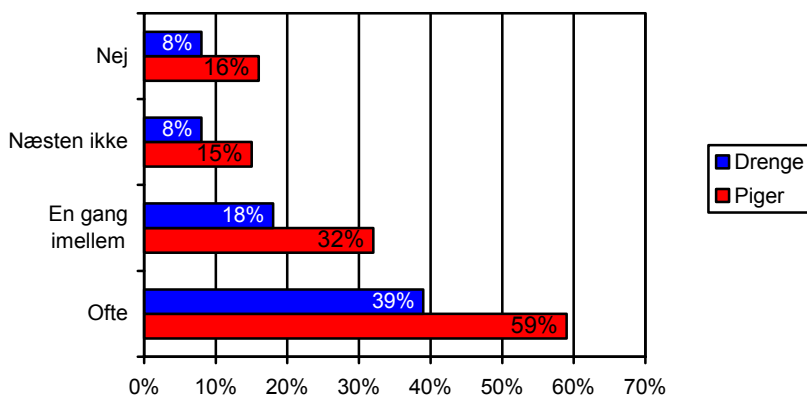
På trods af, at der er færre, som har overvejet selvmord i Gentofte end i Holbæk, er det stadig en pæn del, der har overvejet denne mulighed. På landsplan er antallet af selvmord faldet markant over en periode fra 1990 til 2000. For pigernes vedkommende er antallet mere end halveret, og for drengenes vedkommende næsten halveret. Zøllner (2002) peger dog på at antallet af selvmord blandt unge er begyndt at stige efter 1998.

I modsætning til hvad tallene i ovenstående tabel indikerer, så er der flere drenge end piger, der begår selvmord. Selvmordsraten var i 1998 på 10 selvmord pr. 100.000 drenge i aldersgruppen 15 til 24 år, og 3 pr. 100.000 piger i den samme aldersgruppe. Disse tal afspejler begåede selvmord og ikke hvor mange, der eventuelt har haft overvejelser omkring emnet. Endelig afspejler forskellen på drengenes og pigernes selvmordsfrekvenser indirekte de metoder, der anvendes. Drengene vælger ifølge Zøllner (2002) metoder, der er mere drastiske og levner mindre mulighed for afværgelse end pigerne. Zøllner peger samtidigt på, at da selvmord oftest finder sted i den unges hjem, er der tit tale om manglende og mangelfuld kommunikation med forældrene og/eller andre fortrolighedspersoner. En manglende kommunikation, der i sidste ende kan udløse selvmordet. Hermed er det også indirekte sagt, at en mulig indikator på overvejelser omkring selvmord er *ensomhed*. Et forhold Zøllner i øvrigt finder paradoksalt, da de unge, som det også er tilfældet her, er omgivet af mennesker i stort alle deres vågne timer: De bor for mange vedkommende hjemme hos forældrene, går i skole, har fritidsarbejde og går til forskellige fritidsaktiviteter.

Zøllners påpegning af ensomhed som en væsentlig indikator kan genfindes i materialet. Figur 81 viser sammenhængen mellem oplevelsen af ensomhed og eventuelle overvejelser om selvmord. Blandt de unge, der ofte har følt sig ensomme de seneste tre måneder har 59

% af pigerne haft tanker om selvmord. Dette tal mindskes til 16 % blandt de piger, der ikke har følt sig ensomme.

Figur 81. Ensomhed i relation til overvejelser om selvmord. Tal fordelt på køn. N=993.

Den kønsmæssige forskel er gennemgående. Andelen af piger, der har overvejet selvmord er gennemgående næsten dobbelt så stor som andelen af drenge (både i Figur 80 og Figur 81).

Figur 82 viser inden for nogle bestemte kategorier, hvor mange der har overvejet at begå selvmord. Figuren viser bl.a., at forældrenes betydning er ganske væsentlig. Blandt dem, der har et meget dårligt forhold til f.eks. moderen, har 65 % overvejet selvmord.

Figur 82. Viser andelen af unge, der har været så langt ude og deprimeret at de har overvejet selvmord i relation til en række områder. Dvs. den øverste søjle i figuren viser, hvor mange der har overvejet selvmord blandt dem, der har været udsat for et seksuelt overgreb.

Det skal bemærkes, at der er i nogle af de sammenhænge, der skitseres i figuren, er numerisk ganske få unge, og figuren skal da også læses som en oversigt over forskellige mulige risikofaktorer/indikationer på selvmordstruede unge.

Tal fra Sønderjyllands og Ribe Amter viser, at 16 % af pigerne og 2 % af drengene mellem 15 og 20 år i disse områder har *forsøgt* at slå sig selv ihjel¹⁰. Det peger indirekte på, at der er færre unge i Gentofte, som i sidste ende vil forsøge/har forsøgt at begå selvmord, sammenlignet med disse amter. Undersøgelsen i Sønderjyllands og Ribe Amter viser også, at de typiske begrundelser bl.a. er skænderier med forældrene, kærestesorger, misbrug og mobning, hvilket også afspejles i den ovenstående figur.

Afrunding

Hvis man kort skal beskrives de unge i Gentofte Kommunes fysiske og psykiske velvære, så tegner sig generelt et ganske positivt billede. Hovedparten af de unge har det godt – både fysisk og psykisk – og det er et fåtal, som har det direkte dårligt.

Kønsmæssigt kan det konstateres, at pigerne oftere er syge end drengene. Der er dog ikke forskel på andelen af drenge og piger, der angiver, at de lider af kroniske sygdomme. Pigerne spiser generelt en smule sundere end drengene, og er i større grad bekymrede over deres vægt. Flertallet af de unge finder dog, at deres vægt er tilfredsstillende, men som nævnt er der flere piger, der synes det vejer for meget og som har været på slankekur. Blandt de drenge, der er utilfredse med vægten, er det for en dels vedkommende, fordi de synes, de vejer for lidt.

Med hensyn til rygning er der samlet set lidt færre rygere end landsgennemsnittet. Ses der udelukkende på de 19-årige, svarer andelen af daglige rygere stort til det nationale gennemsnit for aldersgruppen. Samtidigt er der en del festrygere ved siden af de daglige rygere. Antallet af festrygere er højere end landsgennemsnittet.

Når det gælder seksualundervisningen, får den generelt en lunken vurdering af de unge. Mange finder den ligegyldig – hverken god eller dårlig – og særligt drengene bruger porno (enten fra blade, Internettet eller fjernsynet) som en væsentlig informationskilde, når det gælder sex. Den væsentligste diskussionspartner, når det gælder sex, er vennerne. Forældrene spiller også en rolle i dette billede, men det er en sekundær og i hverdagen en forsvindende lille rolle.

Forholdsvis få unge føler sig ofte ensomme – pigerne er oftere ensom end drengene. Ensomheden påvirker den unges velvære på en række områder, bl.a. selvtillid mv. Ensomheden øger også risikoen for, at den unge har overvejet selvmord.

Der er dog forholdsvis få unge i Gentofte, der har overvejet selvmord, og de væsentligste indikatorer er som nævnt ensomhed, men også forholdet til forældre har en central betydning.

¹⁰ Kilde: Berlingske Tidende d. 17. januar 2004.

Kapitel 6: Rusmidler

Indledning

I dette kapitel vil de unges forbrug af rusmidler blive analyseret. Når der tales om rusmidler, er der både tale om legale rusmidler – i denne forbindelse alkohol – og illegale rusmidler – som her skal forstås som forskellige narkotiske substanser.

Når det gælder alkohol, har danske unge igennem en årrække haft europæisk rekord i indtag af alkohol. Undersøgelser har vist, at danske unge, sammenlignet med andre unge, drikker oftere og mere. Analyser viser endvidere, at 78 % af de unge mænd og 71 % af de unge kvinder mellem 16 og 21 år drikker alkohol i løbet af en almindelig uge. Ud af dem overskrider henholdsvis 21 % af mændene og 13 % af kvinderne Sundhedsstyrelsens anbefalede grænse for alkoholindtagelse (14 genstande om ugen for kvinder og 21 genstande om ugen for mænd) (Alsøe 2003:10). Der er kort sagt mange unge, der drikker meget og ofte. Ydermere kan der konstateres en forøgelse af andelen af unge, der overskrider disse grænser siden 1994.

Med hensyn til illegale rusmidler har 30 % af unge kvinder og lige knap 40 % af unge mænd mellem 16 og 21 år prøvet hash, som er det mest populære og udbredte illegale rusmiddel blandt unge. Derudover er bl.a. amfetamin og ecstasy også udbredt, men langt fra i samme udstrækning som hash. Udviklingsmæssigt kan der identificeres en stigning fra 1994 til 2000 i andelen, der har prøvet illegale rusmidler, og det særligt blandt de unge kvinder. Hvor der i 1994 var dobbelt så mange unge mænd, der havde anvendt illegale rusmidler som piger, var forskellen i 2000 mindsket til 1,5 gang (Alsøe 2003:13).

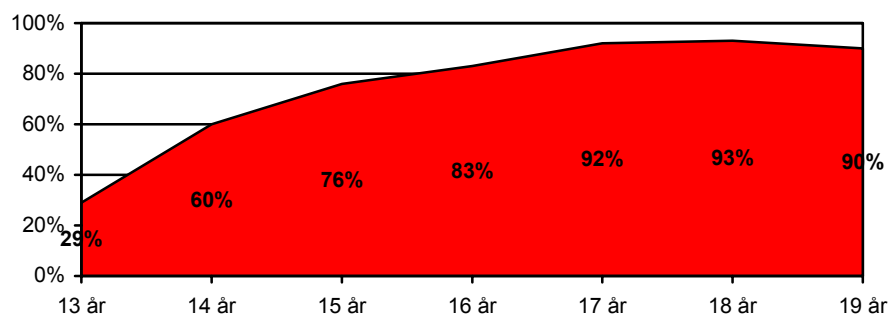
Disse tal understreger, at indtagelse af alkohol i væsentlige mængder er almindelig blandt unge, og at mange ofte overskrider Sundhedsstyrelsens grænser for et acceptabelt alkoholindtag (for voksne). Ydermere prøver mange unge også illegale rusmidler, hvilket igen indikerer, at brugen af nogle illegale rusmidler er alment accepteret og udbredt blandt unge.

Spørgsmålet er, om disse nationale tendenser kan genfindes blandt Gentoftes unge, eller om de er anderledes på nogle punkter, når det gælder brugen af rusmidler. Det vil være hovedspørgsmålet i dette kapitel, som er delt i to hovedafsnit, der dækker henholdsvis de legale og de illegale rusmidler.

Legale rusmidler – alkohol

At stort set alle unge drikker alkohol, bekræftes for Gentoftes vedkommende af nedenstående Figur 83, der viser hvor mange, som drikker alkohol, fordelt på alder.

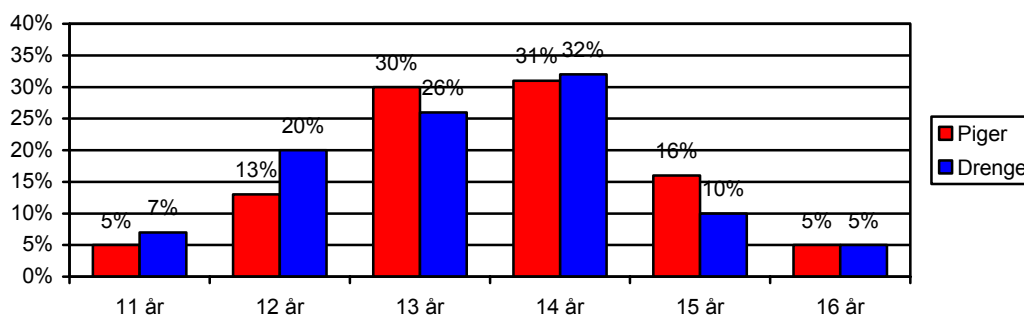
Figur 83. Andel, der drikker alkohol. Alle. N=1029.

Allerede i 13 års alderen drikker lidt under hver tredje unge (29 %) alkohol. Denne andel vokser væsentlig blandt de 14 og 15-årige, hvorefter andelen stabiliserer sig med en andel på over 90 %, der drikker alkohol. Der er ikke signifikante forskelle på drengenes og pigernes udvikling i denne henseende.

Nu indikerer det, at den unge drikker alkohol, ikke andet end at vedkommende drikker alkohol – banalt sagt – og det behøver ikke være mere end en gang om året. Figuren indikerer dog, at for hovedte billede understøttes af den næste figur. Figur 84 viser, hvor gammel den unge var, da vedkommende blev fuld første gang. Hovedparten bliver fulde første gang, når de er 13 eller 14 år. Det gælder for både drengene og pigerne.

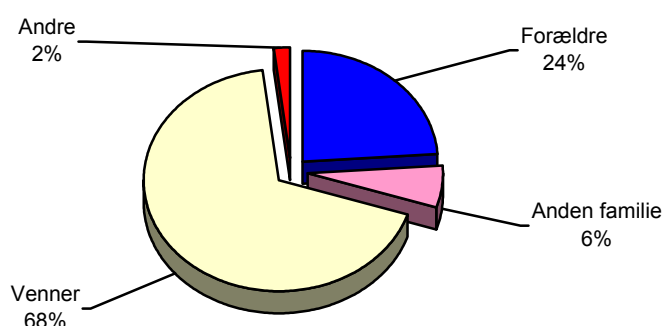
Figur 84. Hvor gammel var du, da du blev fuld første gang? Fordelt på køn. N=707.

Figuren viser dog også, at en del af unge allerede bliver fulde første gang før deres fyldte 13. år. 27 % af drengene og 18 % af pigerne er 12 år eller yngre, når de bliver fulde for første gang.

Langt de fleste af de unge bliver introducerede til alkohol af deres venner. Forældrene spiller også en rolle, men den er noget mindre. Evt. søskende (anden familie) har også en lille betydning. Figur 85 viser fordelingen skematisk.

Figur 85. Hvem drikker man alkohol med første gang? Alle. N=754.

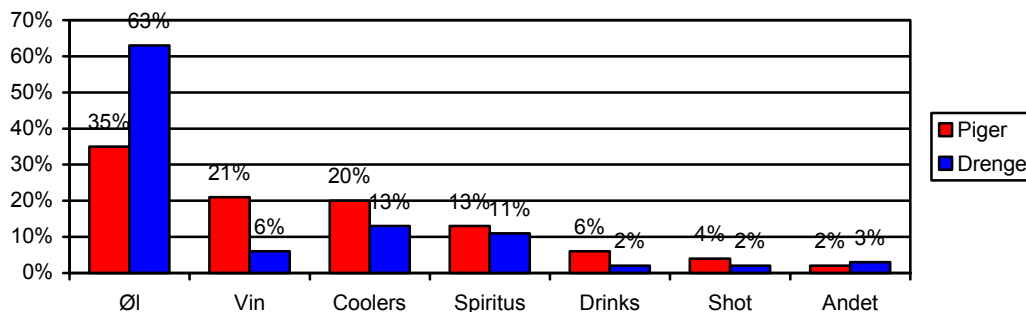

Ses der særskilt på dem, der bliver fulde i en meget tidlig alder, er der indikationer på, at det særligt sker i selskab med andre i familien, dvs. søskende, og det peger på, at de hæfter sig på ældre søskende.

Alkoholvalg

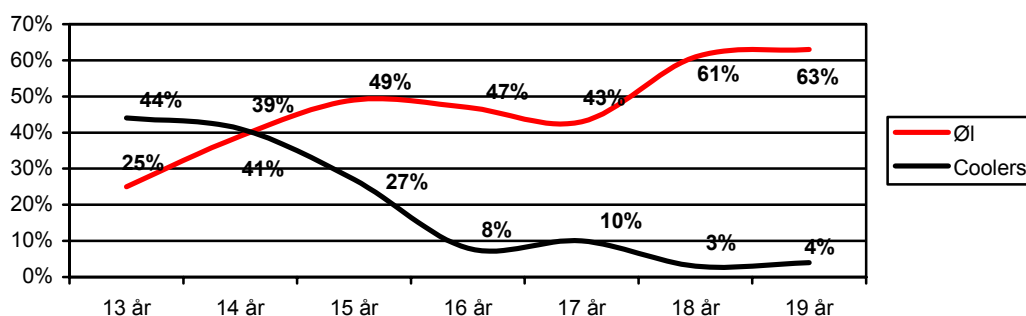
Den absolut mest populære drikkevarer er øl. 63 % af drengene og 35 % af pigerne drikker som oftest øl, når de indtager alkohol. På andenpladsen kommer hos pigerne vin, hvor drengene i stedet foretrækker alkoholsodavand/coolers. Figur 86 viser, hvad de unge oftest drikker, når de drikker alkohol.

Figur 86. Hvad drikker du oftest, når du drikker alkohol? Fordelt på køn. Rangorndet efter pigernes præferencer. N=741.

Analyseres forbruget nærmere viser det sig, at de yngste klart foretrækker coolers i stedet for øl, der ellers samlet set er mest populært. Dette kan hænge sammen med coolers' sodavandsagtige smag og udseende, der skjuler smagen af alkohol. Figur 87 skitserer forbruget af øl og coolers i relation til de unges alder.

Figur 87. Udviklingen i forbruget af øl og coolers. Alle.

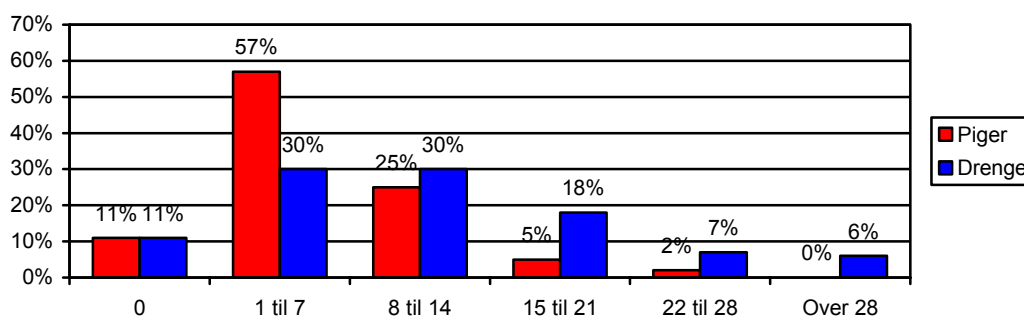
Det er særligt blandt de 13 og 14-årige, at coolers er populære. Blandt de 16-årige er det få, der foretrækker coolers set i forhold til øl.

Forbrug og hyppighed

Det er ikke overraskende, at mange af de unge drikker alkohol. På sin vis afspejler de blot den afslappede alkoholkultur i Danmark. Spørgsmålet er snarere, hvor meget og hvor ofte de drikker.

Figur 88 viser, hvor mange genstande de unge drikker om ugen. Generelt drikker pigerne færre genstande end drengene. Over halvdelen (57 %) af pigerne drikker mellem en og syv genstande om ugen, hvor det samme gør sig gældende for lidt under en tredjedel (30 %) af drengene. Drengenes generelt større alkoholforbrug afspejles også i, at 13 % af drengene drikker mere end Sundhedsstyrelsens anbefalede maksimalgrænse på 21 genstande om ugen for voksne mænd. Tilsvarende er der 7 % af pigerne, der drikker mere end de 14 genstande om ugen, som Sundhedsstyrelsen har fastlagt som maksimalgrænse for voksne kvinder.

Figur 88. Hvor mange genstande drikker du om ugen? Fordelt på køn. N=744.

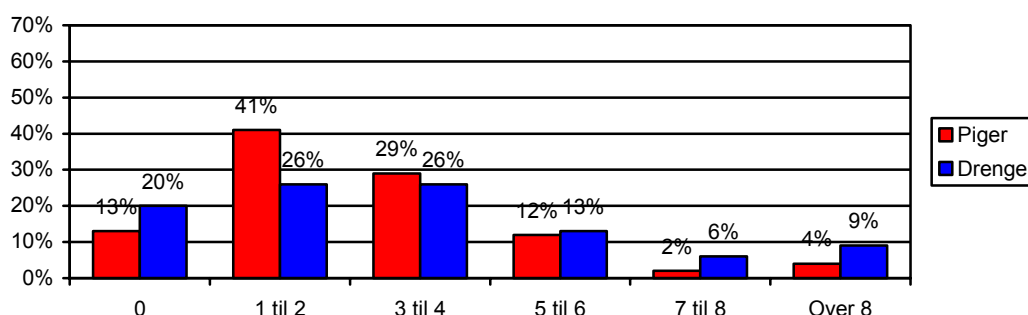

Aldersmæssigt sker der en forøgelse af alkoholforbruget med den unges alder. Blandt de 13-årige drikker 84 % under otte genstande om ugen. Der er med andre ord tale om et moderat forbrug for langt de fleste. Blandt de 16-årige er andelen, der drikker mindre end otte genstande om ugen faldet til 50 %. Til gengæld drikker 28 % mellem otte og 14 genstande om ugen, hvor det blandt de 13-årige drejer sig om 2 %, der har dette forbrug.

Ses der på de 18-årige, er det kun 41 %, der drikker under otte genstande om ugen, hvor 35 % drikker mellem otte og 14 genstande om ugen. Det er også blandt de 17 til 19-årige, at man finder hovedparten af dem med et forbrug på over 22 genstande om ugen. I disse aldersgrupper er der dog stadig tale om relativt få – typisk mellem 9 og 11 % - som har et forbrug af denne størrelsesorden, og det er primært drenge.

Ses der på, hvor mange gange de unge har været fulde den seneste måned, har hovedparten været fulde 1 til 4 gang. Igen er der kønsspecifikke forskelle. Den største andel af pigerne har været fuld 1 til 2 gange, hvor drengenes mønster er mere spredt. Der er en overvægt af drenge i forhold til pigerne, der har været fulde syv eller flere gange. Men der er samtidig lidt flere drenge end piger, der ikke har været fulde overhovedet. Omkring halvdelen af drengene har været fuld mellem 1 og 4 gange. Figur 89 viser antallet af gange, de unge har været fulde den seneste måned, fordelt på drenge og piger.

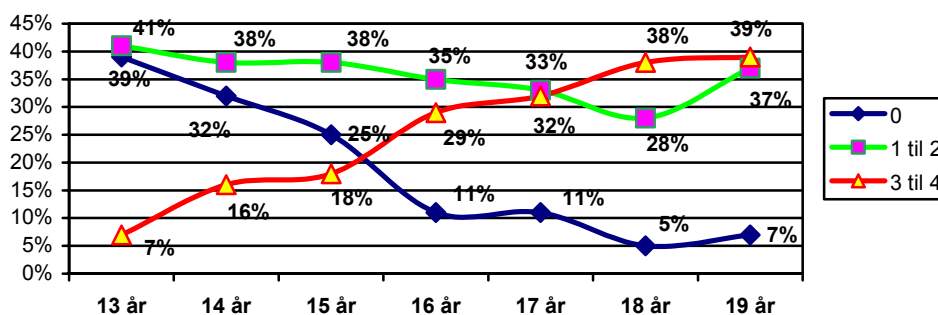
Figur 89. Hvor mange gange har du været fuld den seneste måned? Fordelt på køn. N=743.

Figur 89 viser et samlet billede af, hvor mange gange de unge har været fulde den seneste måned. Der er selvfølgelig en udvikling med alderen, hvor hyppigheden vokser desto ældre den unge er. Figur 90 viser, hvor mange gange man har været fuld i relation til den unges alder. Det er ikke alle kategorier, som er taget med i forhold til den foregående figur.

Figuren viser, at andelen der ikke har været fulde den seneste måned, falder med alderen. Blandt de 13-årige har 39 % ikke været fulde den seneste måned. Denne andel falder til 7 % blandt de 19-årige. Omvendt vokser andelen, der har været fulde 3 til 4 gange fra 7 % blandt de 13-årige til 39 % blandt de 19-årige. Endelig er andelen, der har været fulde 1 til 2 gange forholdsvis stabil på samme niveau.

Figur 90. Hvor mange gange man har været fuld i relation til alderen. Alle. N=743.

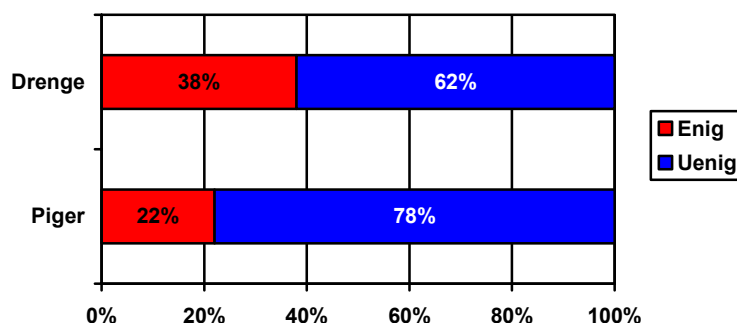

Kønsmæssigt er der forskel. Det er typisk drengene, der er fulde 3 til 4 gange blandt de ældste, hvor hovedparten af pigerne oftest er fulde 1 til 2 gange. Blandt de 19-årige har 56 % af pigerne været fulde 1 til 2 gange, hvor 52 % af drengene i samme alder har været fulde 3 til 4 gange den seneste måned.

Holdninger til alkohol

Hvilke holdninger har de unge så til den alkoholkultur, som omgiver dem? De unges svar på spørgeskemaets spørgsmål, om deres holdninger til alkohol kan sige noget om, hvilke samværsformer, der er forbundet med at drikke. Figur 91 viser indledningsvis besvarelserne på spørgsmålet om, hvorvidt man *skal* være fuld til fester.

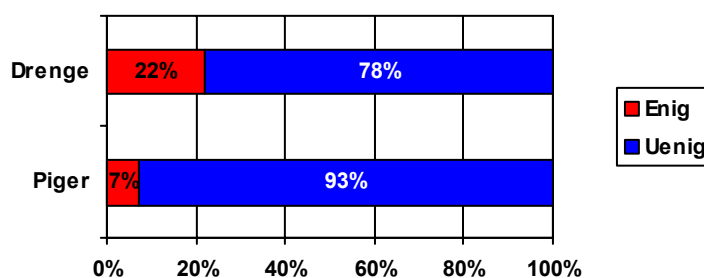
Figur 91. Skal man være fuld til fester? Fordelt på køn. N=1021.

Lidt over hver tredje af drengene mener, at man skal være fuld til fester, og for pigernes vedkommende er det lidt under hver fjerde. Aldersmæssigt vokser enigheden med alderen. Blandt de 13-årige drenge mener 17 %, at man skal være fuld til fester – denne andel stiger til 63 % blandt de 19-årige drenge. Tilsvarende vokser andelen blandt pigerne fra 11 % til 23 %. Det indikerer, at drengenes sociale samvær i højere grad end pigernes er forbundet med alkohol, og at det stigende forbrug med alderen også øger accepten af, at alkoholen er en integreret og for mange et uundværlig element ved at gå til fest. Hvis spørgsmålet analyseres ud fra, om den unge drikker alkohol eller ej, så finder lidt mere end halvdelen (54 %) af de drenge, der drikker alkohol – ikke overraskende - at man skal være fuld til fester. Blandt de ikke-drikkende drenge er denne andel faldet til 3 %. Hos pigerne mener 28 % af de drikkende piger, at man skal være fuld til fester, mod 4 % af de ikke-drikkende piger.

Er det så sejt at kunne drikke meget? Figur 92 viser de unges vurdering af det spørgsmål.

Figur 92. Er det sejt at kunne drikke meget? Fordelt på køn. N= 1021.

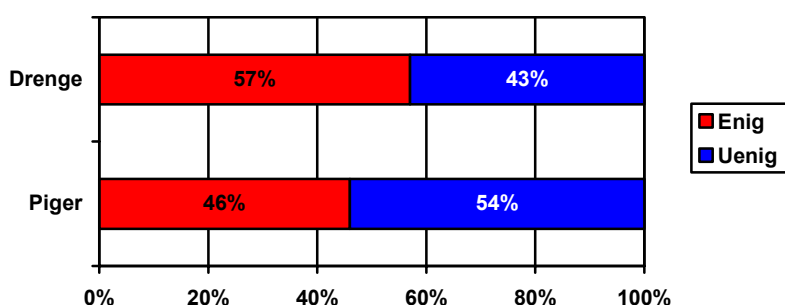

Her adskiller besvarelsene sig fra det foregående spørgsmål. Færre, specielt pigerne, mener, at det er sejt at kunne drikke meget. Blandt de drikkende drenge mener 29 % – eller mere end hver fjerde – at det er sejt at drikke meget. Dette får dog ringe tilslutning blandt de drikkende piger, hvor 9 % synes, at det er sejt at kunne drikke meget.

Den kønsspecifikke holdning slår også igennem, når der ses på udviklingen over alder. Her vokser andelen af drenge, der synes, at det er sejt at kunne drikke meget, mens pigernes holdning stort set er uændret, uanset deres alder. Blandt drengene vokser andelen, der synes det er sejt at kunne drikke meget fra 12 % (13-årige) til 45 % (19-årige).

Sluttelig vil de unges vurdering af, om det er ok, at unge under 15 år drikker alkohol, blive inddraget. Figur 93 viser den samlede vurdering af dette spørgsmål fordelt på drenge og piger.

Figur 93. Det er ok, at unge under 15 år drikker alkohol? Fordelt på køn. N=1016.

De unge er delte i dette spørgsmål. Lidt flere drenge end piger finder det i orden, at unge under 15 år drikker alkohol. Accepten af, at unge under 15 år drikker, falder med alderen og er blandt de 19-årige drenge og piger faldet til henholdsvis 38 % og 27 %.

Afrunding: Legale rusmidler

Alkoholforbruget blandt de unge i Gentofte Kommune afspejler på mange områder den almene danske alkoholkultur, som med et ord kan betegnes som liberal. En pæn andel af de unge stifter bekendtskab med alkohol i en forholdsvis tidlig alder, og for mange af de unge bliver alkohol en del af hverdagen i 14-15 års alderen. Ses der drengenes og pigernes forbrug af alkohol, så drikker drengene generelt mere og hyppigere end pigerne. Holdningsmæssigt afspejler de unge på mange måder samfundets generelle tvetydighed over for unges drikkeri, og det kan bemærkes, at desto mere integreret alkoholen bliver i de unges hverdag, desto mere bifalder de, at man skal være fuld til fester, og at det er sejt at kunne drikke meget. Dette gælder i særlig grad for drengene.

Illegale rusmidler

Dette afsnit beskriver de unges forbrug af illegale rusmidler, herunder særligt hash/cannabis, men også brugen af ”hårdere” narkotiske stoffer som amfetamin, heroin og kokain vil blive analyseret.

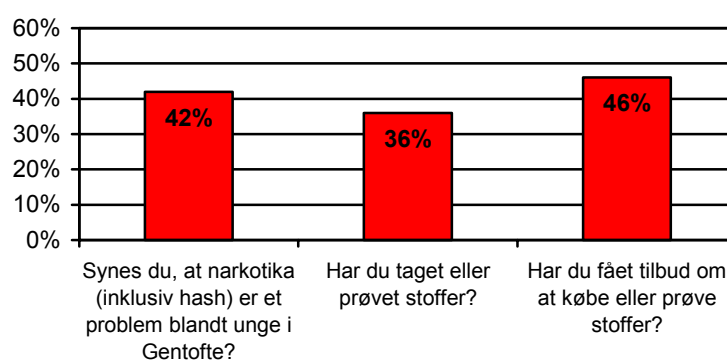
Som beskrevet i indledningen til dette kapitel, kan der nationalt set konstateres en stigning fra 1994 til 2000 i antallet af unge, der bruger illegale rusmidler. En stigning, der er særlig prægnant for pigerne, som tidligere ikke har anvendt illegale rusmidler i samme grad som de alderssvarende drenge.

Uden at gå ind i en direkte klassifikation af de forskellige narkotiske stoffer, kan det bemærkes, at hash/cannabis ofte anbringes i en særegen kategori, hvor det i brede kredse anses som forholdsvis uskadeligt – og derfor egentlig ikke betragtes som et egentligt illegalt rusmiddel. Der var da også flere, der i undersøgelsens spørgeskema bemærkede, at de ikke følte, at hash skulle være i samme kategori, som de andre illegale stoffer.

Udvikling, hyppighed og udbredelse

Figur 94 viser besvarelsene på, hvorvidt de unge synes, at narkotika er et generelt problem blandt unge i Gentofte, og hvor mange, der selv har prøvet stoffer, samt har fået tilbud om at prøve eller købe stoffer. Under halvdelen af de unge – og der er ikke forskel på drenge og piger – føler, at brugen af narkotika blandt unge i Gentofte har et problematisk omfang. Lidt over en tredjedel af de unge har prøvet eller har taget stoffer, og endelig har lige under halvdelen fået tilbud om at købe eller prøve stoffer.

Figur 94. Andele, der henholdsvis synes, at narkotika er et problem blandt unge i Gentofte (N=995) og selv har taget eller prøvet stoffer (N=1020). Alle.

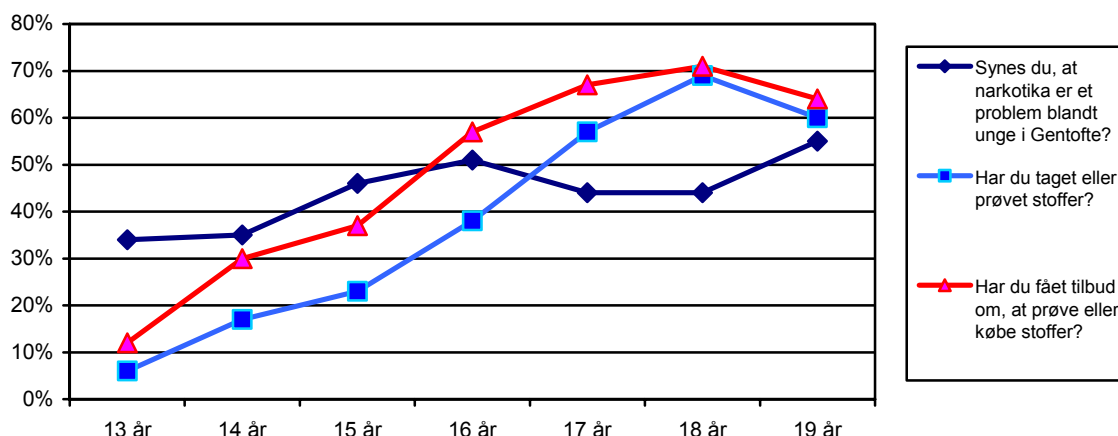

Figuren tegner først og fremmest et billede af, at illegale rusmidler er noget mange af de unge møder og bliver tilbudt, og som en del også prøver, uden dog at majoriteten synes, at narkotika er et decideret problem blandt unge i byen. Figuren giver dog et statistisk billede, hvilket ikke er helt fyldestgørende, da der er en betydelig udvikling i forhold til alderen for alle tre spørgsmål.

Figur 95 viser besvarelsene på de tre spørgsmål i relation til de unges alder. Hvis der først ses på udviklingen i andelen, der finder, at narkotika er et problem blandt unge i Gentofte, så finder omkring en tredjedel af de 13-årige, at der er et narkotikaproblem. Denne andel er hos de 19-årige steget til lidt over halvdelen. Udviklingsmæssigt vokser andelen fra de 13 til 16-årige, hvorefter den stagnerer og holder sig på stort set samme niveau.

De to resterende spørgsmål har næsten samme udviklingsforløb. Andelen, der har fået tilbud om illegale rusmidler, vokser fra 12 % blandt de 13-årige til 64 % blandt de 19-årige. Tilsvarende er andelen, der har prøvet eller bruger illegale rusmidler steget fra 6 % til 60 % blandt de 19-årige.

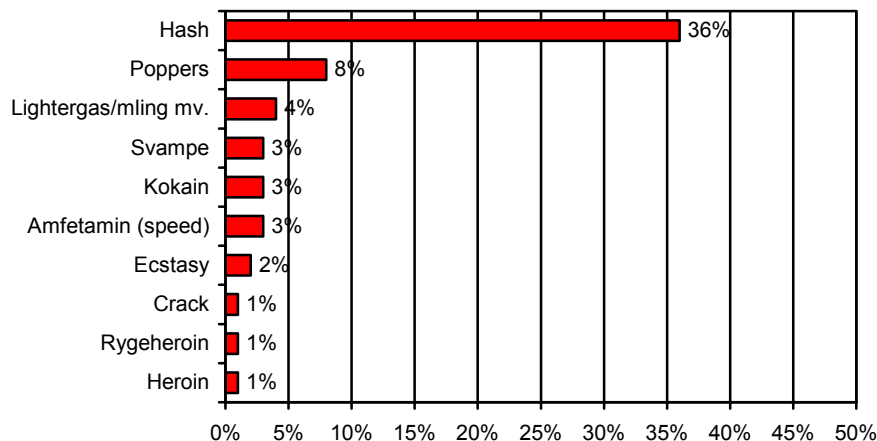
Figur 95. Udviklingen i relation til de unges alder på tre spørgsmål: 1) Synes du, at narkotika er et problem blandt unge i Gentofte? 2) Har du taget eller prøvet stoffer? 3) Har du fået tilbud om at prøve eller købe stoffer? Fordelinger vist for alle, fordelt på alder.

Billedet er med andre ord ganske klart. De unge oplever en hverdag, hvor de igennem deres opvækst, i stigende grad, bliver konfronteret med muligheden for at prøve illegale rusmidler. Og det er en mulighed, som mange også benytter sig af.

Men hvad er det så de unge tager? Det absolut mest populære illegale rusmiddel er uden tvivl hash, som 36 % af *alle* de unge har prøvet. På de efterfølgende pladser kommer poppers¹¹ (som 8 % har prøvet) og lightergas/lim/maling, som 4 % har prøvet.

Figur 96. Andel, der har prøvet forskellige narkotiske substanser. Opstillet i rangorden. Alle.

Der er ikke nogen statistisk forskel på drenge og piger hvad angår brugen af hash, og ved poppers er der en lille overvægt af drenge.

Ifølge Sundhedsstyrelsen (2001) har omkring 30 % af de unge mellem 16 og 24 år i Danmark prøvet hash, så her virker det som om, at andelen som har brugt hash, er lidt større i Gentofte uden, at tallene dog kan sammenlignes direkte¹². Omvendt viser en

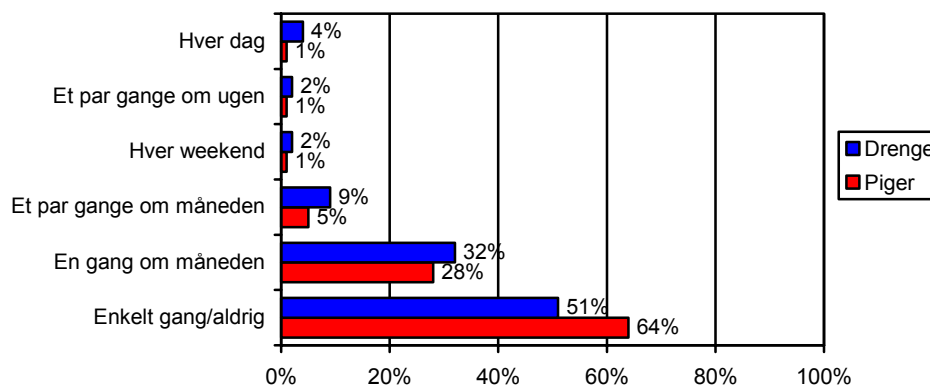
¹¹ 'Poppers' er et slangudtryk for amylnitrit, asopentynitrit og isonutylnitrit. Det kaldes også 'rush'. Poppers er en flydende væske i små flasker. Amylnitrit blev førhen brugt som hjertemedicin, idet det får blodårerne til at udvide sig. Poppers blev forbudt den 18. februar 2004, og var altså lovligt at købe/sælge i Danmark, da spørgeskemaerne blev besvaret.

¹² Sundhedsstyrelsens tal er ældre, og som Alsøe 2003 fastslår er forbruget generelt stigende. Desuden arbejder Sundhedsstyrelsen med et andet aldersinterval, hvilket kan have indflydelse.

sammenligning med Sundhedsstyrelsens tal også, at forbruget af hårde stoffer (som f.eks. heroin, kokain mv.) tilsyneladende er mindre i Gentofte end på landsplan.

Ses der på, hvor hyppigt de unge bruger illegale rusmidler, tegner der sig et omrids af, at hovedparten af dem, der prøver et eller flere illegale rusmidler, gør det en enkelt gang (eller i hvert fald yderst sjældent). Kønsmæssigt er der en overvægt af piger, der nøjes med at prøve en enkelt gang, hvor drengene er i overvægt blandt dem, der bruger illegale rusmidler en gang eller flere gange om måneden. Figur 97 viser, hvor ofte de unge bruger illegale rusmidler.

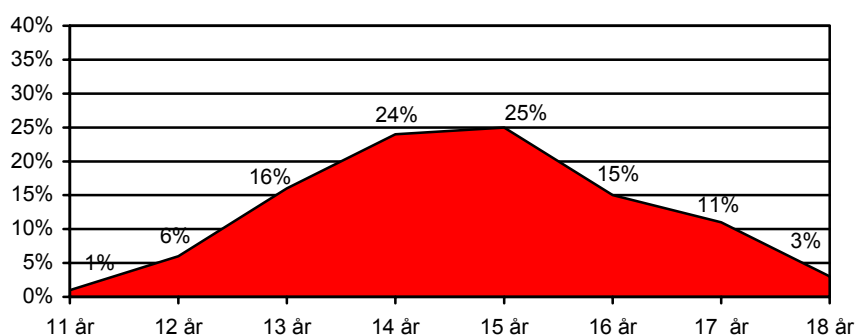
Figur 97. Hvor oftest bruger man illegale rusmidler? Fordelt på køn. N=370.

Det er forholdsvis få, der anvender illegale rusmidler hver weekend eller oftere, dog er der alligevel tale om at 8 % af drengene og 3 % af pigerne har sådan et forbrugsmønster.

Lige knap halvdelen af dem, der har brugt et illegalt rusmiddel, gør det for første (og for en pæn dels vedkommende eneste gang) i 14-15 års alderen. Figur 98 viser en opgørelse over, hvor gamle de unge var, da de prøvede stoffer for første gang. Der er ikke signifikant statistisk forskel på drengenes og pigernes debutalder.

Figur 98. Hvor gammel var du, da du prøvede stoffer første gang? Alle. N=343.

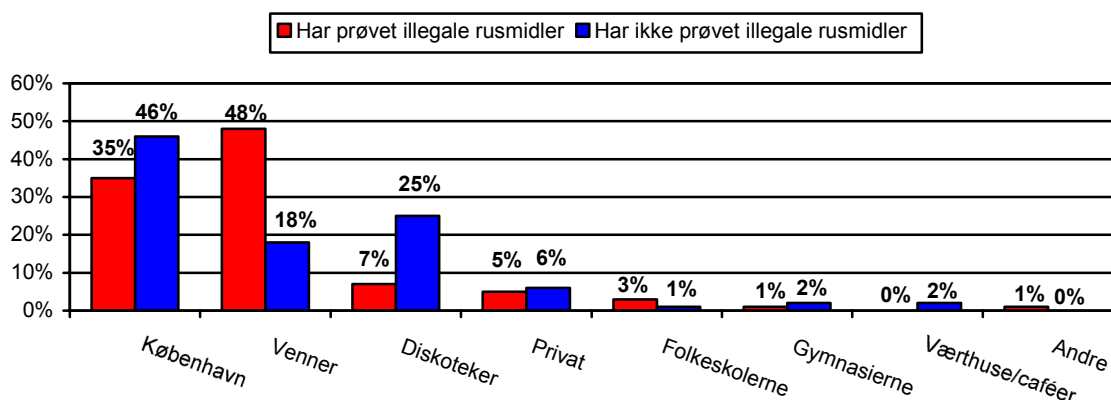

Der viser sig med andre ord et billede af, at hovedparten af dem, der har prøvet illegale rusmidler, har prøvet hash en enkelt gang eller bruger det i et forholdsvis begrænset omfang, og det sker som oftest i 14-15 års alderen. Drengene ryger hash lidt oftere end pigerne, om end der ikke er voldsomme forskelle i drengenes og pigernes forbrug.

Næsten halvdelen (48 %) af dem, der prøvet illegale rusmidler, ville købe dem hos deres venner, mens 46 % af dem, der ikke har prøvet illegale rusmidler, ville købe eventuelle stoffer i København (formentlig på Christiania). Figur 99 viser, hvor de unge ville gå hen,

hvis de skulle skaffe stoffer. Figuren er opdelt i dem, der har prøvet stoffer, og dem, der ikke har.

Figur 99. Hvor ville du gå hen, hvis du skulle skaffe stoffer? Opdelt i dem, der har prøvet illegale rusmidler og dem, der ikke har. N=848.

Der er karakteristisk, at dem, der ikke har prøvet stoffer, i højere grad ville tage til København eller på diskoteker eller værtshuse og caféer, hvis de skulle skaffe stoffer, hvor dem, der har prøvet stoffer, snarere ville skaffe det blandt venner og privat. Forskellen peger også på, at dem, der har prøvet stoffer, har en omgangskreds, hvor stofferne i en eller anden udstrækning er tilgængelige.

Afrunding – illegale rusmidler

De unges forbrug af illegale rusmidler i Gentofte, afspejler på mange måder de tendenser, der kan identificeres på et nationalt plan, hvor en voksende andel unge prøver forskellige illegale rusmidler.

Mange af de unge har stiftet bekendtskab med hash, men for mange af dem er der tale om et forholdsvis beskedent forbrug. En del prøver en enkelt gang, nogle bruger det et par gange om året, men der er også en mindre del, der ryger hash minimum et par gange om måneden. Meget få har et dagligt forbrug. I forhold til andre undersøgelser af unges hash forbrug, virker det som om, at andelen, der har prøvet hash, er lidt større i Gentofte, men det er vanskeligt at sige noget definitivt grundet forskelle i undersøgelsesdesign.

Derimod fremstår forbruget af hårde illegale rusmidler i Gentofte som havende et mindre omfang. Der er så få, der bruger disse stoffer, at det er vanskeligt at sige ret meget om dem med det foreliggende materiale.

På mange måder illustrerer forbruget i Gentofte en generel tendens, hvor mange unge betragter hash som et rusmiddel på linie med f.eks. alkohol og at det, i samme kredse, er alment accepteret og en dagligdags foreteelse, at bruge det. Det kan også indirekte aflæses af, at de fleste af dem, der bruger hash, ville skaffe det hos deres venner, og ved at andelen, der synes narkotika er et problem blandt unge i Gentofte, ikke vokser i samme takt, som andelen, der prøver illegale rusmidler.

Kapitel 7: De udsatte unge

Indledning

Som i alle andre danske kommuner findes der også i Gentofte grupper af unge, der af forskellige årsager skiller sig ud (fra normen). Spørgeskemaundersøgelsen er tyngdepunktet i udformningen af ungdomsprofilen, og med den tegnes en bred profil af de unge i Gentofte. Fokusgruppeinterviewene med de såkaldt udsatte unge, er inddraget for at bidrage med et andet perspektiv på de unges hverdagsliv.

De unge, der har medvirket i interviewdelen, er opdelt i to grupper. Den ene af grupperne består af unge med en flygtningebaggrund, og derfor adskiller de sig fra unge med dansk familiebaggrund. Af samme grund bliver deres oplevelse af at være ung i Gentofte fremstillet i et separat afsnit.

Kapitlet er struktureret således, at der til at begynde med er en diskussion af, hvad der kendetegner de udsatte unge. Derefter følger en beskrivelse af de unge med en dansk familiebaggrund. Sluttelig følger beskrivelsen af de unge med en flygtningebaggrund. Fremstillingen vil undervejs blive suppleret med forskellige cases, der søger at samle de forskellige tråde og give forskellige perspektiver på gruppen af udsatte unge. Det skal understreges, at når der i kapitlet ikke optræder citater, er det for at beskytte de medvirkende unges anonymitet. Af samme årsag er der tale om fiktive cases.

Hvem er de udsatte unge

Ligesom de øvrige grupper i samfundet, indgår de unge i flere livsområder. Når man således identificerer en gruppe unge som udsatte, betyder det, at de har nogle vilkår og nogle vaner i hverdagen, som indebærer, at de skiller sig ud fra flertallet af de unge i kommunen.

Flere af disse unge har typisk befundet sig dårligt i folkeskolen. Nogle har et misbrug af alkohol eller hash. Større konflikter med forældrene er et tema for nogle. Andre har slet ingen forældre, men er børneflygtninge med midlertidig bopæl i Gentofte Kommune.

På andre livsområder ligner disse unge gennemsnitsteeneren. Nogle har fritidsjob, andre dyrker sport, og for de fleste er samværet med vennerne en central del af deres hverdagsliv. Samtidig er alle de unge, der har deltaget i denne del af undersøgelsen, tilknyttet en uddannelsesinstitution.

I dette lys er kategorien *udsatte unge* ikke et entydigt eller fastlåst begreb. De unge, der er repræsenteret i fokusgruppeinterviewene, ligner på mange områder de øvrige unge i Gentofte. Men det er hovedsageligt dér, hvor de skiller sig ud, at de er interessante. Det er nemlig typisk dér, at de er sårbare, og derfor også her væsentligt at få en indsigt i, hvordan de unge selv oplever betingelserne for deres hverdagsliv, samt at få afdækket hvordan de ønsker at håndtere dem.

Marginaliseret med måde

De unges erfaringer med hverdagslivet i Gentofte er på flere centrale områder lig de erfaringer, en hvilken som helst anden gruppe unge gør sig. At dette er særlig udtalt for deltagerne i denne del af undersøgelsen, handler overvejende om selve udvælgelsen. Den har fundet sted i samarbejde med kommunens SSP medarbejder, samt Ungdomsvejledningen der er et tilbud om hjælp i spørgsmål om uddannelse, og som også kan yde støtte i konflikter, der involverer de unges familier.

Unge, der går i skole eller som er i arbejde, er af praktiske grunde umiddelbart kontaktbare. Derimod er unge uden faste holdepunkter i hverdagslivet også typisk unge,

der har svært ved at håndtere faste aftaler. At etablere kontakt med denne gruppe havde derfor været omfattende og tidskrævende. Derfor har de unges kontaktpersoner peget på deltagere, der alle har tilknytning til en uddannelsesinstitution. På den baggrund fremstår disse unge *også* som unge er flest.

Ung som unge er flest

Fortællinger, der relaterer til de unges familier, er i vid udstrækning fraværende, men et fællestræk hos de unge med dansk kulturbaggrund er, at de alle bor hos deres forældre. Enkelte fortæller, at forholdet til deres forældre tidligere har været så belastet, at familien sammen har modtaget støtte og vejledning fra personer tilknyttet kommunale rådgivninger. Selv om der er et stykke vej endnu, så oplever de unge, at denne form for hjælp har bragt dem et skridt i den rigtige retning. Det er rart, at der findes voksne, som vil dem det godt, og som rent faktisk er i stand til at støtte dem. De er nu så styrkede i forholdet til deres familier, at det er meningsfuldt for dem at arbejde videre med det. Disse unge giver udtryk for, at det er vigtigt, at hjemmet er et sted, hvor de kan føle sig trygge – uanset hvor irriterende forældre og søskende kan være.

De unges hverdagsliv består af skole (folkeskole, gymnasium, andre ungdomsudannelser mv.) og fritid. De tilbringer en stor del af deres fritid sammen med deres venner, som også er dem de tyer til, hvis de har behov for at snakke med nogen. De ser en del tv, hvor de er optagede af de seneste ungdomsprogrammer.

Når deres sociale liv ikke udspiller sig foran tv'et, handler særlig weekenden om samvær med vennerne, og det er domineret af rusmidler, typisk alkohol. Derfor er weekenderne især kedelige, hvis de ikke har nogle penge, for så har de ikke råd til øl. De fleste er under 18 år, hvilket betyder, at de ikke lovligt kan købe alkohol på en bar, og derfor spiller privatfester en afgørende rolle for weekendens udfald. De foregår ofte hos venner og bekendte, hvis forældre ikke er hjemme. Har de ikke noget sted at gå hen, går de rundt i Gentofte, hvor kedsomheden i nogle tilfælde fører til drengestreger, men også grovere tilfælde af hærværk og vold.

Kun ganske få har job efter skoletid. Det handler angiveligt om, at de fleste er så unge, at det ikke er aktuelt endnu, men tilsyneladende har flere forældre, der dækker udgifterne til deres forbrug. Fritidsjobbene handler også overvejende om at få råd til at købe (det rigtige) tøj, samt biograffure og weekendens fester.

De unge er ikke særligt optagede af sundhed, hverken i form af kost eller motion. Samtidig er de klar over, at rygning er en usund vane, som de fleste trods dette har tilegnet sig. Kun nogle enkelte i gruppen dyrker sport. Til gengæld er det noget, der optager dem i et sådant omfang, at de træner flere gange om ugen. Ellers er der ingen af dem der – bortset fra

CASE 1

Katrine er 17 år, og hun er lige begyndt på handelsgymnasiet. Det er ikke alle fag hun brænder lige meget for, men hun synes det er spændende, og hun ved nogenlunde, hvad hun vil bruge sin eksamen til: Hun vil gerne arbejde i reklamebranchen, som hun forestiller sig er et spændende og udfordrende miljø. Så skal hun heller ikke så tidligt op om morgenen, og Katrine kan godt lide at sove længe.

Indtil for nylig har Katrine haft en kæreste, men hun har slået op, fordi deres samvær mest bestod af at ryge hash. Hun syntes, at deres forhold var gået i stå, og det hang ikke sammen med, at hun havde et ønske om at passe sin skole. På den anden side er fredagsøllene begyndt at sprede sig over hele ugen. Med undtagelse af søndag, er onsdag den eneste dag hun ikke drikker. Den dag ekspederer hun nemlig i en slikbutik efter skole. Hun understreger at det kun er i weekenderne hun bliver rigtig fuld. I øvrigt drikker hendes forældre jo også rødvin hver aften, så hun kan ikke se den store forskel.

Katrine bor sammen med sine forældre og to yngre søskende. Deres forhold har i perioder været meget konfliktfyldt. Nu går det bedre, og hun kunne godt tænke sig at det fortsatte sådan, og hun ved at hendes forældre altid vil være der for hende. Katrine vil gerne blive boende i Gentofte, men det er en dyr kommune, og der er vist ikke så mange ungdomsboliger.

skolen – indgår i interessefællesskaber, som kan være med til at strukturere deres hverdagsliv.

Skolen

De fleste (men ikke alle) af de unge i interviewene er en del af et alternativt kommunalt skoletilbud, der er lagt an på unge, der af forskellige årsager har befundet sig dårligt i folkeskolen. Deres oplevelse af tilbudet varierer. På den ene side er der jo en grund til, at de er der. På den anden side savner de at være en del af en større sammenhæng. Der er nemlig kun én klasse. Bl.a. derfor overvejer nogle muligheden for at vende tilbage til folkeskolen, når bare ikke det er en skole de har gået på. Det er udelukket.

De har ikke den store respekt for folkeskolelærerne, som de alligevel fatter sympati for, fordi de er tvunget til at undervise mange elever på én gang. Den bedste løsning er måske at blive, hvor de er, men at der så blev lavet en klasse til. Så ville der i det mindste være flere at snakke med. Som det er nu, er det bare kedeligt trods det, at fagene er lagt mere praktisk an.

De unge, der har taget hul på en gymnasial uddannelse, er glade for det nye fællesskab, de er blevet en del af. Det har dog taget noget tid for dem at falde til. I første omgang var det nemmest at tage afstand fra klassekammeraterne, og så vidt muligt gøre det sociale til noget uforpligtende. Men særlig de elever, der er ældre end dem selv, er motiverende, fordi de fremstår som målrettede. Det giver også et spark i forhold til det faglige, hvor de synes, at der bliver stillet høje krav. Det at de unge træder ind i et rum, hvor ingen kender dem, eller deres baggrund, giver tilsyneladende også en følelse af at starte på en frisk.

Hvornår er noget meningsfuldt?

På nogle områder fremstår de unge som en meget homogen gruppe. Mest fremtrædende fællestræk er måske, at de er rastløse. Når skolen ringer ud fra sidste time, er der sjældent noget at give sig til. Særlig weekenderne repræsenterer et tomrum, der kan være vanskeligt at fylde ud. Dette problematiserer de unge, og samtidig benytter de kedsomhed som en forklaringsramme, når de beskriver, hvordan de disponerer over deres fritid, hvor brug af rusmidler, færdene i gaderummet og konflikter med politiet er centrale temaer.

De unges historier vidner om, at alkohol er en integreret del af deres sociale liv, og for mange spiller hash en tilsvarende rolle. Det er tydeligt, at de er bevidste om, hvordan hash og alkohol påvirker dem forskelligt: Når der skal være gang i den, er det alkohol de tyer til. Er det derimod for at slappe af, og lægge en dæmper på tanker og temperament, så finder de, at hash tjener dem bedst.

Omfanget af de personlige erfaringer med øvrige rusmidler fremstår uklart, men de unge har tilsyneladende et indgående kendskab til disse, ligesom de opfatter rusmidlerne som let tilgængelige.

CASE 2

Nauja er 15 år. Hun bor sammen med sin mor. De har aldrig været særlig tætte, men sådan er det jo bare. Måske ville det være bedre, hvis de kunne snakke sammen, men så har hun jo sin veninde. Når de ses er det ofte hos veninden, der har TV på sit værelse.

De to har gået i skole sammen siden 3. klasse. Det gør de så ikke længere, fordi Nauja har skiftet folkeskolen ud med Rejseholdet, der er et kommunalt tilbud til unge, der af forskellige grunde ikke trives i det traditionelle skolesystem. For Naujas vedkommende handler det om, at hun ikke kan sidde stille. Hun keder sig hurtigt og har svært ved at koncentrere sig i timerne. Rejseholdet er ok, men de er kun 15 elever, og det er lidt kedeligt i længden. Det kunne være fedt, hvis de var nogle flere. Så ville det føles lidt mere som en rigtig skole.

Nauja er meget optaget af håndbold, som hun spiller fire-fem gange om ugen, når hun regner kampene med. Hun er også hjælpetræner på et miniputhold. Hvis hun ikke kan blive professionel håndboldspiller vil hun gerne være fysioterapeut, for så kan hun måske blive ansat på et af de professionelle hold. Men hvis hun skal være fysioterapeut skal hun gå i skole mange år endnu, så måske bliver det ved drømmen.

Et andet udslag af kedsomheden, er de unges færden i gadebilledet. Umiddelbart behøver det ikke være et problem at henlægge de sociale aktiviteter til det offentlige rum. De unge oplever dog ikke, at det er et valg, de som sådan har truffet. Efter deres opfattelse findes der ikke noget reelt alternativ. Det skulle lige være at mødes privat for at hænge ud foran fjernsynet, hvilket de også ofte gør.

Denne cocktail af kedsomhed, rusmidler og færden i det offentlige rum fører for nogle til sammenstød med politiet. Konfliktpotentialer afspejles på den ene side af, at de unge er rastløse og på den anden side, at de føler sig oversete. Nogle af de unge reagerer med hærværk. Andre tager plads i gadebilledet på en måde, der betyder, at andre borgergrupper føler sig forulempede, og derfor kontakter politiet.

Historierne om de personlige konfrontationer, vidner om afmagt fra de unges side. De oplever, at politiet går meget voldsomt til værks, i det betjentene kommanderer med de unge, og beordrer dem til at finde et andet sted at være. Uanset om de unge i en given situation gør sig skyldige i dette eller hint, er det et centralt tema, at de føler sig bortvist til ingenting. I deres forståelse findes der ikke noget sted, hvor de oplagt kunne tage hen.

De unge giver samtidig udtryk for, at de synes, det er hårdt at håndtere et fritidsliv under disse betingelser. Derfor kan det måske også give anledning til undren, at de ikke, i et forsøg på at dække deres sociale behov, gør brug af de fritidstilbud, der trods alt er tilstede i kommunen. Der er rig mulighed for at dyrke sport, der findes en musikskole og Ungdomsskolen tilbyder en bred vifte af fag.

Enkelte af de unge er medlem af en idrætsklub, og de er meget engagerede i deres sport, der tilsyneladende spiller en vigtig rolle i deres hverdagsliv. Det er dog ikke tilstrækkeligt, og flertallet af de unge er helt uden tilknytning til kommunale fritidstilbud og foreningsliv. Deres fortællinger afslører da også, at det ikke er institutionaliserede fritidsaktiviteter de efterspørger. Tværtimod formulerer de fleste – uagtet karakteren af deres nuværende fritidsliv – et ønske om *et sted at være*. Og beskrivelserne af dette sted bærer entydigt præg af at stå i modsætning til netop institutionaliserede tilbud med faste aktiviteter.

Det er nogle relativt præcise beskrivelser, som de unge byder ind med, når de flytter fokus fra deres aktuelle vilkår, til det de ønsker sig. Fysisk minder rummet i sin sammensætning om en dagligstue for teenagere, hvor de kan samles med kammeraterne og ryge en smøg. Af aktivitetstilbud nævnes bordfodbold og PlayStation, som er spil, hvor fællesnævneren er fleksibilitet: Her kan de unge gå til og fra, alt efter deres humør. De sociale spilleregler fremstår som mindre væsentlige. Men der skal alligevel være nogle voksne. De skal håndhæve den fornødne ro og orden, og så repræsenterer de formentlig også nogen man kan tale med.

De unges bud på et løsningsforslag vidner om både ressourcer og kreativitet, og så et ønske om ændrede vilkår for deres fritidsliv. Spørgsmålet er, hvorvidt tilbudet om et rum

CASE 3

Oliver er 19 år. Han læser HF. Det var egentlig mest fordi han skulle finde på noget, at han læser HF, men på det seneste er han begyndt at overveje muligheden for at blive socialpædagog eller socialrådgiver. Så vil han arbejde på et værested for unge. Et sted hvor de frit kan komme og hygge sig i stedet for at hænge ud på gaden, som han selv gør.

Særlig i weekenderne er der ikke noget at lave, og hvis man ikke har nogen penge, kan man ikke drikke sig fuld. Oliver bliver i bedre humør, når han drikker. Der er mere gang i den, og hans grænser bliver rykket, fx er det ret morsomt at lægge sig ud på vejen, så bilerne må vige udenom. Det falder til gengæld ikke i så god jord hos politiet. I det hele taget har han et anstrengt forhold til politiet, som han føler sig forfulgt af. Hvorfor skal de blande sig i, hvor han og kammeraterne færdes? Det er trods alt deres by, og de har lige så meget ret til at gå på gaden, som alle andre.

Det er jo også fordi de ikke har noget sted at være. Så på den måde er det jo egentlig kommunens egen skyld. Det er jo ikke fordi de vil have et palads. Bare et sted med nogle sofaer, og måske et bordfodbold. Det vil også være ok, hvis der var nogle søde voksne. Men de skulle også være bestemte. Hvis der var sådan et sted, behøvede de ikke rende så meget rundt på gaderne, og så ville de slippe for at have politiet på nakken.

af denne karakter reelt vil løse noget. Som udgangspunkt er det værd at hæfte sig ved, at de ikke finder det meningsfuldt at slås eller øve hærværk, fordi deres promise er røget ud af proportioner. De higer tilsyneladende efter en eller anden grad af normalitet i deres hverdagsliv, og det er da også i hverdagslivet de henter billedet på deres værested.

Flertallet af de unge har erfaringer med skoleskift i utide, og det kan sagtens være meningsfuldt at få tilbud om et alternativ til folkeskolen, hvis man ikke trives her. Men skiftet kan også rumme et element af nederlag, der sammen med karakteren af deres nuværende fritidsliv, er med til at slå fast, at de ikke passer ind.

I dette lys kan et værested alene ikke bidrage til den normalisering af hverdagslivet, som de unge efterspørger. Årsagen til at de unge håndterer deres vilkår som de gør, skyldes nemlig ikke entydigt, at de aldrig har haft et rum, hvor de bare kunne være sig selv. Det handler om deres identitet og om fraværet af redskaber, der kan hjælpe dem til at kvalificere deres hverdagsliv.

Ny i Gentofte

Som nævnt indledningsvist, er der en anden gruppe unge, der skiller sig ud i Gentofte, og det er unge med flygtningebaggrund. De er, sammen med andre tosprogede, elever på sprogskolen, der er et kommunalt tilbud under Ungdomsskolen. De er glade for skolen, men samtidig føler de, at elevernes meget forskellige forudsætninger, går ud over kvaliteten af undervisningen. Ellers er de unge kendetegnede ved at være nye borgere i Danmark, og det afspejles tilsvarende af deres erfaringer med og oplevelse af livet i Gentofte.

Ligesom blandt de danske unge er fritidslivet det, der optager dem mest. Socialt spiller samværet med vennerne en afgørende rolle. De mødes for at se TV og snakke. Nogle har fritidsinteresser, der optager dem, og de fleste har også fritidsjob. Lønnen omsættes i cafébesøg og nyt tøj, og andre vælger at spare op. Ligesom de danske unge efterlyser de et sted at være efter skoletid, men behovet er langt fra lige så udtalt. Fællesnævneren er mere sandsynligt et manglende tilhørsforhold til fx den danske foreningskultur.

Rusmidler er et tema, men ikke som hos de danske unge på baggrund af egne erfaringer. Tvært imod er de overraskede over, hvor meget alkohol og hash fylder i den danske kultur. På niveau med undersøgelsens øvrige deltagere oplever de, at de ulovlige rusmidler cirkulerer i lokalsamfundet; enkelte er direkte blevet tilbudt at købe hash. Tilgængeligheden giver også anledning til bekymring; i det rusmidlerne er tilstede der, hvor de færdes, ser de det også som en mulighed at *nogen* 'snyder' dem til at indtage dem.

Ellers er de rigtig glade for at bo i Gentofte. Der er fredeligt og de befinder sig godt. Nogle har venner i andre kommuner, der modtager støtte, de selv har fået afslag på. Andre har den modsatte erfaring. De fleste befinder sig i Danmark uden deres forældre. Derfor er de en del af midlertidige botilbud, hvor der er tilknyttet professionelle voksne. Af samme grund er de bekymrede for, hvor de kan flytte hen, når de ikke længere kan være der.

Et andet perspektiv

De unges oplevelser af livet i Gentofte viser, at de på flere områder er forskellige, særlig set i forhold til fritiden, som også er det, der optager dem mest. Enkelte trives med sport, andre har fritidsjob for at supplere lommepengene. Det sociale samvær med kammeraterne udspiller sig både i det nære forhold til venner/veninder, men også til privatfester. Nogle har et uproblematisk forhold til rusmidler, andre bruger dem som et middel til at lægge afstand til det tomrum, fritidslivet kan have karakter af. Ikke alle har negative erfaringer med politiet, men dem der har, oplever kontakten som udmattende og meningsløs.

Erfaringer med skole og hjem er fælles for alle, og uagtet at disse forhold ikke fremstår entydigt ukomplicerede, så tjener de som faste holdepunkter i de unges liv. Et andet

væsentligt træk er, at alle har et hverdagsliv, der indeholder et eller flere elementer, som betyder, at de oplever sig selv som anderledes på en måde, der ikke fremstår som meningsfuld. Her afsløres det samtidig, at de unge har et ønske om at opnå en eller anden grad af normalitet i deres hverdagsliv. Dette bliver mest tydeligt i længslen efter et frirum, der i sin konstruktion minder om en dagligstue, hvor forældrene er skiftet ud med en voksen, der kender sin besøgstid.

Kodeordene er tryghed og ro på den ene side, og friheden til at vælge til og fra på den anden. Her afspejler ønsket også, at de unge typisk har dårlige erfaringer med at indgå i sammenhænge, hvor andre på forhånd har sat dagsordenen, erfaringer der rummer elementer af nederlag og afmagt. I forlængelse heraf bliver kravet om fleksibilitet en mulighed for at trække sig eller vælge om.

Ellers er de unge samlet set glade for at bo i Gentofte. De fortæller, at de er trygge ved at færdes på gaden, og så er det her deres familie og venner bor. Derfor ønsker de fleste også at blive boende, når de engang skal flytte hjemmefra. Der imod føler de sig ikke sikre på, at det er et realistisk ønske. Som udgangspunkt er der ikke særlig mange ungdomsboliger i kommunen. Samtidig er de meget bevidste om, at det er en velhaverkommune, og at dette afspejler sig i boligpriserne. Måske skal der mere end en uddannelse og et almindeligt job til at finansiere en fremtid med kæreste og børn i Gentofte. Men de vil gerne.

Afrunding

Kendetegnende for de udsatte unge med en dansk familiebaggrund er, at de enten har problemer med forældrene eller med skolen – eller begge steder. Samtidig er de i et forløb, hvor de sociale myndigheder er involveret i en eller anden udstrækning. Det har gjort, at man kan sige, at de er marginaliserede med måde. Det skal dog ikke overskygge, at problemerne er reelle, og at de kan være nok så væsentlige for den enkelte unge.

Et andet fællestræk er de unges problemer med at finde et sted, hvor de kan være, når de ikke lige er i skole eller hjemme. Flere peger på, at de savner et værested, hvor de kan være i fritiden uden dog at være forpligtede i nogen henseender.

Samtidig peges der på, at denne mangel på et sted at være afspejler en generel rastløshed. En rastløshed, der for mange fungerer som anledning til et forbrug af alkohol og illegale rusmidler.

Kapitel 8: Konklusion

Indledning

Hovedspørgsmålet for denne rapport var: Hvad har de gang i? Ud fra det spørgsmål, er der blevet tegnet en profil af Gentofte Kommunes unge. Det er en profil, der aftegner mange forskellige områder og facetter af de unges tilværelse. I dette kapitel vil der blive samlet op på disse forskellige perspektiver.

Kapitlet indeholder to afsnit. I det første aftegnes det generelle billede af, hvad de unge har gang i, og i det andet afsnit samles op på, hvilke problemfelter, der kan identificeres i de unges tilværelse.

Det overordnede billede

Generelt kan det konstateres, at de unge har gang i en masse. De passer skole, er sammen med deres venner, passer fritidsjob for nogles vedkommende, laver aktiviteter med familien, og de dyrker også forskellige fritidsaktiviteter. De afspejler på mange niveauer et moderne voksenliv, hvor der i løbet af en almindelig uge, skal findes tid og ressourcer til mange forskellige aktiviteter.

Det indebærer for nogles vedkommende også, at de kan føle sig stressede, men det er langt fra flertallet. De fleste er langt hen ad vejen tilfredse og glade for deres tilværelse. En generel tilfredshed, som også viser sig, når de unge vurderer deres liv og mulighederne som ung i Gentofte Kommune.

Hovedparten synes konkret, at mulighederne for meningsfulde fritidsaktiviteter er tilstede i Gentofte, og de finder også, at udvalget er passende. Nogle synes sågar at udvalget er for overvældende. Der er dog nogle, som i kraft af alle de aktiviteter de skal nå, ikke finder tid til at benytte sig af kommunens tilbud, eller til at sætte sig ind i de tilbud der er. Enkelte pointerer, at de godt kunne tænke sig mere information og reklame for de tilbud, der findes i kommunen.

Blandt ønskerne til Gentofte Kommune, efterspørges der først og fremmest flere ungdomsboliger, men en del mangler også et sted at være. Dette kunne være et ungdomshus, men også muligheden for f.eks. at gå på café og mødes med venner dér, er indeholdt i det ønske. Nogle peger på, at de føler sig for gamle til de tilbud kommunen aktuelt har om fester og lignende. Behovet for flere ungdomsboliger afspejler på mange måder den generelle mangel på boliger, men kan også ses som et udslag af de overvejelser og den løsrivelsesproces fra forældrene, mange af de unge befinder sig i. Det er drømmen om at flytte hjemmefra, men ikke længere væk end at forældrene stadig er lige i nærheden.

På et personligt plan tegner sig også et gennemgående positivt billede. Majoriteten af de unge føler sig godt tilpas, har masser af selvtillid og venner. Forholdet til forældrene er også gennemgående ganske godt, om end mange af de unge føler sig mest knyttede til deres venner.

Som nævnt tidligere, er forholdet til forældrene gennemgående ganske godt. De unge føler i vid udstrækning, at forældrene har tid til at tale med dem om f.eks. personlige problemer. Omvendt føler de også, at de kan tale med forældrene om alvorlige emner. De fleste laver da også jævnligt aktiviteter med deres familie.

Sundhedsmæssigt er billedet også positivt. De fleste bedømmer deres almene sundhedstilstand som god. Pigerne er dog oftere syge end drengene, og vurderer også deres sundhedstilstand som værende mindre god – uden dog, at der er tale om væsentlige forskelle. Et punkt hvor drengene og pigerne adskiller sig, er i vurderingen af deres vægt. Her er pigerne typisk mere bekymrede for deres vægt, og mange har været på slankekur.

Når drengene bekymrer sig om deres vægt, er det oftest med modsat fortegn – de føler som regel, at de vejer for lidt.

De udsatte unge, som er blevet interviewet i rapporten, ligner på mange områder de unge, som de er flest. Der hvor de skiller sig ud, er primært, hvis de har haft problemer i skolen eller i familien, eller begge steder. Samtidig er de kendetegnede ved, at de er ganske tilfredse med de tilbud, som de går i eller har fået fra kommunens side. Et andet karakteristikum ved de udsatte unge, er deres rastløshed. Når de er færdige i skolen savner de et sted at være og noget meningsfyldt at lave, og dette giver anledning til et (mis)brug af såvel alkohol og illegale rusmidler, samt forskellige konflikter med omgivelserne.

Problemfelter

Skal der peges på nogle problemfelter, kan der blandt andet peges på mobning, ensomhed, kriminalitet, rusmidler og forholdet til forældrene.

For at tage det sidste først, så er det kendetegnende for de unge, der i en eller anden udstrækning har nogle problemer, at de som oftest har et dårligt forhold til forældrene. Det er vanskeligt at pege på, om det er problemerne, der har givet anledning til dårlige forhold til forældrene eller omvendt, men det er et gennemgående træk, at dem der har et dårligt forhold til deres forældre, typisk også er dem, der f.eks. føler sig ensomme eller har overvejet selvmord. Forholdet til forældrene er væsentligt for den unges velbefindende, og er der knas i forholdet, kan det samtidig være en indikator på, at den unge på en række områder udviser en risikoadfærd.

Mobning er en anden faktor, som har væsentlig indflydelse på den unges velbefindende. Der er en pæn del af de unge, der enten er blevet udsat for mobning, eller som har været med til at mobbe andre. Blandt de 19-årige har over halvdelen været udsat for mobning, og også blandt de overvægtige har over halvdelen været udsat for mobning. Og mobningen har ganske alvorlige konsekvenser. Dem der er blevet mobbet, har generelt et lavere selvværd, har en væsentlig lavere selvtillid og er mere ensomme; så der er ganske vægtige argumenter for, at det er et område, hvor en indsats kan gøre en forskel for mange.

Ensomhed er et også et problemfelt. Umiddelbart er det forholdsvis få i Gentofte, som ofte er ensomme, men dem der ofte føler sig ensomme, har som regel et lavere selvværd og selvtillid. Samtidig er ensomhed også en risikofaktor i forhold til overvejelser om selvmord. Som nævnt spiller forholdet til forældrene ind – dem med et dårligt forhold til deres forældre, har større risiko for at føle sig ensomme.

Spørgsmålet om kriminalitet, er egentlig vanskeligt at belyse. En pæn andel af de unge oplyser, at de har begået noget kriminelt, men det kan i teorien være alt fra at cykle uden lygter til at overfalde en anden person. Der er dog mange, som har stjålet noget i butikker, og diskussionen pegede på, at det bl.a. kan skyldes nogle bestemte sociale samværsformer blandt de unge, der driver nogle til at stjæle i butikker trods det, at de måske har råd til at købe tingene. Der er også en del af de unge, som har været udsat for overfald. Særligt for pigerne virker det som om, at en del af disse har været seksuelt relaterede, hvilket er tankevækkende.

Endelig er der spørgsmålet om rusmidler. De unges forbrug af rusmidler – legale som illegale – afviger ikke voldsomt fra det billede, andre undersøgelser har vist om unges forbrug. Mange af de unge har et væsentligt alkoholforbrug. De drikker hyppigt og meget, og nogle har et forbrug, som overskrider Sundhedsstyrelsens anbefalinger for voksne. Det kan pointeres, at når det gælder f.eks. alkohol, så er de unges forbrug langt hen ad vejen et spejlbillede af det generelle syn på alkohol. Et syn, der kan betegnes som meget liberalt, og som de unge bl.a. møder i deres daglige omgivelser.

Med hensyn til forbruget af illegale rusmidler kan lakonisk konstateres, at mange af de unge i kommunen stifter bekendtskab med disse. For hovedpartens vedkommende, er der tale om hash. Forbruget af illegale stoffer er, for de flestes vedkommende, ganske lille.

Mange prøver det en enkelt gang, eller bruger det meget sjældent – måske et par gange om året. I lighed med alkohol, kan det være et resultat af, at mange af de unge møder det i deres omgivelser, hvorved brugen af hash afdramatiseres. Samtidigt betyder det, at stofferne for de flestes vedkommende er tilgængelige, f.eks. igennem deres venner. Endelig er der også her tale om en generel samfundsmæssig udvikling, hvor særligt brugen af hash betragtes som relativ ufarlig og som en naturlig del af ungdomslivet.

Litteraturliste

Alsøe, Per

- 2003 *Er det blevet værre? (i)* Tidsskriftet Ungdomsforskning nr. 4, december 2003.
Roskilde: Center for Ungdomsforskning

Berlingske Tidende

- 2002 *Det seksuelle univers*. Artikel skrevet Erik Bork, bragt d. 16.3.2002
2004 *Hver sjette pige har forsøgt selvmord*. Artikel fra Ritzau, bragt d. 17. januar 2004

Danmarks Statistik

Statistikbanken. Kan findes på www.statistikbanken.dk

ESPAD

- 1999 *Videnscenter om alkohols hjemmeside*. Se www.via-alkohol.dk

Hansen, Niels-Henrik M.

- 2003 *Hvad har de gang i? En profilanalyse af Holbæks unge 2003*. Roskilde: Center for Ungdomsforskning

Socialministeriet/Det tværministerielle børneudvalg

- 1992 *Barn og ung i Danmark*. Opvækst i 1990'erne. København: Socialministeriet

Sundhedsstyrelsen

- 1999 *Overvægt og fedme blandt danske børn og unge*. København: Sundhedsstyrelsen
1999 *Unge og alkohol*. København: Sundhedsstyrelsen
2001 *Alkohol og narkotikastatistik 2001*. København: Sundhedsstyrelsen

Tobaksskaderådet

Diverse statistik materiale over unges rygevaner på www.tobaksskaderaadet.dk.

Videnscenter om alkohol

- 2001 *Sprut forklædes som sodavand*. Videnscenter for alkohols hjemmeside: www.alkoholviden.dk

Undervisningsministeriet

- 1999 *Mobning – skal ud af skolen*. København: Undervisningsministeriet

Zøllner, Lilian

- 2001 *De unges (mis)trivsel*. Odense: Center for Selvmordsforskning
2002 *Når sammenhængen brister*. (i) Tidsskriftet Ungdomsforskning nr. 3, oktober 2002. Roskilde: Center for Ungdomsforskning

Appendiks: Undersøgelsens datakilder

Gentofte-undersøgelsen bygger på to forskellige datakilder – en statistisk undersøgelse og en række fokusgruppeinterviews. Såvel den statistiske undersøgelse som interviewene er gennemført i efteråret 2003. I det følgende vil de to datakilder blive beskrevet, og der vil blive præsenteret en række metodemæssige overvejelser, herunder fordele og ulemper ved de valgte metoder.

Udgangspunktet for den samlede undersøgelse var et ønske om at kunne tegne en profil af Gentofte Kommunes unge borgere. Målgruppen var defineret som værende kommunens unge mellem 13 og 19 år – begge år inklusiv. I denne definition var der også ønske om, at de udsatte unge – dvs. unge, der af en eller anden årsag fremstår som værende ressourcetsvage eller marginaliserede på et eller flere områder – også skulle repræsenteres i den samlede ungdomsprofil. For at imødegå dette ønske, blev der iværksat en todelt strategi, hvor det ene led var et internetbaseret spørgeskema, og det andet var en række fokusgruppeinterviews. Fokusgruppeinterviewene var rettet mod de udsatte unge, som dels erfaringsmæssigt oftest ikke svarer på spørgeskemaet og dels numerisk set er forholdsvis få, hvorved deres perspektiv meget let forsvinder i en kvantitativ undersøgelse (som det anvendte spørgeskema).

Den statistiske undersøgelse

Den statistiske undersøgelse blev gennemført af flere omgange. Grundlæggende bestod undersøgelsen af et internetbaseret spørgeskema med 95 spørgsmål kredsende omkring en række forskellige livsområder, som f.eks. brugen af rusmidler, seksualitet, forholdet til venner og forældre, fritidsaktiviteter mv.

Skemaet blev som nævnt indsamlet via Internettet. Kontakten til respondenterne blev formidlet igennem Gentofte Kommune, som kontaktede uddannelsesinstitutionerne i kommunen telefonisk og skriftligt, og bad dem om at opfordre eleverne til at udfylde skemaet – enten klassevis i skoletiden, eller enkeltvis i pauserne eller efter skoletid. Målet for undersøgelsen var følgelig alle unge, der gik på en uddannelsesinstitution i Gentofte Kommune, og som på undersøgelsestidspunktet var mellem 13 og 19 år. I denne aldersgruppe var der d. 1.1.2003 4670 personer¹³ (inkl. de unge, der går på uddannelse uden for kommunen eller er uden for uddannelsessystemet).

Indsamlingsperioden var i første omgang sat til to uger, men det viste sig at være for kort tid, og perioden blev forlænget af flere omgange uden dog, at det hjalp væsentligt på besvarelsesprocenten. Det blev derfor besluttet at henvende sig direkte til gymnasierne, da der især var meget få besvarelser fra de ”ældre” unge, dvs. dem mellem 15 og 19 år og som gik i gymnasiet. Tre gymnasier indvilgede i, at Center for Ungdomsforskning i samarbejde med Gentofte Kommune, måtte præsentere undersøgelsen for institutionens elever, og efterfølgende dele trykte spørgeskemaer ud. Disse spørgeskemaer var identiske med de internetbaserede spørgeskemaer. De trykte spørgeskemaer blev efterfølgende indtastet, og indgår på lige fod med de internetbaserede besvarelser i undersøgelsens datamateriale.

Datasættets kvalitet

Datasættet rummer nogle begrænsninger i kraft af indsamlingsstrategien. For det første kan det kun sige noget om de unge, der går i skole i Gentofte Kommune. De af kommunens unge, der f.eks. går på teknisk skole i Lyngby, eller et andet sted, har ikke haft samme mulighed for at deltage. For det andet giver den målrettede indsamling blandt visse af kommunens gymnasier nogle tekniske begrænsninger i forhold til datasættets

¹³ Ifølge Danmarks Statistik. Se www.statistikbanken.dk for yderligere oplysninger.

repræsentativitet. Vurderingen er dog, at dette, udover det tekniske, har en forsvindende lille betydning, og at datasættet derfor giver et solidt og dækkende billede af Gentofte unge, deres tanker og overvejelser.

Kort om spørgeskemaet som metode

Fordelen ved at benytte spørgeskemaer er, at de kan give et overblik over udbredelsen af forskellige sociale fænomener og goder i en given befolkningsgruppe. Undersøgelsesformen giver et øjebliksbillede af udvalgte områder af respondenternes liv. Respondenterne har meget lille eller ingen indflydelse på svarmulighederne, som er bestemt på forhånd. Det er samtidig et af de svage punkter ved denne undersøgelsesform. I nogle tilfælde passer svarkategorierne og andre gange ikke, og andre gange kan det samme svar afspejle forskellige overvejelser hos respondenterne, der så ikke kommer til udtryk.

Interviewundersøgelsen

De unge der har medvirket i den kvalitative del af undersøgelsen, tilhører en gruppe, der erfaringsmæssigt ikke benytter sig af tilbuddet om at deltage i spørgeskemaundersøgelser. På den baggrund har strategien været, at kontakte disse unge direkte via Gentofte Ungdomsskole.

Gentofte Ungdomsskole tilbyder støtte til unge, der eksempelvis befinder sig dårligt i folkeskolen, har et vanskeligt forhold til forældrene eller som har misbrugsproblemer. SSP konsulent Pernille Ødegaard og ungdomsvejleder Annelise Hansen har inviteret unge med forskellig baggrund til at deltage i fokusgruppeinterviewene. De har samtidig orienteret de unge om den samlede undersøgelse, samt mere specifikt oplyst om rammerne for et fokusgruppeinterview. I alt har 16 unge, fordelt i tre grupper, deltaget i den kvalitative del af undersøgelsen. Interviewene er gennemført på Gentofte Ungdomsskole. De er hver især forløbet over 1½ time, og har været ledet af en ungdomsforsker. Repræsentanter for Gentofte Kommune har ikke deltaget i disse interviews.

Metodiske forhold

Det er blevet tilstræbt, at de unge i interviewundersøgelsen repræsenterede gruppen af udsatte unge bredt. De er således også tilknyttet Gentofte Ungdomsskole på forskellig vis:

- Én gruppe modtager vejledningstilbud, og er tilknyttet uddannelsestilbud, der ligger uden for Gentofte Ungdomsskole.
- Én gruppe deltager i et dagtilbud for unge uden folkeskoletilknytning.
- Én gruppe deltager i et dagtilbud for unge med dansk som 2. sprog.

Det kunne være ønskeligt at få unge i tale, der af forskellige årsager er helt uden kontakt til uddannelsesinstitutioner, her Gentofte Ungdomsskole. Men af samme årsag er denne gruppe af unge svært kontaktbare. Pernille Ødegaard og Annelise Hansen har peget på unge de erfaringsmæssigt vidste, ville overholde en aftale, hvilket tilsvarende kan afspejle, at disse unge i forvejen har faste holdepunkter i hverdagen som skole og familie. På den baggrund fremstår disse unge, ikke udelukkende som unge, der er udsatte på et eller flere områder, men også som unge er flest. Sagt på en anden måde er de unge i fokusgruppeinterviewene i nogle sammenhænge marginaliserede – udsatte – mens de i andre er de som unge er flest. Dette giver selvfølgelig mulighed for at analysen på dette område ikke er 100% retvisende, når det gælder de aller mest marginaliserede unges livsvilkår, men afspejler også de vilkår, der nu engang gør sig gældende ved den valgte undersøgelsesform.

Fokusgruppeinterviewet

Med fokusgruppeinterviewet inviteres deltagerne til at dele deres oplevelser af, hvordan det er at være ung i Gentofte. Det giver en nuanceret og varieret viden om de unges hverdagsliv, synspunkter og holdninger. Spørgsmålene tager udgangspunkt i spørgeskemaundersøgelsens temaer, men der bliver lagt vægt på, at de bliver stillet åbent således, at der bliver plads til uddybende diskussioner. På denne måde får man leveret de unge deltagers hverdagsforståelser, deres selvbilleder og rationaler, og er ikke begrænset af de faste svarkategorier i spørgeskemaet.

Bearbejdning

Alle fokusgruppeinterviewene er bearbejdet således, at deltagernes anonymitet er sikret bedst muligt. Af denne grund indgår der ikke direkte citater i analysen – og de cases, der beskrives i kapitlet om de udsatte unge, beskriver fiktive personer.